

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2017. ГОДИНУ

Високи судски и тужилачки савјет припрема годишњи извјештај на једном од службених језика БиХ, наизмјенично, слједећим редослиједом – на босанском, српском и хрватском језику.

САДРЖАЈ

УВODНА РИЈЕЧ ПРЕДСЈЕДНИКА ВСТС-а	5
САСТАВ ВСТС-а	10
Организациона структура ВСТС-а	13
БУЏЕТ ВСТС-а	14
Финансирање активности ВСТС-а	14
Финансирање пројектних активности усмјерених на реформу правосудног система из донаторских средстава	14
Улагања у правосуђе у Босни и Херцеговини	16
Ревизије	16
Поглавље 1: ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ	18
1.1 Peer Review мисије и реализација препорука произашлих из Peer Review мисија	18
1.2 Учешће ВСТС-а у Пододбору за правду, слободу и безбједност	21
1.3 Упитник Европске комисије за Босни у Херцеговину	21
1.4 Реализација препорука из извјештаја Европске комисије за Босну и Херцеговину за 2016. годину	22
1.5 Пројекти које финансира Европска унија	23
Поглавље 2: НЕЗАВИСНОСТ ПРАВОСУЂА	26
2.1 ВСТС и независност правосуђа	26
2.2 Учествовање ВСТС-а у буџетском процесу за судове и тужилаштва	26
2.3 Буџети судова и тужилаштва у 2017. години	27
2.4 Буџетски трендови	30
Поглавље 3: ИМЕНОВАЊА И ОЦЈЕЊИВАЊЕ	31
3.1 Процедура за именовање носилаца правосудне функције	31
3.1.1 Законски оквир и прописана процедура	31
3.1.2 Кључне препоруке из Стручне анализе (<i>Peer Review</i>) о именовању носилаца правосудне функције	34
3.2 Оцјењивање рада носилаца правосудних функција	35
3.2.1 Законски оквир	35
3.2.2 Оцјене рада носилаца правосудних функција у судовима и тужилаштвима за 2017. годину	35
3.2.3 Кључне препоруке из Стручне анализе (<i>Peer Review</i>) о оцјењивању рада судија и тужилаца у Босни и Херцеговини	37
Поглавље 4: ЕФИКАСНОСТ ПРАВОСУЂА	40
4.1 Ефикасност судова	40
4.1.1 План рјешавања предмета	41
4.1.2 Процесуирање стечајних предмета	43
4.1.3 Процесуирање предмета ратних злочина	45
4.1.4 Акциони план за убрзавање судских поступака	46
4.1.5 Унапређење ефикасности рада судова кроз анализу рада несудског особља	46
4.1.6 Унапређење ефикасности рада судова кроз едукације	46
4.1.7 Ефикасније управљање судовима и судским поступком	47
4.1.8 Унапређење ефикасности рада судова кроз промоцију судске нагодбе	48
4.1.9 Родна равноправност, рањиве групе грађана и сарадња са организацијама цивилног друштва и међународним организацијама	49
4.1.10 Унапређење извршног поступка у БиХ	50
4.1.11 Унапређење ефикасности рада судова кроз унапређење отворености и доступности информација о раду ВСТС-а и правосудних институција у БиХ стручној и широј јавности	51
4.1.12 Унапређење ефикасности рада правосуђа кроз реконструкције, адаптације и опремање правосудних институција	54
4.2 Ефикасност тужилаштва	55
4.2.1 Анализа стања и мјере за рјешавање старих предмета у тужилаштвима	57
4.2.2 Унапређење заједничког рада тужилаца и полиције	58
4.2.3 Транспарентност рада тужилаштва, подршка невладиним организацијама и удружењима тужилаца	60

4.2.4 Унапређење ефикасности рада тужилаштва кроз реконструкције, адаптације и опремање	60
Поглавље 5: КВАЛИТЕТ РАДА ПРАВОСУДНИХ ИНСТИТУЦИЈА	62
5.1 Показатељи о квалитету рада судова у 2017. години.....	62
5.1.1 Квалитет одлука и статистички показатељи о ожалбеним одлукама.....	62
5.2 Показатељи о квалитету рада тужилаштва у 2017. години	65
5.2.1 Квалитет одлука у тужилаштвима према критеријумима ВСТС БиХ	65
5.2.2 Статистички показатељи о судским одлукама	66
5.3 Обука правосуђа у Босни и Херцеговини	68
5.4 Информациони систем Центра за судску документацију	70
5.5 Координација рада панела за уједначавање судске праксе у Босни и Херцеговини ..	72
Поглавље 6: ИНТЕГРИТЕТ И ОДГОВОРНОСТ	75
6.1 Интегритет	75
6.2 Дисциплински поступци	77
6.2.1 Притужбе на повреду дужности носилаца правосудних функција	77
6.2.2 Покренути дисциплински поступци	78
6.2.3 Привремено удаљење од вршења дужности.....	79
6.2.4 Окончани дисциплински поступци	80
Поглавље 7: ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЈА ПРАВОСУЂА БиХ	82
7.1 Друга генерација система за управљање предметима у судовима и тужилаштвима (CMS/TCMS) као основа за пружање квалитетнијих услуга грађанима	82
7.2 Савремени начин приступа правди - мобилне апликације за приступ судским предметима.....	83
7.3 Имплементација Система за извјештавање и пословно одлучивање	84
7.4 Подршка управљању људским потенцијалима у правосуђу и процесу именовања носилаца правосудне функције - Информациони системи за управљање људским потенцијалима у правосуђу БиХ (HRMIS)	86
7.5 Имплементација SOKOP Mal система	87
7.5.1 Имплементација SOKOP Mal система у Кантону Сарајево.....	88
7.6 Обезбјеђивање дугорочне одрживости и безбједности правосудног информационог система.....	89
ПРИЛОГ 1: ПРЕПОРУКЕ	93
Независност правосуђа.....	93
Именовања и оцјењивање	93
Ефикасност правосуђа	93
Квалитет рада правосудних институција	94
Интегритет и одговорност	95
ПРИЛОГ 2: СТАТИСТИЧКИ ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ СУДОВА.....	96
Анализа рада судова.....	96
Проток предмета – по нивоима	96
Проток предмета – по врстама предмета	98
Квалитет и квантитет рада.....	100
Наступање застарјелости	100
ПРИЛОГ 3: СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ О РАДУ ТУЖИЛАШТАВА.....	102
Анализа рада тужилаштва	102
Подигнуте оптужнице	102
Донесене пресуде.....	102
Неријешени предмети	104
Застарјелост кривичног гоњења	104
Структура криминала	105
Квалитет и квантитет рада.....	106

УВОДНА РИЈЕЧ ПРЕДСЈЕДНИКА ВСТС-а

Поштовани,

задовољство ми је представити вам Годишњи извјештај Високог судског и тужилачког савјета (у даљњем тексту: ВСТС) за 2017. годину који садржи информације о најзначајнијим активностима и резултатима рада ВСТС-а и босанскохерцеговачког правосуђа у протеклој години.

Као и претходних година, ВСТС је остао досљедан својој мисији обезбјеђења независног, непристрасног и професионалног правосуђа у БиХ, које омогућава једнак приступ правди и једнакост свих грађана пред законом.

У протеклој години, спроведене су многе активности с циљем побољшања ефикасности и генерално рада судова и тужилаштава као и дјелотворнијег приступа правди грађанима.

Владавина закона је један од највећих изазова на путу ка чланству Босне и Херцеговине у Европској унији. Кључне области у преговорима наше земље са Европском унијом биће поглавља 23 „Правосуђе и људска права“ и 24 „Правда, слобода и безбједност“, а велика одговорност за успјех преговора о наведеним поглављима лежи управо на правосуђу. Зато је ВСТС одлучан да, заједно са правосудном заједницом, у оквиру својих надлежности, преузме пуну одговорност у овом процесу.

Наш заједнички циљ је да имамо правосуђе које може одговорити на критеријуме Европске уније и које ће у потпуности бити усклађено са европским стандардима.

Уважавајући наведено одређење, уз бројне активности које је ВСТС већ реализовао у овој области, наша сарадња са Европском комисијом у 2017. години је била концентрисана на сарадњу са експертима и испуњавање препорука мисија стручне процјене Европске комисије, познатијих као *Peer Review* мисија, које се односе на рад и надлежности ВСТС-а.

Процес који је почео у 2016, а потом се интензивирао у 2017. години, вршио је стручну процјену „најосјетљивијих“ области из надлежности ВСТС-а.

Конкретно, процјена је вршена, а потом су дате препоруке у вези са „независношћу правосуђа“, које су реализоване кроз измјене Пословника о раду ВСТС-а у дијелу који се бавио механизмима којима се регулише процес доношења одлука, транспарентност, као и процес интерне контроле у институцији.

Радили смо и на реализацији препорука посвећених процесу именовања које су се фокусирале на управљање каријером судија и тужилаца на транспарентнији, ефикаснији и професионалнији начин, те систем оцјењивања носилаца правосудних функција и његов утицај на напредовање у струци и професионалну одговорност.

Такође је спроведена *Peer Review* мисија дисциплинских поступака којом је констатована потреба да се повећа ефикасност и кредибилитет дисциплинског система и да се предузму даљње мјере на унапређењу одговорности и интегритета носилаца правосудних функција.

ВСТС је имао и *Peer Review* мисију посвећену финансијским извјештајима судија и тужилаца и њиховом контролом. Као резултат овог *Peer Review*-а достављене су препоруке које ће помоћи ВСТС-у у настојањима да побољша функционалност финансијских извјештаја судија и тужилаца који, иако постоје још од оснивања ВСТС-а, још увијек нису постигли своју пуну функционалност као инструменти за обезбјеђивање транспарентности и интегритета.

И поред тога што је професионализам правосуђа дијелом већ био обухваћен претходним мисијама, конкретна *Peer Review* мисија је била посвећена стручном усавршавању носилаца правосудних функција. Након ове мисије, од стране Европске комисије су дате препоруке које се односе на подручја у којима је могуће побољшати систем стручног усавршавања.

Коначно, *Peer Review* мисија посвећена борби против организованог криминала, корупције и тероризма спроведена је у октобру 2017. године. Ово је посебан и мултисекторски *Peer Review* будући да борба против корупције и организованог криминала представља трансверзално питање, јер су *Peer Review*-ом, поред правосуђа, обухваћене и агенције за спровођење закона и надлежни органи извршне власти (агенције, дирекције и сл.). До момента сачињавања овог извјештаја нису још дате препоруке у овој области и исте се очекују у првој половини 2018. године.

Када је ријеч о реализацији *Peer Review* препорука, кроз низ одлука које је донио ВСТС, реализоване су бројне „краткорочне“ препоруке, односно активности. ВСТС је такође усвојио Акциони план за имплементацију *Peer Review* препорука те закључке о појачаном ангажману чланова ВСТС-а БиХ у вези са реализацијом Акционог плана ВСТС-а у првих шест мјесеци 2018. године.

Очекује се да ће имплементација *Peer Review* препорука у великој мјери допринијети унапређењу унутрашњих процеса у ВСТС-у и њиховом усаглашавању са европским стандардима кроз измјене Пословника о раду ВСТС-а те посебних правилника који су у вези са одређеним областима које су третирале *Peer Review* препоруке. Поред тога, очекује се и да ће се на овај начин изградити адекватна правна рјешења која би могла представљати основу за даљње унапређење појединих законских прописа који се односе на ВСТС, али и комплетно правосуђе БиХ.

Неоспорно је да су у посљедњем десетљећу ВСТС и босанскохерцеговачко правосуђе остварили значајан напредак и мјерљив успјех. Ова чињеница је посебно важна с обзиром на изузетно сложен амбијент у којем су се реализовале активности.

Један од значајних проблема је свакако велики број предмета који су се десетљећима генерисали. Храбро смо се суочили са овим проблемом и подузели низ мјера и активности које су дале конкретне резултате.

Наш успјех се може релативизирати, али је чињеница да на основу залагања ВСТС-а, председника судова и судија, уз подршку међународних донатора, у правосуђу више нема предмета који су стари десет година и више.

Предмети старији од пет година готово су ријешени и наставићемо радити једнаким интензитетом како бисмо их у потпуности елиминисали и коначно ставили тачку на критику када је ријеч о ефикасности правосуђа.

Говорећи језиком бројки, од 2010. до краја 2017. године дошло је до смањења броја неријешених предмета за 183.047 предмета, односно 36 посто.

Примјеном планова за рјешавање предмета у периоду од 2010. до краја 2016. године, ријешено је више од 650.000 предмета, а до краја 2017. године преко 800.000 предмета.

Број неријешених некомуналних предмета смањен је за пет посто, односно 16.406 предмета у 2017. у односу на 2016. годину, док је дошло до пораста броја неријешених предмета стечаја за 12 посто, односно за 99 предмета, али је трајање стечајних предмета смањено за осам посто, односно 74 дана.

У овој области има још посла па смо у 2017. години усвојили „Акциони план за спровођење мјера поводом одлука Уставног суда БиХ о кршењу права на суђење у 'разумном року'“. Оно што је неоспорно је да смо конкретним мјерама - плановима за рјешавање старих предмета, оријентационим мјерилима, информатизацијом правосуђа, реконструкцијом и модернизацијом зграда правосудних институција - остварили позитиван тренд скраћивања трајања поступака пред судовима за који вјерујемо да ће се наставити.

Споменуто је да је дошло до повећања броја процесуираних предмета ратних злочина. Дио успјеха за побољшање у овој области можемо приписати Европској унији која је обезбједила значајну финансијску подршку намијењену за финансирање плата судија, тужилаца, стручног и административног особља, као и за материјалне трошкове у вези са процесуирањем ових предмета.

Основни циљ ове подршке јесте унапређење ефикасности процесуирања предмета ратних злочина кроз смањење броја неријешених предмета ратних злочина (KTRZ) у

тужилаштвима за 50 посто у периоду од пет година, односно у периоду од 2014. до 2018. године.

Како бисмо реализовали овај циљ, подузели смо конкретне активности које су резултирале смањењем укупног броја неријешених предмета ратних злочина за око 36 посто до краја 2017. године.

Укупан број неријешених KTRZ предмета у свим тужилаштвима у Босни и Херцеговини је смањен са 1210 на 773 предмета, у периоду од 2014. до краја 2017. године.

Дакле, крећемо се према зацртаном циљу и вјерујемо да ћемо га на крају 2018. године постићи.

Када је ријеч о измјенама и допунама Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина, Радна група састављена од представника релевантних институција је усвојила текст нацрта измјена и допуна Државне стратегије који ће бити упућен Савјету министара БиХ на усвајање.

Измјене и допуне Државне стратегије обухватиле су области које су у оквиру анализа, извјештаја и закључака Надзорног органа за праћење спровођења Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина, препознате као нереализоване и које је потребно унаприједити.

Када је ријеч о значају измјене Стратегије за рад правосуђа, оправдано је очекивати пренос већег броја предмета ратних злочина са нивоа БиХ на ниво ентитетског и правосуђа Брчко Дистрикта БиХ. С тим у вези, потребно је обезбиједити средства за јачање људских и материјалних капацитета правосудних институција на нивоу ентитета и Брчко Дистрикта БиХ за процесуирање ових предмета, након истека подршке Европске уније. Наиме, једна од претпоставки ефикасног процесуирања предмета ратних злочина су управо адекватни људски ресурси потребни за рад на комплексним предметима као што су предмети ратних злочина.

Надамо се да ће средства за успјешну имплементацију ревидиране Стратегије бити обезбијеђена, а предмети ратних злочина окончани.

Једна од честих замјерки на рад правосуђа је процесуирање малог броја предмета корупције у којима су главни актери високопозиционирани државни званичници.

Штавише, понекад се чини да се рад цјелокупног правосуђа мјери искључиво процесуирањем ових предмета. Не умањујући значај процесуирања предмета корупције, вјерујемо да високопозиционирани званичници и не могу бити адекватна мјерна јединица, иако расположиви подаци говоре да је у претходном периоду процесуиран значајан број функционера.

Оно што желимо истаћи јесте да резултати у овој области могу бити значајно бољи. Проблему корупције се мора приступити ефикасније, динамичније и посвећеније, и ту нема двоумљења.

Због тога је ВСТС у оквиру својих надлежности подузео низ активности, у координацији са другим институцијама које дјелују у овој области, и сходно томе очекујемо и боље резултате.

Сачињена је листа коруптивних кривичних дјела и уведена посебна ознака за ову врсту предмета с циљем јединственог начина завођења ових предмета у свим тужилаштвима и лакшег статистичког праћења у циљу анализирања трендова и предлагања мјера.

Измијењен је Правилник о оријентационим мјерилима на начин да се корекцијом норме стимулише рад тужилаца на овој врсти предмета.

Израђен је програм и спроведена двогодишња специјалистичка обука за тужиоце по питању тема „Корупција“ и „Организовани криминал“.

Израђен је едукативни модул „Откривање и процесуирање кривичних дјела корупције“ и едуковано око 100 тужилаца и овлаштених службених лица.

Такође је око 100 тужилаца и овлаштених службених лица прошло едукацију на тему „Појавни облици привредног криминала и начин њиховог доказивања“.

Чак 600 овлашћених службених лица је прошло едукацију на тему „Квалитет извјештаја о почињеном кривичном дјелу с посебним освртом на предмете привредног криминала и корупције“.

Сачињен је и достављен образац за планирање сложених истрага као алат који своју примјену налази у предметима привредног криминала и корупције.

Кроз рад Стратешког форума за сарадњу тужилаца и овлашћених службених лица успостављен је нови модел сарадње Агенције за превенцију и координацију борбе против корупције са окружним и кантоналним тужилаштвима.

Надаље, ВСТС заговара успостављање сталних заједничких истражних тимова тужилаштва и полиције, приоритетно формираних за процесуирање кривичних дјела корупције, привредног и организованог криминала, уз напомену да су до сада ови тимови формирани на подручју Бања Луке, Сарајева и Зенице.

Када је у питању статистика, судови су током 2017. године донијели 186 пресуда у предметима корупције, такозвани КТК предмети, што је повећање за осам посто у односу на годину раније, при чему је број осуђујућих пресуда повећан за четири посто.

У току 2017. године изречене су 43 затворске казне у КТК предметима, што је повећање од 10 посто у односу на 2016. годину.

Број новчаних казни изречен у КТК предметима у току 2017. године био је 10, што је за 25 посто више изречених новчаних казни у овој врсти предмета у односу на претходну годину.

Када је ријеч о укупном броју предмета организованог криминала, такозваних КТО предмета, у току 2017. године у раду је био 321 предмет, што представља повећање ове врсте предмета у раду у односу на 2016. годину.

У току 2017. године укупно је ријешено 177 КТО предмета у тужилаштвима, што је повећање од један посто у односу на годину раније, а током 2017. године судови су донијели 25 пресуда у предметима организованог криминала, што је 47 посто више у односу на 2016. годину. Од ових 25 пресуда, 24 су осуђујуће.

У односу на структуру осуђујућих пресуда, највећи број пресуда, односно 21 пресуда односи се на изрицање затворске казне.

Јасно је да је за Босну и Херцеговину и њене грађане борба против корупције и организованог криминала приоритет изнад свих осталих, и ми ћемо пружити свој професионални максимум да, у оквиру својих надлежности, допринесемо успјеху ове борбе.

У протеклом периоду, ВСТС се веома озбиљно бавио и питањем одговорности носилаца правосудних функција.

Треба нагласити да правосуђе које процесуира тужиоце и судије није, како се понекад жели представити, лоше правосуђе. Напротив, ријеч је о одговорном правосуђу које је спремно суочити се са унутрашњим проблемима и које не жели да у свом систему и заједници има појединце који својим понашањем нарушавају законе наше земље и руше углед цјелокупног правосудног система.

У оквиру утврђивања дисциплинске одговорности и изрицања одговарајућих мјера од 2004. до краја 2017. године, 10 носилаца правосудне функције је разријешено дужности док је још 11 њих дало оставку током дисциплинског поступка.

Писмену опомену смо уручили за 64 судије и тужиоце, а јавну опомену је добило 87 носилаца правосудних функција. Плату смо смањили у 95 случајева.

Укупно смо у наведеном периоду изrekli 261 дисциплинску мјеру, а од тога 19 мјера 2017. године.

Само правосуђе које има висок ниво интегритета може бити успјешна карика укупног механизма за борбу против корупције. Правосуђе које је зрело, самосвјесно и спремно суочити се са властитим слабостима и изазовима може на прави начин бити одговорно према друштву и својим грађанима. Зато се трудимо имати зрело и самосвјесно правосуђе са високим нивоом интегритета.

Познато је да смо усвојили јасан Правилник о сукобу интереса чланова ВСТС-а, којим смо одговорност наших чланова подигли на највиши могући ниво.

Усвојили смо и планове интегритета у правосудним институцијама као интерне антикорупцијске документе у којима је садржан преглед идентификованих ризика те скуп мјера правне и практичне природе којима се спречавају и отклањају могућности за настанак и развој различитих облика коруптивног и неетичног понашања у оквиру цјелокупног функционисања правосудне институције.

Такође, када је ријеч о одговорности и транспарентности, интензивно радимо на проналаску рјешења за бољу контролу и транспарентност информација које су наведене у финансијским извјештајима судија и тужилаца и у томе нам кроз *Peer Review* помажу независни европски експерти.

Имали смо и бројна унапређења у области именовања и наставићемо са увођењем новина како бисмо у највећој могућој мјери објективизирали систем избора и именовања судија и тужилаца, а што је предвиђено и препорукама *Peer Review*-а.

Конечно, неопходно је наставити реформу у области правосуђа. Кључно је да и даље, савјесно и ефикасно, у оквиру наших надлежности, радимо на рјешавању изазова и отворених питања која се тичу функционисања правосуђа. Вјерујемо да ћемо на тај начин обезбиједити стабилан друштвени и привредни амбијент и стратешки приступ рјешавању будућих изазова у сектору правосуђа.

Бројне активности које су презентоване у Извјештају, ВСТС је реализовао уз помоћ и подршку наших пријатеља, донатора из међународне заједнице, прије свих Европске уније, Шведске, Норвешке, Швајцарске и Сједињених Америчких Држава, те Холандије и Велике Британије, којима дугујемо искрену захвалност.

Као и претходних година, ВСТС је отворен за сарадњу са законодавном и извршном власти о свим важним питањима из области реформе правосуђа, сарадњу која ће почивати на међусобном уважавању и разумијевању, како бисмо заједнички постигли циљеве, а то су придруживање ЕУ и развој босанскохерцеговачког друштва у цјелини.

И на крају, као и претходних година, посебну захвалност упућујем колегама, судијама и тужиоцима, као и другим запосленим у професионалној правосудној заједници. Без њихове посвећености, истрајног рада и досљедних напора, ВСТС не би могао активно и успјешно спроводити реформу правосуђа.

Предсједник ВСТС-а,
Милан Тегелтија

САСТАВ ВСТС-а

Милан Тегелтија, председник ВСТС-а

Мандат: од јула 2014. до јула 2018. године

Судије окружних, основних, окружних привредних судова Републике Српске и Вишег привредног суда у Бањој Луци изабрали су судију Милана Тегелтију за члана ВСТС-а у јуну 2014. године.

За председника ВСТС-а изабран је на инаугуралној сједници ВСТС-а у јулу 2014. године. У правосуђу врши функцију судије Основног суда у Бањој Луци.

Рујица Јукић, потпредседник ВСТС-а

Мандат: од јуна 2016. до јуна 2020. године

Судије кантоналних и општинских судова у Федерацији БиХ изабрали су судију Рујицу Јукић за члана ВСТС-а у мају 2016. године. Поново је изабрана за потпредседника ВСТС-а на сједници ВСТС-а одржаној 26. маја 2016. године за други мандат.

У правосуђу врши функцију судије у Општинском суду у Тузли.

Јадранка Локмић – Мисирача, потпредседник ВСТС-а

Мандат: од новембра 2016. до новембра 2020. године

Тужиоци Тужилаштва Босне и Херцеговине изабрали су тужиоца Јадранку Локмић Мисирача за члана ВСТС-а у септембру 2016. године. Поново је изабрана за потпредседника ВСТС-а на сједници ВСТС-а одржаној 12. октобра 2016. године за други мандат.

У правосуђу врши функцију замјеника главног тужиоца у Тужилашству Босне и Херцеговине.

Селим Карамехић, члан ВСТС-а

Мандат: од јуна 2017. до јуна 2021. године

Правосудна комисија Брчко Дистрикта БиХ изабрала је судију Селима Карамехића за члана ВСТС-а у јуну 2017. године.

У правосуђу врши функцију судије Основног суда Брчко Дистрикта БиХ.

Драгомир Вукоје, члан ВСТС-а

Мандат: од фебруара 2017. до фебруара 2021. године

Судије Суда Босне и Херцеговине су изабрали судију Драгомира Вукоју за члана ВСТС-а у јануару 2017. године.

У правосуђу врши функцију судије у Суду Босне и Херцеговине.

Горан Незировић, члан ВСТС-а

Мандат: од фебруара 2017. до фебруара 2021. године

Судије Врховног суда Федерације БиХ изабрали су судију Горана Незировића за члана ВСТС-а у фебруару 2017. године за други мандат.

У правосуђу врши функцију судије Врховног суда Федерације БиХ.

Виоланда Шубарић, члан ВСТС-а

Мандат: од септембра 2015. до септембра 2019. године

Судије Врховног суда Републике Српске изабрали су судију Виоланду Шубарић за члана ВСТС-а у јуну 2015. године.

У правосуђу врши функцију судије у Врховном суду Републике Српске.

Славо Лакић, члан ВСТС-а

Мандат: од јула 2014. до јула 2018. године

Тужиоци Федералног тужилаштва ФБиХ изабрали су тужиоца Славу Лакића за члана ВСТС-а у мају 2014. године.

У правосуђу врши функцију тужиоца у Федералном тужилаштву ФБиХ.

Махмут Шврака, члан ВСТС-а

Мандат: од септембра 2017. до септембра 2021. године

Тужиоци Републичког тужилаштва Републике Српске изабрали су тужиоца Махмута Швраку за члана ВСТС-а у септембру 2017. године на други мандат.

У правосуђу врши функцију главног тужиоца у Републичком тужилаштву Републике Српске.

Берина Алихоџић, члан ВСТС-а

Мандат: од септембра 2017. до септембра 2021. године

Тужиоци кантоналних тужилаштава у Федерацији БиХ изабрали су тужиоца Берину Алихоџић за члана ВСТС-а у септембру 2017. године.

У правосуђу врши функцију замјеника главног кантоналног тужиоца у Кантоналном тужилаштву Кантона Сарајево.

Жељка Радовић, члан ВСТС-а

Мандат: од фебруара 2015. до фебруара 2019. године

Тужиоци окружних тужилаштава у Републици Српској изабрали су тужиоца Жељку Радовић за члана ВСТС-а у децембру 2014. године.

У правосуђу врши функцију главног тужиоца у Окружном тужилаштву у Добоју.

Јадранка Ивановић, члан ВСТС-а

Мандат: од јуна 2015. до јуна 2019. године

Адвокатска комора Републике Српске изабрала је адвоката Јадранку Ивановић за члана ВСТС-а у марту 2015. године.

Ради као адвокат у Адвокатској канцеларији у Бањој Луци.

Амила Куносић, члан ВСТС-а

Мандат: од јануара 2017. до јануара 2021. године

Скупштина Адвокатске коморе Федерације БиХ изабрала је адвоката Амилу Куносић за члана ВСТС-а у децембру 2016. године.

Ради као адвокат у Адвокатској канцеларији у Тузли.

Моника Мијић, члан ВСТС-а

Мандат: од децембра 2016. до децембра 2020. године

Савјет министара БиХ је на сједници одржаној у децембру 2016. године изабрао Моника Мијић за члана ВСТС-а.

Ради као савјетник министра у Федералном министарству правде.

Милијана Буха, члан ВСТС-а

Мандат: од октобра 2016. до октобра 2020. године

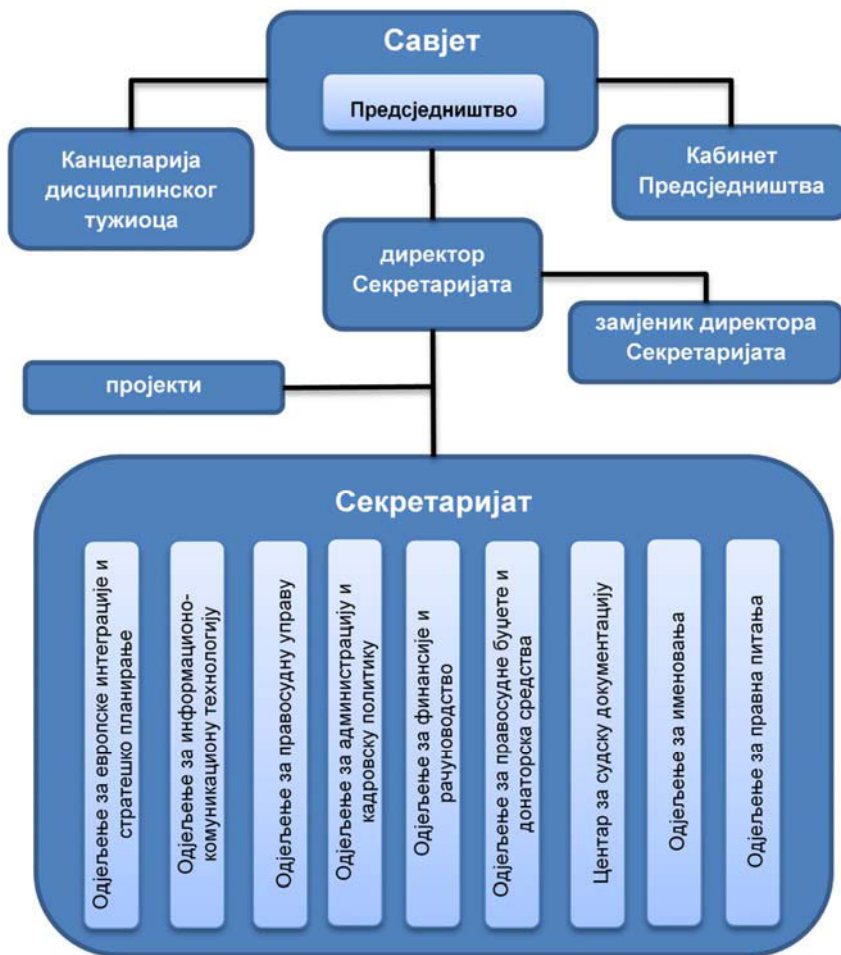
Заступнички дом Парламентарне скупштине БиХ изабрао је Милијану Буха за члана ВСТС-а у августу 2016. године.

Ради као доцент на Правном факултету Универзитета у Бањој Луци.

Током 2017. године дошло је до измјена у саставу ВСТС-а како слиједи:

- Селим Карамехић, судија Основног суда Брчко Дистрикта БиХ, је испред Правосудне комисије Брчко Дистрикта БиХ замијенио Драгана Томаша, судију Основног суда Брчко Дистрикта БиХ;
- Драган Томаш, судија Основног суда Брчко Дистрикта БиХ, је испред Правосудне комисије Брчко Дистрикта БиХ замијенио Зијада Кадрића, судију Апелационог суда Брчко Дистрикта БиХ;
- Драгомир Вукоје, судија Суда БиХ, је испред Суда БиХ замијенио Горана Радевића, судију Суда БиХ;
- Горан Незировић, судија Врховног суда Федерације БиХ, је поново изабран испред Врховног суда Федерације БиХ;
- Махмут Шврака, главни републички тужилац Републичког тужилаштва Републике Српске, је поново изабран испред Републичког тужилаштва Републике Српске;
- Берина Алихоџић, замјеник главног кантоналног тужиоца Кантона Сарајево, је испред кантоналних тужилаштава замијенила Алму Џаферовић, тужиоца Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона;
- Амила Куносић, адвокат из Тузле, је испред Адвокатске коморе Федерације БиХ замијенила адвоката Илијаса Миџића из Бихаћа.

Организациона структура ВСТС-а

На дан 31. 12. 2017. године, у ВСТС-у је било 134 запослених, од којих се 77 финансира из буџета ВСТС-а, а 57 је ангажовано на реализацији пројектних активности ВСТС-а и финансира се из донаторских средстава. На дан 31. 12. 2017. године у току је било укупно седам (7) конкурсних процедура за попуњавање позиција (три за буџетске и четири за пројектне позиције), од којих су двије по јавном конкурс за непопуњена радна мјеста на неодређено вријеме (Канцеларија дисциплинског тужиоца и Одјељење за правна питања), од укупно 84 радна мјеста колико је ограничење у запошљавању ВСТС-а те једна конкурсна процедура за позиције два приправника правне и економске струке, као и четири конкурсне процедуре за пројектне позиције на одређено вријеме које се финансирају из донаторских средстава. Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у ВСТС-у су предвиђена 104 радна мјеста на неодређено вријеме. На основу мјера уштеде у буџету институција БиХ исказаним у писму намјере за закључивање *Stand-By* аранжмана упућеног Међународном монетарном фонду (ММФ), на основу кога се ограничава запошљавање у институцијама БиХ на нивоу из 2009. године, максимални одобрени број запослених у ВСТС БиХ је 84.

БУЏЕТ ВСТС-а

ВСТС дио својих активности финансира из одобрених средстава буџета институција БиХ, а пројектне активности усмјерене на реформу правосуђа финансирају се из донаторских средстава.

Финансирање активности ВСТС-а

У складу са Законом о буџету институција БиХ и међународним обавезама БиХ¹, ВСТС-у је за 2017. годину одобрен буџет у износу од 4.866.000 КМ. У оквиру наведеног износа, 4.860.000 КМ је планирано за текуће издатке, а 6.000 КМ за капитална улагања.

Извршење буџета у 2017. години износи 4.574.053 КМ односно 94%.

Табела 1: Извршење буџета по ставкама

ВРСТА РАСХОДА	Одобрени буџет	Кориговани буџет	Извршење буџета	Индекс
I ТЕКУЋИ ИЗДАЦИ	4.860.000	4.851.900	4.561.669	94%
Бруто плате и накнаде	3.318.000	3.318.000	3.142.054	95%
Накнаде трошкова запослених	158.000	245.000	241.122	98%
Путни трошкови	220.000	220.000	215.299	98%
Издаци за тел. и поштанске услуге	62.000	53.000	50.044	94%
Издаци за енергију и комуналне услуге	128.000	110.000	108.976	99%
Набавка материјала	30.000	17.000	16.744	98%
Издаци за услуге превоза и гориво	54.000	39.400	35.167	89%
Трошкови закупа	1.000	1.000	688	69%
Издаци за текуће одржавање	468.000	457.000	392.579	86%
Издаци за осигурања и трошкове платног промета	7.000	5.500	3.809	69%
Уговорене услуге	414.000	386.000	355.188	92%
II КАПИТАЛНИ ИЗДАЦИ	6.000	14.100	12.384	88%
Набавка сталних средстава у облику права	6.000	14.100	12.384	88%
УКУПНО I+II	4.866.000	4.866.000	4.574.053	94%

Финансирање пројектних активности усмјерених на реформу правосудног система из донаторских средстава

У складу са чланом 15, став 9, Закона о ВСТС-у² прецизирано је сљедеће: „Савјет може примати средства од међународних донатора за оперативни буџет Савјета као и за посебне пројекте реформе правосуђа ван оперативног буџета Савјета. Средства се уплаћују на посебан рачун, отворен код Централне банке БиХ. Средства се троше по налогу директора Секретаријата, у складу са прописима о извршењу донаторских средстава које доноси Савјет и у складу са условима уговора о донацијама потписаним с донатором.“

У току 2017. године из донаторских средстава финансирано је седам пројеката намијењених реформи правосуђа, усмјерених на јачање капацитета правосуђа.

¹ „Службени гласник БиХ“, број 94/16

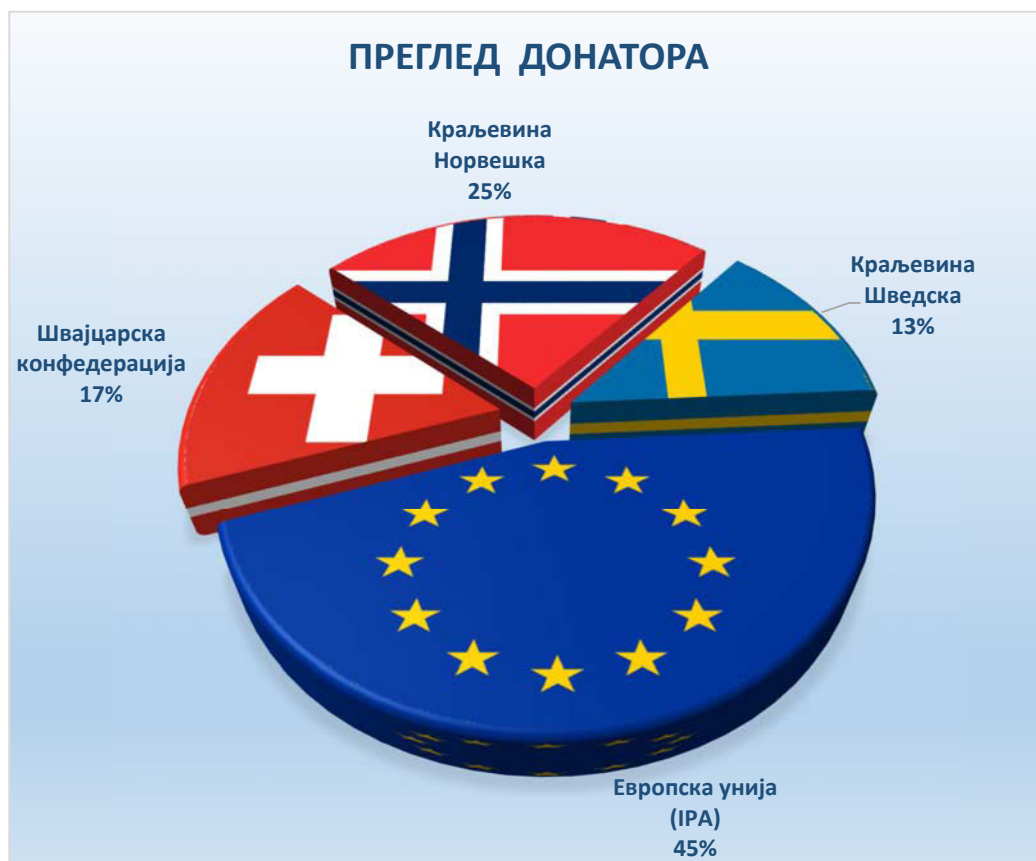
² „Службени гласник БиХ“, број 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08.

Табела 2: Преглед донатора и укупно расположивих средстава по сваком пројекту у току 2017. године

Укупно расположива средства у 2017. години (у КМ)	Укупно утрошена средства у 2017. години (у КМ)	Период имплементације пројекта
Донација Републике Чешке за пројекат „Преглед и дорада испитних задатака у циљу формирања банке испитних задатака“		
1.896	0	од јануара 2012. године до даљњег
Донација Швајцарске конфедерације и Краљевине Норвешке за пројекат „Подршка правосуђу Босне и Херцеговине – Јачање улоге тужилаца у кривично-правном систему“, фаза II		
2.274.103	1.439.242	од децембра 2014. до новембра 2018. године
Донација Краљевине Норвешке за пројекат „Унапређење ефикасности правосуђа“, фаза II		
2.936.797	1.094.199	од јула 2015. до јула 2018. године
Донација Краљевине Норвешке за пројекат „Систем управљања људским ресурсима у правосуђу Босне и Херцеговине“, фаза II		
447.735	170.302	од јула 2015. до јула 2018. године
Донација Европске уније за пројекат „Консолидација и даљњи развој правосудног комуникационог и информационог система“ (IPA 2013)		
5.040.125	3.405.967	од јануара 2016. до јула 2018. године
Донација Краљевине Шведске за пројекат „Унапређење ефикасности судова и одговорности судија и тужилаца у БиХ“, фаза II		
1.765.985	168.562	од новембра 2016 . до октобра 2019. године
Донација Европске уније (IPA 2013) за пројекат „Унапређење рада на предметима ратних злочина“		
1.190.518	719.549	од децембра 2016. до фебруара 2019. године

Најзначајнији донатори у 2017. години су Европска унија, са учешћем од 45% у укупној вриједности донаторских средстава те Краљевина Норвешка, са учешћем од 25%. Значајна средства издвојиле су Краљевина Шведска и Швајцарска агенција за развој и сарадњу.

Графикон 1

Улагања у правосуђе у Босни и Херцеговини

У периоду од 2004. до 2017. године ВСТС БиХ је обезбиједио средства у износу од 90 милиона КМ за реализацију пројектних активности у правосудним институцијама на свим нивоима власти.

У овај износ укључени су пројекти које је ВСТС БиХ директно реализовао, као и пројекти које је реализовала Делегација Европске уније у БиХ, а у којима је ВСТС БиХ био партнер.

Највећи донатор чија су средства уложена у набавку компјутерске опреме, софтвера и остале опреме за потребе информатизације правосуђа на свим нивоима власти, те реконструкцију и опремање зграда правосудних институција је Европска унија са 44,5 милиона КМ.

Слиједи Краљевина Норвешка са донацијама у укупном износу од 12,8 милиона КМ, те Краљевина Шведска са 9,1 милион КМ.

У укупној структури средстава 56,5 милиона КМ је уложено за набавку опреме, 19,3 милиона КМ у реконструкције зграда, а 3,9 милиона КМ у одржавање правосудног информационог система.

Из буџета институција БиХ ВСТС-у, за наведени период, додијељено је 17,9 милиона КМ за набавку компјутерске опреме, софтвера и остале опреме у оквиру Пројекта информатизације и јачања капацитета правосудних институција у БиХ те за одржавање правосудног информационог система и остале текуће издатке за потребе правосуђа.

Ревизије

Канцеларија за ревизију институција БиХ (у даљњем тексту: КЗР) је у 2017. години извршила завршну ревизију за 2016. годину те претходну ревизију за 2017. годину на

бази узорка значајних ставки текућих и капиталних издатака, примљених донација и до тада извршених јавних набавки.

На основу препорука КЗР-а су покренуте потребне активности и предузете одговарајуће мјере.

Независни ревизори су током 2017. године извршили ревизије следећих грантова:

- ревизија годишњег финансијског извјештаја пројекта „Подршка правосуђу Босне и Херцеговине – Јачање улоге тужилаца у кривично-правном систему, фаза 2“ (донатор Швајцарска Конфедерација и Краљевина Норвешка),
- ревизија годишњег финансијског извјештаја пројекта „Пројекат унапређења ефикасности правосуђа, фаза 2“ (донатор Краљевина Норвешка) и
- ревизија годишњег финансијског извјештаја пројекта „Систем управљања људским ресурсима у правосуђу Босне и Херцеговине, фаза 2“ (донатор Краљевина Норвешка).

Приликом наведених ревизија вршена је провјера финансијске регуларности, усклађености са пројектним циљевима, економичности и ефикасности у вођењу пројекта, примјерности, релевантности и функционалности интерних контрола.

Поглавље 1: ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

1.1 Peer Review мисије и реализација препорука произашлих из Peer Review мисија

Како би се представила логика и циљеви *Peer Review* процеса, потребно је дати кратак преглед процеса проширења ЕУ из перспективе реформе правосуђа, покушавајући уједно представити и политичке и правне/техничке критеријуме.

Прије свега, потребно је нагласити да су независно, ефикасно, професионално и одговорно правосуђе кључ сваког функционалног демократског друштва, те да мјерила на основу којег се мјере достигнути критеријуми чине дио ЕУ *acquis*-а – што је француски израз који означава цијели скуп закона, подзаконских аката и уговора којима се уређује функционисање цијеле ЕУ.

Ови заједнички стандарди имају за циљ да обезбиједи да правосуђе, у било којем дијелу ЕУ, равноправно третира грађане, правна лица и институције обезбјеђујући поштовање њихових права и живот у безбједном оквиру владавине права. То такође значи да правосудни системи широм ЕУ морају уживати међусобно повјерење и бити у могућности да се ослоне једни на друге. То је и разлог зашто постоји „Европски правосудни простор“, коме све државе чланице ЕУ, али и земље кандидати теже.

У том смислу, процес приступања, као и инструменти техничке помоћи доступни земљама кандидатима као што је БиХ, имају за циљ да олакшају овај процес, помажући земљама кандидатима да изнађу рјешења која ће бити у складу са заједничким стандардима, а која ће уједно најбоље одговарати њиховој традицији, култури, и специфичним изазовима; рјешења која ипак саме земље кандидати треба да изнађу и примијене.

Током посљедњих неколико година, у највећој мјери је кориштен инструмент као што је, на примјер, IPA. То је један од инструмената који се користе за конкретну подршку овом процесу. Треба знати да је само у правосуђе БиХ од 2004. године уложено преко 19 милиона EUR средстава из IPA-е у циљу побољшања ефикасности, професионалности, независности и одговорности.

Други инструмент који се у великој мјери користи је TAIEХ, што је скраћеница за Инструмент за техничку помоћ и размјену информација Европске комисије, путем којег је обезбијеђена техничка размјена искустава са експертима ЕУ у вези са различитим аспектима судских поступака, као што су, између осталог, борба против организованог криминала, корупције и тероризма, унапређење заштите свједока и безбједности судова, побољшање комуникације и односа између правосуђа и медија, обештећење жртава кривичних дјела или генерално извршења.

Не улазећи више у детаље, ово је примјер како процес приступања ЕУ помаже институцијама БиХ у пружању бољих услуга **својим грађанима данас**, а у **испуњавању стандарда за приступање ЕУ сутра**. Партнерство између Делегације Европске уније у БиХ и ВСТС-а БиХ остаје кључни дио напора за унапређење рада правосуђа БиХ и његове способности да испуни услове за улазак у ЕУ у наредним годинама.

Кључни тренутак у овом процесу десио се 15. фебруара 2016. године, када је БиХ поднијела захтјев за чланство у ЕУ, на основу чега је Савјет ЕУ 20. септембра од Европске комисије затражио аналитичко мишљење о захтјеву БиХ. У свом мишљењу, Европска комисија ће упоредити постојеће стандарде у БиХ у односу на политичке критеријуме за приступање ЕУ утврђене у Копенхагену 1993. године и Мадриду 1995. године. У том контексту, у децембру 2016. године уручен је упитник, а паралелно се спроводе бројне *Peer Review* мисије како би се употпунио овај обиман аналитички посао.

Peer Review мисије су инструмент подршке која се реализује уз помоћ TAIEХ-а и састоји од размјене најбољих пракси између јавне управе, укључујући и правосуђе Босне и Херцеговине, и различитих држава чланица ЕУ. Али, разлика између класичног TAIEХ семинара и *Peer Review* мисија јесте та да ове друге имају посебан циљ који се у овом конкретном случају састоји од пружања помоћи Европској комисији да боље сагледа

ситуацију у БиХ у вези са појединим питањима, са једне стране, и органима власти БиХ да боље разумију потребу за усклађивањем са релевантним праксама ЕУ, са друге стране.

Када је у питању правосуђе, то значи да су судије, тужиоци и други стручњаци из различитих држава чланица Европске уније посјетили или ће посјетити БиХ како би извршили преглед неких од кључних области правосуђа. Након ових посјета, експерти ЕУ сачињавају одговарајуће извјештаје, са специфичним препорукама, које су осмишљене како би се Европској комисији помогло да изврши оцјену постојећег стања у БиХ, као и институцијама БиХ да спроведу даљње реформе, у складу са стандардима ЕУ, који су уграђени у препоруке експерата. На крају ове фазе, ЕУ ће уз своје аналитичко мишљење дати и листу „кључних приоритета“, или другим ријечима, услова за прелазак у сљедећу фазу - статус кандидата и преговоре о приступању о поглављима 23 и 24, која ће прва бити отворена.

ВСТС БиХ је од Европске комисије затражио да процес *Peer Review*-а започне од најосјетљивијих области своје надлежности и већ су спроведене мисије у сљедећим областима:

Независност – Пословник о раду Високог судског и тужилачког савјета БиХ:

Ово је био први *Peer Review* спроведен у јулу 2016. године, који се бавио механизмима којима се регулише процес доношења одлука у Високом судском и тужилачком савјету. Експерти ЕУ су дали и више препорука, фокусирајући се, између осталог, на демократски начин доношења одлука, транспарентност, као и процес интерне контроле.

Именовање судија и тужилаца:

У препорукама експерата ЕУ датим након спроведене *Peer Review* мисије посвећене процесу именовања у септембру 2016. године, сугерише се да је потребно обезбиједити управљање каријером судија и тужилаца на транспарентнији, ефикаснији и професионалнији начин.

Наредна *Peer Review* мисија била је посвећена систему оцјењивања и његовом утицају на напредовање у струци и професионалну одговорност и спроведена је у априлу 2017. године.

Интегритет и одговорност:

Peer Review мисија дисциплинских поступака спроведена је такође у септембру 2016. године, и том приликом је констатована потреба да се повећа ефикасност и кредибилитет дисциплинског система те да се предузму даљње мјере на унапређењу одговорности и интегритета носилаца правосудних функција.

Такође, када је у питању интегритет, *Peer Review* посвећен финансијским извјештајима судија и тужилаца и њиховом контролом спроведен је у априлу. Достављене су препоруке које ће надаље помоћи ВСТС-у БиХ у настојањима да побољша функционалност одређених инструмената (финансијских извјештаја) који, иако постоје још од оснивања ВСТС-а БиХ, још увијек нису постигли своју пуну функционалност као инструменти за обезбјеђивање транспарентности и интегритета.

Професионализам:

Мада је професионализам дијелом већ обухваћен свим претходно спроведеним *Peer Review* мисијама, конкретан *Peer Review* посвећен стручном усавршавању спроведен је у мају 2017. године. Након тога, од стране ЕУ су дате препоруке које се односе на подручја у којима је могуће побољшати систем стручног усавршавања како би се обезбиједили највиши стандарди професионалности; ово се посебно односи на вишегодишње програме стручног усавршавања за судије и тужиоце, као и почетне обуке за новоименоване судије и тужиоце, те усавршавање на раду како би се отклонили евентуални недостаци уочени у раду носилаца правосудних функција.

Конечно, *Peer Review* мисија посвећена борби против организованог криминала, корупције и тероризма спроведена је у октобру 2017. године. Ово је посебан и мултисекторски *Peer Review* будући да борба против корупције и организованог криминала представља трансверзално питање, *Peer Review*-ом су, поред правосуђа,

обухваћене и агенције за спровођење закона и надлежни органи извршне власти (агенције, дирекције и сл.). До момента сачињавања овог извјештаја нису још дате препоруке у овој области и исте се очекују у првој половини 2017. године.

Peer Review ће нас пратити кроз цијели процес приступања Европској унији. Њихове препоруке ће нам помоћи да идентификујемо конкретне области ЕУ *acquis*-а које су релевантне за правосудни систем БиХ.

У погледу *Peer Review* препорука које се реализују краткорочно, Савјет је усвојио:

- Пословник о допуни Пословника ВСТС-а БиХ на начин да се у члану 13. додаје став (9) који гласи: „Записници са сједница Савјета су јавни и објављују се на веб страници ВСТС-а БиХ. Дио Записника који се односи на тачке дневног реда које су у складу са овим Пословником затворене за јавност се не објављује осим Закључка који је усвојен. У дијелу Записника о гласању чланова Савјета, објављује се само податак о броју гласова 'ЗА', 'ПРОТИВ' и 'СУЗДРЖАН' без навођења имена чланова ВСТС-а БиХ“ (*Peer Review*, препорука 23).
- Одлуку којом се утврђује обавеза да особље Канцеларије дисциплинског тужиоца мора проћи обавезну почетну и сталну обуку у Центру за едукацију судија и тужилаца (*Peer Review*, препорука 14).
- Одлуку којом се одобрава да особље Канцеларије дисциплинског тужиоца има директан приступ Систему за управљање предметима у судовима и тужилаштвима – CMS и TCMS (*Peer Review*, препорука 17).
- Одлуку којом се обавезује Канцеларија дисциплинског тужиоца да изради и дистрибуира *online* и принтану верзију Брошуре о покретању и вођењу дисциплинских поступака ради упознавања јавности о овој тематици (*Peer Review*, препорука 22).
- Одлуку којом се утврђује обавеза да чланови дисциплинских комисија који нису чланови ВСТС-а БиХ, морају проћи конкретну почетну обуку из области дисциплинског поступка и дисциплинске одговорности која ће се спровести у Центру за едукацију судија и тужилаца (*Peer Review*, препорука 29).
- Одлуку да се предсједницима судова и главним тужиоцима упути Смјерница да је неопходно да након што је судији или тужиоцу који ради у том суду или тужилаштву изречена дисциплинска санкција, одржи састанак са осталим судијама или тужиоцима тог суда или тужилаштва и разговара о ризицима који произилазе из понашања које може резултирати дисциплинским прекршајем (*Peer Review*, препорука 50).
- Одлуку о објављивању обрасца за подношење финансијских извјештаја судија и тужилаца на веб страници ВСТС-а БиХ и порталу правосуђа БиХ (*Peer Review*, препорука 5).
- Одлуку да се објаве статистички подаци о стопи испуњавања обавезе подношења Извјештаја, број извјештаја који су били предмет праћења и исход праћења (*Peer Review*, препорука 5).

Савјет је усвојио Акциони план имплементације *Peer Review* препорука те закључке о појачаном ангажману чланова ВСТС-а БиХ у вези Акционог плана ВСТС-а БиХ за имплементацију *Peer Review* препорука за наредних шест мјесеци:

- У циљу имплементације Акционог плана имплементације *Peer Review* препорука, ВСТС БиХ усваја посебну организацију рада за наредних шест мјесеци, која подразумијева да ће се интервјуи са кандидатима за носиоце правосудних функција у правилу вршити у првој седмици у мјесецу, док ће преостали дио мјесеца бити посвећен раду на системским и стратешким питањима у вези са имплементацијом *Peer Review* препорука.

Као што је наведено, Савјет је због важности *Peer Review* процеса и имплементације датих препорука усвојио Акциони план имплементације *Peer Review* препорука чији је крајњи рок 30. 06. 2018. године док је у подручју именовања и одговорности носилаца правосудних функција дат рок 28. 02. 2018. године.

Такође је усвојен и посебан план рада чланова Савјета у циљу правовремене имплементације *Peer Review* препорука те свакодневне ангажованости кроз рад сталних комисија и радних група те посебан радни план одржавања сједница ВСТС-а БиХ које садржавају искључиво ову тачку дневног реда. Савјет у том смислу одржава своје сједнице готово сваке седмице.

Очекује се да ће имплементација *Peer Review* препорука у великој мјери допринијети унапређењу унутрашњих процеса у ВСТС-у БиХ и њиховом усаглашавању са европским стандардима кроз измјене Пословника о раду ВСТС-а БиХ те посебних правилника у вези са одређеним областима које су третирале *Peer Review* препоруке. Поред тога, очекује се да ће се на овај начин изградити адекватна правна рјешења која би могла представљати основу за даљње унапређење појединих законских прописа који се односе на ВСТС БиХ, али и комплетно правосуђе БиХ.

1.2 Учешће ВСТС-а у Пододбору за правду, слободу и безбједност

Пододбор за правду, слободу и безбједност представља један од заједничких органа за сарадњу између Босне и Херцеговине и Европске уније у оквиру спровођења ССП-а. На састанцима са представницима Европске уније разговара се о спровођењу Споразума о стабилизацији и придруживању у области правде, слободе и безбједности. Представници ВСТС БиХ чине дио делегације БиХ која учествује у раду овог Пододбора.

За потребе одржавања другог састанка Пододбора за правду, слободу и безбједност, ВСТС БиХ је припремио доприносе у складу са својим надлежностима, а који се односе на независност, непристрасност и професионализам, одговорност, ефикасност и ефективност, квалитет правосуђа, те процесуирање предмета ратних злочина у судовима и тужилаштвима. На споменутом састанку су презентоване и активности које се односе на реализацију препорука Европске комисије. Представници ВСТС-а су учествовали у раду Пододбора за правду, слободу и безбједност који је одржан у периоду од 30. 11. до 1. 12. 2017. године. Европска комисија је издала препоруке за свако од разматраних подручја које би босанскохерцеговачке власти и институције примјењивале у наредном периоду.

1.3 Упитник Европске комисије за Босни у Херцеговину

Након што је Стална комисија за међународне односе и европске интеграције ВСТС-а 30. 01. 2017. године верификовала, а Савјет на сједници одржаној 8. и 9. 02. 2017. године одобрио припремљене одговоре на Упитник Европске комисије (ЕК) из надлежности ВСТС-а, одговори су у утврђеном року уврштени у Информациони систем Дирекције за европске интеграције (ИС ДЕИ-а). Ради се о укупно 126 питања, и то:

- 12 питања из области *Основна права*,
- 2 питања из области *Демократија/регионална питања и међународне обавезе*,
- 88 питања из Поглавља 23, *Цивилни надзор над безбједносним снагама, правосуђе и борба против корупције*,
- 17 питања из Поглавља 24, *Правда, слобода и безбједност*,
- 5 питања из Поглавља 7, *Интелектуално власништво и*
- 2 питања из Поглавља 27, *Околиш*.

У периоду од августа до септембра одржана су три састанка Радне групе за политичке критеријуме, којима су присуствовали представници институција свих нивоа власти како је то предвиђено Одлуком о систему координације процеса европских интеграција у БиХ³. На састанцима су разматрани и усаглашавани одговори надлежних институција. ВСТС је одговарао на 88 питања из ове области. Одговори око којих није била постигнута сагласност прослијеђени су Комисији за европске интеграције на одлучивање. Тако су споменутој Комисији на одлучивање упућени одговори на већи број питања из

³ „Службени гласник БиХ“, број 8/16.

надлежности ВСТС-а. Код ових питања за које је ВСТС, у складу са методологијом утврђеном на припремним састанцима одржаним у децембру 2016. године, припремио одговор за све нивое власти, Министарство правде Републике Српске је накнадно доставило податке за ниво Републике Српске, што је резултирало дуплирањем одговора, давањем одговора различитог обима, појављивањем различитих статистичких података за исте области и, у коначници, лоше структурираним одговорима. Како би се ова спорна питања разријешила, тражена су очитовања свих релевантних институција. Након сугестије Радне групе, а потом и Комисије за европске интеграције, сви нивои власти, изузев Републике Српске, су се определијелили за одговор који је ВСТС дао на ова питања.

Поред Радне групе за политичке критеријуме, представници ВСТС-а су учествовали и у раду радних група за поглавља 24 и 27, које су одржале по два састанка. Није било спорних питања у оквиру ових поглавља, као ни у оквиру поглавља 7, гдје је ВСТС одговарао на пет питања, али није имао представника у радној групи за то поглавље.

Имајући у виду комплексност превођења правне материје, као и чињеницу да је енглеска верзија одговора једина мјеродавна са становишта Европске комисије, ВСТС је, у координацији са ДЕИ-ем, преузео на себе обавезу превођења одговора из надлежности ВСТС-а. На тај начин, као једина институција у БиХ, ВСТС је исказао спремност за пружање активног доприноса и у овом сегменту припреме одговора на питања из Упитника Европске комисије, а с циљем обезбјеђења високог нивоа квалитета превода и унапређења међуинституционалне сарадње у процесу европских интеграција.

1.4 Реализација препорука из извјештаја Европске комисије за Босну и Херцеговину за 2016. годину

Након што је Европска комисија и у Извјештају о напретку БиХ у процесу европских интеграција за 2016. годину идентификовала приоритете које БиХ треба реализовати у предстојећем периоду, Савјет министара БиХ је 8. 03. 2017. године усвојио Акциони план за реализацију приоритета из Извјештаја о БиХ за 2016. годину (у даљњем тексту: Акциони план), у који су укључени приједлози надлежних институција. Поред тога, све релевантне институције су задужене да о реализацији мјера из Акционог плана извјештавају на кварталној основи⁴.

ВСТС је био задужен за спровођење укупно 38 мјера којима ВСТС даје допринос реализацији релевантних приоритета у оквиру поглавља Владавина закона. Од тога, 31 мјера је реализована док је седам мјера у тренутку припреме Финалног извјештаја нереализовано или је дјелимично реализовано. Ради се о сљедећим мјерама:

- 5.4 Наставити праћење примјене нових критеријума за оцјењивање рада тужилаца и главних тужилаца који су увели нове квалитативне критеријуме за оцјењивање, и по потреби предлагати нове измјене и допуне истих.
- 5.9 Пилотирање матрице компетенција у одређеним судовима односно за одређене позиције у судовима.
- 5.13 Прилагодити обуке о етици и пратећим питањима методи за учење на даљину.
- 5.14 Размотрити начин спровођења „повјерљивог савјетовања“ о питањима етике у складу са GRECO препоруком.
- 6.6 Иницирати измјене Закона о извршном поступку.
- 6.7 Пружити подршку пилот судовима приликом имплементације суду придружене медијације.
- 12.1 Извршити ревизију постојећих проведбених прописа надлежних органа из члана 10 Споразума о успостављању система електронске размјене података

⁴ Институције своје извјештаје уврштавају у ДЕИ-ев Информациони систем за подршку процесу европских интеграција у БиХ, који је кориштен и за потребе давања одговора на Упитник Европске комисије.

из евиденција полицијских органа и тужилаштава и усагласити измјене и допуне у складу са постојећом регулативом.

Информације о спровођењу мјера из надлежности ВСТС-а су уврштене у одговарајући Информациони систем ДЕИ-а 3. 04. 2018. године.

1.5 Пројекти које финансира Европска унија

Савјет министара БиХ је 10. јула 2013. године одобрио Државни пакет IPA 2013, којим су обухваћени Пројекти подршке правосуђу БиХ усмјерени на јачање капацитета правосуђа у БиХ за рад на предметима ратних злочина и консолидацију и даљњи развој правосудног информационо-комуникационог система. Поред IPA 2013 пројеката, у 2017. години је завршена изградња, реконструкција и адаптација правосудних институција која је финансирана из средстава IPA 2012. Такође, у 2017. години је завршена припрема техничке документације за изградњу, реконструкцију и адаптацију правосудних институција у БиХ која ће се финансирати из IPA 2015 програма помоћи који је постао оперативан након потписивања усвајања пакета IPA 2015 од стране Савјета министара БиХ 25. јуна 2015. године, те потписивања финансијског споразума 14. јула 2016. године.

Пројекат „Унапређење рада на предметима ратних злочина у БиХ – IPA 2013“ (у даљњем тексту: Пројекат) представља наставак подршке Европске уније у процесуирању предмета ратних злочина обезбијеђене у оквиру пакета помоћи IPA 2012/2013 (Мјера 2 – Успостава адекватног система за ефикасно процесуирање предмета ратних злочина у релевантним правосудним институцијама у БиХ), а којим је Европска унија обезбиједила средства у износу од 14,8 милиона евра намијењених за финансирање плата судија, тужилаца и додатног особља које ради на рјешавању предмета ратних злочина у надлежним судовима и тужилаштвима у БиХ као и за материјалне трошкове у вези са процесуирањем предмета ратних злочина.

Пројекат се финансира на основу Уговора о гранту потписаног између Делегације Европске уније у БиХ и Министарства финансија и трезора БиХ чиме је за ову фазу пројекта обезбијеђено 7,4 милиона евра подршке за ефикасније процесуирање предмета ратних злочина у БиХ. Корисници овог пројекта су 15 тужилаштава и 8 судова, Високи судски и тужилачки савјет БиХ и Министарство правде БиХ - Сектор за кривичну помоћ и едукацију у кривичним стварима пред Судом БиХ (ОКО). Овом подршком Европске уније су обезбијеђена средства за плате 15 тужилаца, 6 судија и више од 100 позиција додатног особља које пружа подршку судијама и тужиоцима у раду на предметима ратних злочина (стручни сарадници, савјетници, истражитељи, психолози и друго особље).

Основни циљ пројекта је унапређење ефикасности процесуирања предмета ратних злочина у правосуђу Босне и Херцеговине, и то кроз смањење броја неријешених предмета ратних злочина са познатим осумњиченим(а) у тужилаштвима (KTRZ предмети) за 50%, у периоду од пет година (од 2014. до 2018. године). Такође, Пројектом је предвиђено:

- јачање људских и материјалних капацитета за рад на предметима ратних злочина у правосудним институцијама;
- унапређење стручних капацитета судија и тужилаца за рад на предметима ратних злочина и
- унапређење стручних капацитета адвоката одбране у предметима ратних злочина.

С обзиром на своју улогу у праћењу имплементације Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина, Надзорни орган за праћење спровођења Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина (у даљњем тексту: Надзорни орган) је кључни партнер Европске уније у оквиру овог пројекта. Надзорни орган на основу извјештаја о раду на предметима ратних злочина, које доставља ВСТС БиХ, даје оцјену остварења пројектних циљева и резултата те постигнутог напретка. Надзорни орган је цијенећи реализацију пројектног циља констатовао да је закључно са 31. 12. 2017. године смањен број неријешених предмета у тужилаштвима за 36% и да се

процесуирање предмета ратних злочина у тужилаштвима одвија предвиђеном динамиком, уз мања одступања.

Сходно свом дуготрајном искуству у имплементацији пројеката финансираних од стране Европске уније и других донатора, ВСТС БиХ као један од корисника овог пројекта прати рад на предметима ратних злочина у тужилаштвима и судовима корисницима, те реализује слjedeће активности:

- анализира рјешавање предмета ратних злочина у судовима и тужилаштвима корисницима Пројекта и доставља извјештаје о оствареним резултатима Надзорном органу и Делегацији Европске уније у БиХ;
- пружа стручну и административну подршку Надзорном органу у праћењу спровођења Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина;
- прати имплементацију планова за рјешавање предмета ратних злочина у тужилаштвима у БиХ;
- организује стручне скупове судија и тужилаца с циљем унапређења знања и вјештина за рад на предметима ратних злочина;
- спроводи централизоване јавне набавке за судове и тужилаштва као кориснике Пројекта чиме се обезбјеђује једнообразност, ефикасност и економичност у спровођењу поступака јавних набавки и
- организује састанке и посјете судовима и тужилаштвима с циљем координације активности и пружања подршке свим корисницима како би се обезбиједила успјешна имплементација овог пројекта.

Консолидација и даљњи развој правосудног комуникационог и информационог система - прва фаза пројекта IPA 2012 завршена је 23. 01. 2016. године, након чега је започела друга фаза имплементације пројекта, који се финансира кроз пакет IPA 2013, у укупном трајању од 30 мјесеци. Циљ пројекта је обезбјеђивање низа претпоставки за ефикасно функционисање правосуђа у БиХ, фокусирајући се на два кључна аспекта: обезбјеђивање техничких предуслова и јачање управљачких капацитета у правосуђу. За спровођење друге фазе овог пројекта обезбијеђено је укупно 6.679.159 КМ из средстава IPA 2013, буџета институција БиХ, те Влада Краљевина Шведске и Норвешке. Информације о реализацији пројекта су представљене у Поглављу 4 (Ефикасност правосуђа) и Поглављу 7 (Дигитална трансформација правосуђа у БиХ) овог извјештаја.

Изградња, реконструкција и адаптација правосудних институција - у 2017. години су окончани радови на локацијама финансираним из средстава IPA 2012:

- реконструкција постојеће зграде и изградња новог дијела зграде Основног суда у Бањој Луци,
- реконструкција и доградња зграде Окружног суда у Бањој Луци,
- изградња анекса зграде Тужилаштва БиХ,
- реконструкција објекта у којем су смјештени Окружно тужилаштво у Добоју, Окружни суд у Добоју, Окружни привредни суд у Добоју и Основни суд у Добоју.

У оквиру припремних активности за унапређење правосудне инфраструктуре која се финансира из IPA 2015, ВСТС је уз подршку Владе Шведске још у 2016. години израдио идејне пројекте и пројектну документацију. Овим су обезбијеђене претпоставке за покретање активности на припреми тендерских поступака за изградњу, реконструкцију и адаптацију зграда правосудних институција у БиХ обухваћених IPA 2015 програмом које спроводи Делегација Европске уније у БиХ (ДЕУ). На основу достављене пројектне документације, ДЕУ је у 2017. години израдила тендерску документацију, те спровела тендерске поступке за избор извођача радова и надзорних органа над извођењем радова за слjedeће инфраструктурне пројекте:

- изградња палате правде у Требињу у којој ће бити смјештене три правосудне институције (Основни суд, Окружни суд и Окружно тужилаштво),
- реконструкција зграде Основног суда у Фочи,

- реконструкција и доградња зграде Окружног тужилаштва у Источном Сарајеву,
- изградња нове зграде Општинског суда у Тузли,
- реконструкција зграде Кантоналног суда у Тузли и зграде Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона,
- реконструкција и доградња спрата зграде Општинског суда у Љубушком.

Почетак радова у оквиру наведених пројеката је предвиђен за први квартал 2018. године. Поред наведеног, на захтјев ДЕУ је израђена пројектна документација за зграду Основног суда у Градишки. Како надлежне општинске службе нису издале потребне дозволе за грађење до утврђеног рока, ДЕУ је одустала од финансирања пројекта реконструкције и доградње анекса зграде Основног суда у Градишки.

Поглавље 2: НЕЗАВИСНОСТ ПРАВОСУЂА

2.1 ВСТС и независност правосуђа

Поступајући у складу са чланом 17. тачка (27) Закона о ВСТС-у, ВСТС је у 2017. години донио три мишљења којима се констатује угрожавање независности правосудних институција, односно носилаца правосудних функција. Угрожавање је узроковано или медијским садржајима или активностима законодавне или извршне власти са фокусом на конкретне судске, односно тужилачке предмете.

У једном мишљењу ВСТС је констатовао да расправа вођена на Скупштини Кантона Сарајево о одређеном предмету, уз упуштање у оцјену доказа и њихове законитости, те изношење правних квалификација кривичног дјела за вријеме трајања суђења, превазилази надлежности овог законодавног органа и представља непримјерен притисак на рад правосуђа.

Надаље, у вези са извршним предметом Основног суда у Зворнику, Савјет је позвао извршну власт у Републици Српској да се уздржи од свих активности којима се може нарушити независност наведеног суда, те да омогући његов несметан и самосталан рад.

У вези с медијским садржајима које је судија Кантоналног суда у Сарајеву, на којег су се односили садржаји, препознао као напад на његов професионални дигнитет те креирање атмосфере у којој је угрожена и његова физичка безбједност, кроз тенденциозно и агресивно изношење нетачних информација о конкретним предметима који су у току, ВСТС је утврдио да се радило о натписима којима се угрожава судијска независност.

Поред наведеног, ВСТС је саопштењем за јавност реаговао на иступе представника законодавне и извршне власти РС-а, у вези са одлуком Суда БиХ у конкретном судском предмету, цијенећи да представљају непримјерен притисак на правосудне институције на нивоу државе.

Такође, закључцима ВСТС, који су усвојени поводом најављиване парламентарне расправе о реформи правосуђа, а били су потакнути изјавама појединих политичких актера, наглашена је потреба очувања демократског принципа подјеле власти и очувања ВСТС-а као гаранта независног правосуђа у БиХ, уз подсећање на закључке усвојене на Конференцији о стању и перспективама у правосуђу, одржаној у децембру 2016. године у Мостару.

2.2 Учествовање ВСТС-а у буџетском процесу за судове и тужилаштва

Учешће ВСТС-а у процесу припреме, усвајања и извршења буџета за судове и тужилаштва је регулисано Законом о ВСТС-у, те релевантним законима о судовима и тужилаштвима у БиХ. ВСТС има савјетодавну улогу у процесу припреме буџета, тј. помаже судовима и тужилаштвима у БиХ у процесу припреме њихових буџетских приједлога. Сваке године ВСТС доставља судовима и тужилаштвима смјернице са препорукама за припрему буџетског приједлога суда/тужилаштва. Смјернице се припремају за сваки суд/тужилаштво појединачно, а уједно представљају и процјену ВСТС-а о минимално потребним средствима за ефикасно функционисање институција. Поред наведеног, ВСТС доставља коментаре на буџетске приједлоге судова и тужилаштва, које правосудне институције у БиХ достављају надлежним министарствима заједно са својим буџетским приједлогом. У крајњем случају, ВСТС може дати примједбе на нацрте и приједлоге буџета које разматрају представници законодавних власти.

Упоређујући са овлашћењима која имају правосудне институције у одређеном броју европских земаља, као и у већини земаља региона, може се дати оцјена да су овлашћења ВСТС-а недовољна, те да не омогућавају потпуну независност правосудних институција у погледу финансирања правосуђа.

Такође, многобројни међународни документи (Мишљење број 10. Савјета европских судија Савјета Европе из 2007. године и сл.) указују на чињеницу да је независност у погледу финансирања једна од основа независности правосуђа.

Поред недовољних овлашћења у буџетском процесу, значајан проблем финансирања правосуђа је и фрагментирано финансирање правосуђа, односно финансирање из 14 различитих извора. Наиме, Суд БиХ и Тужилаштво БиХ се финансирају из буџета институција БиХ, правосудне институције у Републици Српској се финансирају из буџета Републике Српске, правосудне институције у Брчко Дистрикту из буџета дистрикта, Врховни суд Федерације БиХ и Федерално тужилаштво Федерације БиХ из буџета Федерације, док се кантонални судови и тужилаштва и општински судови финансирају из 10 различитих кантоналних буџета.

Сви нивои власти, одлуке о буџету за правосуђе доносе независно једна од других, без одређеног облика координације. Овај проблем је посебно наглашен у Федерацији БиХ, гдје се кантонални судови/тужилаштва и општински судови финансирају из кантоналних буџета, иако се већина одлука којим се генеришу потребе за средствима утврђују на ентитетском или државном нивоу (број судија и тужилаца одређује ВСТС, док су плате и накнаде судија и тужилаца, број и сједишта судова, критеријуми за број несудског/нетужилачког особља, адвокатске тарифе који чине највећи дио трошкова кривичног поступка, генерисани одлукама које се доносе на федералном нивоу).

ВСТС је и током 2017. године настојао да помаже судовима и тужилаштвима у БиХ у припреми њихових буџетских приједлога. У коментарима на буџетске приједлоге и примједбама на Нацрте и Приједлоге буџета, ВСТС је настојао да користи статистичке податке о броју предмета у судовима/тужилаштвима и остале статистичке показатеље који се односе на рад правосуђа. Такође, одржавањем контаката са представницима извршне и законодавне власти, те у неколико случајева достављањем примједби на Нацрте буџета ВСТС је настојао да утиче на обезбјеђење адекватних средстава за функционисање правосудних институција.

2.3 Буџети судова и тужилаштва у 2017. години

У сљедећој табели дат је преглед одобрених буџета судова и тужилаштва у 2016. и 2017. години, те процјене минимално потребних средстава за ефикасно функционисање које је за судове и тужилаштва сачинио ВСТС.

Табела 3:

	Буџет за 2016. годину	Процјене ВСТС-а за минимално потребним средствима у 2017. години	Одобрено 2017. године	Измјене и допуне (ребаланс) буџета 2017. године	Ребаланс 2017/ Буџет 2016. године	Ребаланс 2017/ Процјене ВСТС-а 2017. године
	I	II	III	IV	V=IV/I	VI=IV/II
Република Српска						
Лична примања	49.190.200	52.549.727	49.380.700	49.380.700	0,4%	-6,0%
Кориштење роба и услуга	10.099.400	19.409.300	10.628.500	10.628.500	5,2%	-45,2%
Произведена стална имовина	155.000	1.201.700	327.700	327.700	111,4%	-72,7%
Отплата дугова	0	0	0	0		
Укупно	59.444.600	73.160.727	60.336.900	60.336.900	1,5%	-17,5%
Федерација БиХ						
Плате и накнаде	108.170.693	115.652.890	111.759.361	110.566.465	2,2%	-4,4%
Материјал и услуге	23.916.141	31.243.000	23.906.843	25.011.595	4,6%	-19,9%
Капитални издаци	537.934	1.845.150	1.146.166	1.215.169	125,9%	-34,1%
Укупно	132.624.768	148.741.040	136.812.370	136.793.229	3,1%	-8,0%
Брчко Дистрикт						
Плате и накнаде	5.397.675	5.638.090	5.457.364	5.387.364	-0,2%	-4,4%
Материјал и услуге	1.221.950	1.235.000	1.149.630	1.149.630	-5,9%	-6,9%
Капитални издаци	110.000	0	168.577	168.577	53,3%	
Укупно	6.729.625	6.873.090	6.775.571	6.705.571	-0,4%	-2,4%

Кључне претпоставке на којима се заснивају процјене ВСТС-а за минимално потребним средствима за судове и тужилаштва, а које су кроз буџетске смјернице упућене судовима и тужилаштвима, су:

- Број редовних судија одобрен одлукама ВСТС-а и додатних судија који је одобрен у буџету, број тужилаца за који су већ одобрена средства у буџету, те број несудског и нетужилачког особља који је тренутно одобрен у буџетима судова/тужилаштава. На овај начин су процијењена минимално потребна средства за функционисање институција која су наведена у табели.
- Процјена потребних средстава за расходе за материјал и услуге, рађена на основу података о трошковима из претходних година, података о броју кривичних предмета за процјену трошкова кривичног поступка, очекиване стопе раста цијена, те очекиваног повећања ове врсте издатака због потребног наведеног кадровског јачања.

– Процјена потребних средстава за набавку ИКТ опреме ради нормалног функционисања успостављеног информатичког система за управљање предметима у правосуђу. С обзиром на чињеницу да се капитални издаци планирају заједнички на нивоу институција Брчко Дистрикта, ова процјена није сачињена за правосудне институције у Брчко Дистрикту.

У наставку буџетског процеса ВСТС је у коментарима на буџетске приједлоге, уз кориштење статистичких података, указивао на приоритетне потребе за повећањем броја носилаца правосудних функција, те броја несудског/нетужилачког особља. У коментарима на буџетске приједлоге су наглашени судови који имају највећи број неријешених предмета по једном судији у односу на остале судове истог нивоа, или тужилаштва која имају најмањи број стручних сарадника/истражитеља по једном тужиоцу. Процјена потребног износа за наведеним додатним средствима није наведена у табели, а као што се у истој види, одобрена средства на позицији плата нису била на нивоу минимално потребних (одступање -6,0% у Републици Српској, односно -4,4% у Федерацији БиХ). Углавном, нису испуњени захтјеви за наведеним приоритетним додатним средствима.

Укупан буџет правосудних институција у Републици Српској је за око 1,5% већи у односу на 2016. годину. Повећање је присутно на главним ставкама буџета и укључује повећања за кориштење роба и услуга (5,2%) и средстава за произведену сталну имовину (111,4%). У Федерацији БиХ је забиљежено повећање правосудних буџета у 2017. години за око 3,1%. Повећање буџета је забиљежено на позицијама бруто плата и накнада (2,2%), док је на позицијама материјала и услуга забиљежено повећање буџета (4,6%). На позицијама капиталних издатака буџет је увећан за 677.235 КМ у односу на претходну годину.

Такође, правосудне институције у значајној мјери оптерећују значајни трошкови адвокатских услуга у предметима обавезне одбране и у предметима у којима је оптужени/осумњичени слабог имовног стања, трошкови вјештака, као и трошкови поштанских услуга.

Поред тога, капитална издвајања су сведена на минимум, иако постоје значајне потребе за одржавањем ИКТ опреме неопходне за одржавање успостављеног информатичког система у правосуђу. Дио потреба за набавком и одржавањем ИКТ система се покрива из донаторских средстава и буџета ВСТС-а. Потребно је да и ентитетски и кантонални буџети преузму финансирање набавке и одржавања ове опреме, имајући у виду да су донаторска средства за ове намјене све мања.

Може се дати оцјена да је финансирање правосудних институција у Брчко Дистрикту на релативно задовољавајућем нивоу, те да се одобрена средства не разликују значајно у односу на процјену ВСТС-а за минимално потребним средствима (-2,4%). Такође, у 2017. години дошло је до незнатног смањења буџета за 0,4% у односу на 2016. годину. Један од разлога за адекватно финансирање правосудних институција Брчко Дистрикта су и посебна овлашћења која правосудне институције имају у процесу припреме буџета односно могућност Правосудне комисије Брчко Дистрикта да о буџету правосудних институција директно преговара са Скупштином дистрикта, што је пракса и у одређеном броју европских земаља.

У сљедећој табели дати су подаци о одобреном буџету за Суд БиХ и Тужилаштво БиХ који се финансирају из буџета институција БиХ.

Табела 4:

	Одобрени буџет за 2016. годину	Процјене ВСТС-а за минимално потребним средствима у 2017. години	Одобрени буџет за 2017. годину	Буџет 2017/2016. године	Одобрени буџет институције 2017/ Процјена ВСТС-а за 2017. годину
	I	II	III	IV=III/I	V=III/II
Плате и накнаде	23.488.000	21.854.013	23.848.000	1,53%	9,1%
Материјал и услуге	5.421.000	6.171.000	6.031.000	11,25%	-2,3%
Капитални издаци	504.000	0	400.000	-20,63%	
Укупно	29.413.000	28.025.013	30.279.000	2,94%	8,0%

Укупан буџет правосудних институција које се финансирају из буџета институција БиХ је већи за 2,94% (око 866.000 КМ) у односу на 2016. годину.

2.4 Буџетски трендови

Сљедећи графикон показује тренд правосудних буџета у периоду од 2008. до 2017. године.

Графикон 2:

Поглавље 3: ИМЕНОВАЊА И ОЦЈЕЊИВАЊЕ

3.1 Процедура за именовање носилаца правосудне функције

3.1.1 Законски оквир и прописана процедура

Како би се обезбиједила независност и непристрасност судова и тужилаштва у Босни и Херцеговини, спровођење транспарентног и објективног поступка именовања носилаца правосудних функција основна је надлежност Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине.

Члан 43. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 25/04, 93/05, 48/07 и 15/08) прописује критеријуме за именовање који представљају основну водилу ВСТС-у приликом утврђивања компетенција потребних за вршење судијске и тужилачке функције.

Поступак именовања судија и тужилаца је детаљно прописан Пословником ВСТС-а, као и Правилником о квалификационом и писменом тестирању кандидата за позиције носилаца правосудних функција у правосуђу Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Правилник о квалификационом и писменом тестирању).

У складу са чланом 37. Пословника ВСТС-а, Конкурсна процедура обухвата:

- квалификационо и писмено тестирање кандидата за позиције за које је прописана обавеза квалификационог и писменог тестирања,
- обављање разговора с кандидатима и
- рангирање и предлагање кандидата.

Такође, према одредбама Пословника, рангирање кандидата обавља се на основу следећих критеријума:

- стручности кандидата,
- способности правне анализе,
- способности кандидата да одговорно, независно и непристрасно врши функцију за коју се пријавио, узимајући у обзир, између осталог, досадашње радно искуство кандидата, професионалну непристрасност и углед, понашање ван посла, едукацију и усавршавање, објављивање стручних радова те друге активности у струци,
- комуникативности и способности презентовања,
- за руководне позиције, утврђивање руководних вјештина и искуства, те
- способности управљања људским потенцијалима.

Као што је напријед наведено, стручност кандидата који су ван правосуђа и чије би именовање представљало „улазак у правосуђе“ на било којем нивоу, утврђује се на основу квалификационог, односно писменог тестирања.

Што се тиче критеријума стручности за кандидате који су већ у правосуђу и чије би именовање представљало напредовање у струци или прелазак у други суд или тужилаштво истог нивоа, утврђује се на основу оцјене радних резултата за посљедње три године (радне резултате оцјењује предсједник суда или главни тужилац).

Поред постигнутих резултата, када су у питању именовања на први степен у судовима и тужилаштвима, ВСТС је свјестан да је неопходно унаприједити сегмент оцјењивања стручних способности кандидата, како би нова рјешења додатно представљала гаранцију избора кандидата с најбољим стручним и професионалним квалификацијама.

Веома је важно истаћи да је у протеклој години обављена експертска мисија (*Peer Review*) Делегације Европске уније о процедурама и критеријумима за именовање судија и тужилаца, чије препоруке и најбоље праксе ће сигурно допринијети бољем и ефикаснијем регулisaњу и спровођењу цијелог поступка именовања носилаца правосудне функције.

Поред наведеног, у 2017. години су спровођене и активности на стварању претпоставки за *online* пријављивање кандидата, као и оспособљавање регионалних центара за спровођење квалификационог тестирања, те обављање разговора помоћу видео-линка на регионалном нивоу.

У наставку ћемо дати неколико основних информација о активностима које су спроведене у току 2017. године, као што су: број објављених конкурса и позиција, број обављених интервјуа као и број донесених одлука о именовању.

У току 2017. године, објављено је шест конкурса. На упражњене позиције, пријавило се 2.627 кандидата. Након спроведеног квалификационог и писменог тестирања, обављено је 1.654 разговора са кандидатима који су испунили услов да приступе овој фази конкурсне процедуре.

Коначно, ВСТС је донио укупно 201 одлуку о именовању носилаца правосудне функције, као и 37 одлука о продужењу мандата додатним судијама.

Табела 5: Приказ попуњености судова и тужилаштва на крају 2017. године (бројчана и национална структура)

Преглед систематизованих и попуњених позиција судија и тужилаца на дан 31. 12. 2017. године

Ниво/ Институција	Систематизован број	Број попуњених позиција	Национална структура				Полна структура	
			Б	Х	С	О	М	З
Суд БиХ	57	52	22	9	17	4	27	25
Тужилаштво БиХ	63	58	27	9	18	4	30	28
Врховни суд ФБиХ	58	44	26	9	8	1	12	32
Тужилаштво ФБиХ	12	12	6	3	2	1	6	6
Виши привредни суд	7	7	1	1	5	0	4	3
Врховни суд РС	23	23	4	3	13	3	8	15
Тужилаштво РС	14	12	2	1	8	1	7	5
Кантонални судови	148	139	75	31	26	7	38	101
Кантонална тужилаштва	212	203	120	38	30	1615	98	105
Окружни судови	122	110	25	9	70	6	39	71
Окружна тужилаштва	110	83	13	7	56	7	40	43

Општински судови	445	418	222	96	68	32	150	268
Основни судови	212	198	46	15	129	8	77	121
Основни суд Брчко Дистрикта	20	18	6	3	7	2	11	7
Тужилаштво Брчко Дистрикта	9	9	4	2	3	0	4	5
Апелациони суд Брчко Дистрикта	9	8	2	3	3	0	4	4
УКУПНО	1521	1394	601	239	463	91	555	839

У састав окружних судова улазе окружни привредни судови, осим Вишег привредног суда који је издвојен посебно.

Табела 6: Преглед националне и полне структуре руководиоца правосудних институција у БиХ на дан 31. 12. 2017. године

Ниво/ Институција	Бошњак	Хрват	Србин	Остали	Мушки	Женски
Суд БиХ				1	1	
Тужилаштво БиХ		1				1 в. д.
Врховни суд ФБиХ			1		1	
Тужилаштво ФБиХ			1		1	
Врховни суд РС и Виши привредни суд		1		1	1	1
Тужилаштво РС	1				1	
Кантонални судови	6	3	1		2	8
Кантонална тужилаштва	4	5	1		6	4
Окружни судови и привредни судови	3		8	1	7	5
Окружна тужилаштва		1	5		4	2
Општински судови	16	9	5	1	14	17
Основни судови	4	0	15	1	13	7
Апелациони суд Брчко Дистрикта			1		1	
Основни суд Брчко Дистрикта		1			1	
Тужилаштво Брчко Дистрикта	1				1	
УКУПНО	35	21	38	5	54	45

3.1.2 Кључне препоруке из Стручне анализе (*Peer Review*) о именовану носилаца правосудне функције

У циљу побољшања поступка именовања, у протеклој години је настављена експертска мисија (*Peer Review*) Делегације Европске Уније о процедурама и критеријумима за именовање судија и тужилаца, чије би препоруке и најбоље праксе требале допринијети бољем и ефикаснијем регулисању и спровођењу цијелог поступка именовања носилаца правосудне функције.

Стручњаци Европске Уније су, на основу обављених разговора са свим релевантним особама у ВСТС-у и правосудној заједници, сачинили стручну анализу система именовања носилаца правосудне функције, те дали коначну оцјену и препоруке за унапређење постојећег поступка именовања и напредовања.

Неке препоруке захтијевају измјене законског оквира док неке ВСТС може примијенити измјеном интерних аката и процедура. Према препорукама експертске мисије, треба успоставити систем који ће разликовати процедуру за први улазак у правосуђе од процедуре за премјештање на позиције истог нивоа и напредовање на више позиције.

Суштински најважнија препорука из експертског Извјештаја о процедурама и критеријумима за именовање судија и тужилаца заговара увођење тзв. *каријерног* система у правосуђу БиХ. Према овој препоруци, именовање на све више позиције у судовима и тужилаштвима вршило би се искључиво кроз процес напредовања носилаца правосудних функција.

Заправо, само именовање на први ниво би се спроводило на основу јавног конкурса, док би се хоризонтално премјештање и напредовање спроводило на основу интерног огласа унутар правосуђа, тако да би те процедуре биле брже и једноставније.

Напредовање на нивоу апелационог и врховних судова би требало да се спроводи путем интерног поступка, на основу конкретних услова.

Поред наведеног, потребно је измијенити процедуру за спровођење квалификационог испита, како би се унаприједила његова дјелотворност, непристрасност и транспарентност. Квалификациони испит би се требао одржавати једном годишње, увијек у истом периоду, за тачно одређени број позиција и требао би да се састоји од квалификационог теста, писменог испита и разговора. Ранг-листа би била базирана искључиво на основу стручности кандидата.

Трајање мандата руководиоцима је одавно предмет расправе у оквиру ВСТС-а, у смислу потребе постизања договора о максималном броју мандата на руководећој позицији у једном суду или тужилаштву. У односу на трајање и продужавање мандата руководиоца, усаглашено је да би сви мандати требали трајати четири године, уз могућност обнављања мандата највише једном.

Такође, треба редифинисати правила о избору председника суда тако да на ову позицију може бити изабран судија тог суда, а ако у суду постоји упражњена позиција, за председника се може именовати и особа која ради као судија другог суда истог или вишег нивоа. Исто правило требало би се примијенити и на поступак избора руководиоца у тужилаштвима.

Препорукама експертске мисије предложено је осмишљавање посебне процедуре за именовање руководиоца (председника суда, главног тужиоца и замјеника главног тужиоца) која би укључивала обавезу кандидата да припреме и изложе програм рада суда/тужилаштва за који се пријављују, те увођење програма обуке у области руковођења правосудном институцијом.

ВСТС је на сједници одржаној 4. 10. 2017. године, оквирно прихватио све препоруке које се односе на унапређење поступка именовања. Према усвојеном плану ВСТС-а, препоруке ће се детаљно размотрити, те унијети могућа рјешења у интерне акте којима се регулише поступак именовања. Истовремено ће се припремити приједлог измјена законског оквира у дијелу гдје је то неопходно. Ове активности би требале бити окончане до краја јуна 2018. године.

3.2 Оцјењивање рада носилаца правосудних функција

3.2.1 Законски оквир

Законом о ВСТС-у, члан 17. тачка (22), прописано је да ВСТС „утврђује критеријуме за оцјењивање рада судија и тужилаца“. Оцјењивање рада судија, стручних сарадника у општинским судовима, тужилаца, председника судова и главних тужилаца се спроводи једном годишње у складу са критеријумима ВСТС. Оцјене рада за последње три године се обавезно користе за процјену стручности кандидата у поступку именовања у складу са Пословником ВСТС-а.

Одредбе о оцјењивању рада носилаца правосудних функција у судовима и тужилаштвима у Босни и Херцеговини и даље нису усклађене у погледу законског основа и периода за оцјењивање.

Закони о судовима у Федерацији Босне и Херцеговине, Републици Српској и Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине одређују надлежност за оцјењивање резултата рада носилаца правосудне функције на начин да председник суда оцјењује резултате рада судије, односно председник непосредно вишег суда оцјењује резултате рада председника непосредно нижег суда. Међутим, Закон о судовима у Федерацији Босне и Херцеговине не предвиђа оцјењивање резултата рада председника Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине. Надаље, Законом о Суду Босне и Херцеговине није утврђено да се оцјењује рад судија и председника тог суда⁵. Закони о судовима одређују период оцјењивања на два начина: најмање једном у току године (Закон о судовима у Федерацији Босне и Херцеговине) и најмање једном у три године (Закони о судовима у Републици Српској и Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине).

У законима о тужилаштвима није прописан основ за оцјењивање резултата рада тужилаца и главних тужилаца осим у Закону о тужилаштвима Републике Српске.

ВСТС је у више наврата од 2014. године иницирао код Министарства правде Босне и Херцеговине покретање процедуре за доношење измјена и допуна Закона о ВСТС-у у циљу јединственог нормирања надлежности и поступка за оцјењивање рада свих носилаца правосудних функција у БиХ. Ова иницијатива је поднесена у складу са препорукама Структуралног дијалога о правосуђу између Европске уније и Босне и Херцеговине, као и задужењима из Стратегије за реформу сектора правде у БиХ и Акционог плана за њено спровођење. Међутим, ова иницијатива ВСТС-а није реализована ни током 2017. године.

3.2.2 Оцјене рада носилаца правосудних функција у судовима и тужилаштвима за 2017. годину

У овој секцији извјештаја представљени су подаци о оцјенама рада носилаца правосудних функција у судовима и тужилаштвима у 2017. години⁶.

За 2017. годину оцијењен је рад 1.073 носилаца правосудних функција у редовним судовима у БиХ. Од укупног броја оцијењених, највише је оцијењено оцјеном „изузетно успјешно обавља функцију“ (516 или 48%), затим 384 или 36% оцјеном „успјешно обавља функцију“, 122 или 11% „добро обавља функцију“, 45 или 4% „задовољавајуће обавља функцију“ и шест или 1% носилаца правосудних функција „незадовољавајуће обавља функцију“.

⁵ Рад судија Суда БиХ се оцјењује у циљу спровођења конкурсне процедуре.

⁶ Подаци не обухватају оцјене рада председника ентитетских врховних судова и председника Апелационог суда Брчко Дистрикта БиХ, као ни податке о оцјенама рада главног тужиоца Тужилаштва БиХ, главних тужилаца ентитетских тужилаштава и главног тужиоца Тужилаштва Брчко Дистрикта БиХ јер до израде овог извјештаја ВСТС није завршио поступак оцјењивања рада ових носилаца правосудних функција.

Табела 7: Преглед оцјена рада носилаца правосудних функција у судовима

СУДОВИ	Оцјене рада председника судова, судија и стручних сарадника у општинским судовима у ФБиХ									
	Изузетно успјешно обавља функцију		Успјешно обавља функцију		Добро обавља функцију		Задовољавајуће обавља функцију		Незадовољавајуће обавља функцију	
		%		%		%		%		%
Врховни суд Федерације БиХ	40	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Врховни суд Републике Српске	15	80%	2	10%	0	0%	2	10%	0	0%
Апелациони суд Брчко Дистрикта БиХ	7	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Виши привредни суд Бања Лука	0	0%	5	72%	1	14%	0	0%	1	14%
Кантонални судови	92	63%	40	28%	8	6%	5	3%	0	0%
Окружни судови	30	43%	29	41%	7	10%	4	6%	0	0%
Окружни привредни судови	16	55%	12	42%	1	3%	0	0%	0	0%
Општински судови	253	48%	183	34%	62	12%	26	5%	5	1%
Основни судови	58	28%	105	50%	40	19%	5	3%	0	0%
Основни суд Брчко Дистрикта БиХ	5	26%	8	42%	3	16%	3	16%	0	0%
УКУПНО	516	48%	384	36%	122	11%	45	4%	6	1%

За 2017. годину оцијењен је рад 350 носилаца правосудних функција у тужилаштвима у БиХ. Од укупног броја оцијењених, највише је оцијењено оцјеном „изузетно успјешно обавља функцију“ (219 или 63%), затим 105 или 30% оцјеном „успјешно обавља функцију“, 18 или 5% „добро обавља функцију“, седам или 2% „задовољавајуће обавља функцију“ и један тужилац или 0% „незадовољавајуће обавља функцију“.

Табела 8: Преглед оцјена рада носилаца правосудних функција у тужилаштвима

ТУЖИЛАШТВА	Оцјене рада главних тужилаца, замјеника главних тужилаца и тужилаца									
	Изузетно успјешно обавља функцију		Успјешно обавља функцију		Добро обавља функцију		Задовољавајуће обавља функцију		Незадовољавајуће обавља функцију	
		%		%		%		%		%
Тужилаштво БиХ	50	92%	2	4%	0	0%	2	4%	0	0%
Федерално тужилаштво ФБиХ	11	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Републичко тужилаштво РС	10	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Кантонална тужилаштва	89	48%	79	43%	12	6%	4	2%	1	1%
Окружна тужилаштва	57	69%	21	26%	3	4%	1	1%	0	0%
Тужилаштво Брчко Дистрикта БиХ	2	24%	3	38%	3	38%	0	0%	0	0%
УКУПНО	219	63%	105	30%	18	5%	7	2%	1	0%

3.2.3 Кључне препоруке из Стручне анализе (*Peer Review*) о оцјењивању рада судија и тужилаца у Босни и Херцеговини

Страни стручњаци које је ангажовала Европска комисија припремили су током 2017. године Стручну анализу о оцјењивању рада судија и тужилаца у Босни и Херцеговини⁷, поред стручних анализа из других области у вези са правосудним системом у Босни и Херцеговини. Стручна анализа је достављена ВСТС-у у јуну 2017. године.

У оквиру израде ове Стручне анализе обављени су разговори са носиоцима правосудних функција у Босни и Херцеговини, разматрани су законска основа, поступак и критеријуми за оцјењивање рада судија и тужилаца, као и утицај оцјена рада на напредовање у служби и последице негативних оцјена рада.

Стручна анализа садржи више препорука за побољшање система оцјењивања рада судија и тужилаца уз постизање одговарајуће равнотеже између квантитативних и квалитативних критеријума за оцјењивање рада у складу са најбољим европским стандардима.

Систем оцјењивања би требао бити обавезан за све судије и тужиоце у БиХ укључујући и оне који раде у правосудним институцијама на државном нивоу. Појединачно оцјењивање треба спроводити, у редовним околностима, сваке три године, а не једном годишње. Оцјењивачи морају у својој оцјени рада навести мјере за унапређење рада одређеног носиоца правосудне функције и њихових институција иначе. Ови налази, са аспекта управљања људским ресурсима, морају јасно правити разлику између чињеница за које је одговорно лице које се оцјењује и оних која спадају у надлежност „система правосуђа“. У првом случају, у обзир се узимају позитивне и негативне чињенице за лице о којем је ријеч.

Највећа оцјена рада треба бити резервисана за изузетне резултате судија и тужилаца како би се подстакла изврсност у правосуђу. Стога, најбоље резултате оцјењивања би требало ограничити на највише 20% од укупно оцјењених у сваком суду или тужилаштву, осим ако образложене околности оправдавају већи постотак. Потребно је ојачати механизме међусобне повезаности различитих фаза каријере у правосуђу. Поступак оцјењивања мора бити повезан са дисциплинским поступком на начин да најнижа оцјена представља основ за покретање истраге, која у коначници може довести до изрицања дисциплинских мјера.

Потребно је ојачати критеријуме квалитета у систему оцјењивања. Оцјењивачи морају цијенити квалитет рада, а посебно квалитет одлука и оптужница носилаца правосудних функција – те на основу тога одлучити конкретно о квалитету њихових закључака.

Стога, оцјена квалитета одлука се треба усредоточити на:

- испуњеност формалних претпоставки,
- способност утврђивања предметних чињеница,
- стручни ниво одлука, односно показано правно и академско знање и познавање судске праксе кроз те одлуке,
- способност рјешавања комплексних предмета,
- ниво увјерљивости на основу досљедне аргументације у образложењу одлука, са посебним нагласком на оригиналност и
- брзину доношења одлука и поштовање законских рокова.

Оцјена квалитета судског/тужилачког рада би се такође требала фокусирати на слjedeће:

- вербалне вјештине судије или тужиоца,

⁷ Стручне анализе (*Peer Review*) спроводи Европска комисија како би анализирала стање у земљи која поднесе захтјев за чланство у Европској Унији, у вези са развојем и примјеном законодавства и развојем институција у контексту припрема за чланство у ЕУ у одређеној области.

- способност организације и ефикасног вођења поступка и
- спремност да преузму додатне активности управљања судом или тужилашвом (нпр. менторство).

Процент укинутих одлука и ослобађајућих пресуда се може и даље користити, али судија или тужилац који се оцјењују могу затражити да се укинуте или ослобађајуће пресуде не користе за умањење оцјене. Ти критеријуми се само требају примијенити у случају када је одлука преиначена или укинута из разлога суштинског недостатка правног образложења или повреде закона. Утицај критеријума квалитета на оцјену треба постепено повећавати.

Оцјењивач треба и даље бити предсједник суда или главни тужилац у односу на судију или тужиоца који се оцјењују. Ипак, писмено образложење које се доставља уз оцјене треба бити суштински детаљније, у складу са јасно утврђеним критеријумима за оцјену. Међутим, ВСТС би требао имати у својој интерној структури специјализовано одјељење са надлежношћу да одлучује о коначној оцјени без обзира на постојеће механизме притужбе ВСТС-у који већ постоје и коначно могућност судског преиспитивања.

Прије него оцјењивач (предсједник суда или главни тужилац) достави своју оцјену ВСТС-у, лице које се оцјењује би требало бити обавијештено о мишљењу и датој оцјени и имати могућност да на то писмено одговори. Оцјењивач узима у обзир такву изјаву, мијења свој нацрт – или не – те исти доставља ВСТС-у. Формалнији правни лијек не би требао бити на располагању прије одлуке ВСТС о коначној оцјени, да се поступак не би непотребно успоравао.

Оцјењивани судија или тужилац има право на приступ документима који се користе и на активно учешће у поступку оцјењивања тако што ће изразити свој став и дати коментар на евентуалне критике. Судско преиспитивање мора бити омогућено у случају неслагања са коначном оцјеном коју утврди ВСТС.

Оцјена судије и тужилаца се јасно треба раздвојити од оцјене предсједника суда и главног тужиоца, а за оне који врше обје функције, треба их спојити само на нивоу коначне оцјене која ће одражавати однос судијског и руководног посла. Ако лице које се оцјењује оствари 100% руководног посла, а не испуни више судијског или тужилачког, коначна оцјена за то лице треба бити у потпуности једнака коначној оцјени оствареној са 100% судијског/тужилачког рада или као „комбинована оцјена“.

Препоруке су подијељене у различите групе приједлога према одређеном временском оквиру за њихову имплементацију како слиједи:

Краткорочни, средњорочни и дугорочни приједлози

Краткорочни:

- Значајно смањити значај/тежину квантитативних критеријума и сразмјерно повећати значај/тежину квалитативног аспекта, тако што ће се вршити оцјена 15 писаних и образложених одлука (пет достављених и десет насумично одабраних) са аспеката:
 - испуњења формалних претпоставки,
 - јасноће са којом су утврђене чињенице и
 - досљедности аргументације у образложењу одлуке, као и процјеном вербалних вјештина.
- Продужење периода оцјењивања на три године.
- Успостава комисије за оцјењивање унутар ВСТС-а, састављеног од чланова са судијским и тужилачким искуством који ће одлучивати о коначној оцјени на основу формализираних приједлога оцјењивача.

Средњорочни:

- Обезбиједити да се са аспекта оцјењивања више не врши посредна дискриминација судија/тужилаца који углавном обављају руководне позиције.

Дугорочни:

– Успостава одговарајућег тзв. каријерног система који ће на један хармоничан начин омогућити координацију премјештања, напредовања и нових именована на основу функционалних испита и оцјењивања.

ВСТС је на сједници одржаној 5. и 6. 07. 2017. године закључио да се, начелно, прихватају препоруке из Стручне анализе у смислу повећавања важности квалитета над квантитетом рада, те поштравања критеријума за изузетно успјешне судије и тужиоце. ВСТС је усвојио план да се детаљно размотре препоруке и израде измјене критеријума за оцјењивање рада судија и тужилаца до јуна 2018. године.

Поглавље 4: ЕФИКАСНОСТ ПРАВОСУЂА

4.1 Ефикасност судова

Најважнији резултати:

- Број неријешених предмета смањен је за 5% у односу на 2016. годину.
- Судови су путем планова рјешавања предмета ријешили преко 140.000 најстаријих предмета.
- Смањена је старосна структура неријешених предмета у судовима:
 - у 2011. години, предмета старих двије године и више је било 151.472, а у 2017. години их је било 71.517, што представља смањење за -53%
 - у 2011. години, предмета старих пет година и више је било 44.432, а у 2017. години их је било 8.202, што представља смањење за -82%
 - у 2011. години предмета старих десет година и више је било 8.079, а у 2017. години их је било 674, што представља смањење за -92%.
- Закључено је укупно 6.938 нагодби, што је више за 25% него у 2015. када је закључено 5.568 и 2014. години када је закључено 5.413 нагодби.
- Два пута су одржане „Седмице судске нагодбе“, које придоносе већој употреби овог института, односно већем интересу странака за мирно рјешавање спорова.
- Настављене су активности хармонизације судске праксе и унапређења квалитета судских одлука путем сарадње највећих првостепених и другостепених судова у држави: Општинског и Кантоналног суда у Сарајеву, те Основног и Округног суда у Бањој Луци.
- Општински суд у Сарајеву је усвојио Смјернице за поступање у парничном поступку које су упућујућег карактера за судије, а имају за циљ хармонизовати тумачење и примјену процесног закона, те јачати процесну дисциплину у парничним поступцима.
- Започет је дијалог са организацијама цивилног друштва у циљу побољшања положаја рањивих група грађана у контексту приступа правди.
- Проширена је корисничка мрежа SOKOP Mal система новим корисницима. Закључно са 31. 12. 2017. године, обраду комуналних предмета вршило је 19 судова и 15 тражилаца извршења/тужилаца, а сагласност за приступ систему дало је седам нових судова и два нова покретача поступка (тражиоца извршења/тужиоца).
- ВСТС је на сједници одржаној 23. 03. 2017. године, усвојио одлуку о обавезној примјени SOKOP Mal система за све првостепене судове у БиХ у циљу успостављања јединственог система обраде комуналних предмета у босанскохерцеговачком правосуђу.
- Започете су активности на изградњи зграде Одјељења Општинског суда у Високом са сједиштем у Олову.
- Организоване су церемоније поводом изградње новог центра за обраду и похрану података правосудног информационог система у БиХ и почетка изградње нове зграде Одјељења Општинског суда у Високом, смјештеног у Олову.
- Сви облици информисања јавности (позиви, најаве и саопштења за јавност, чланци) су израђени и објављивани на web порталу <http://правосудје.ба/> и web страници ВСТС-а с циљем информисања јавности и повећања транспарентности рада судова.

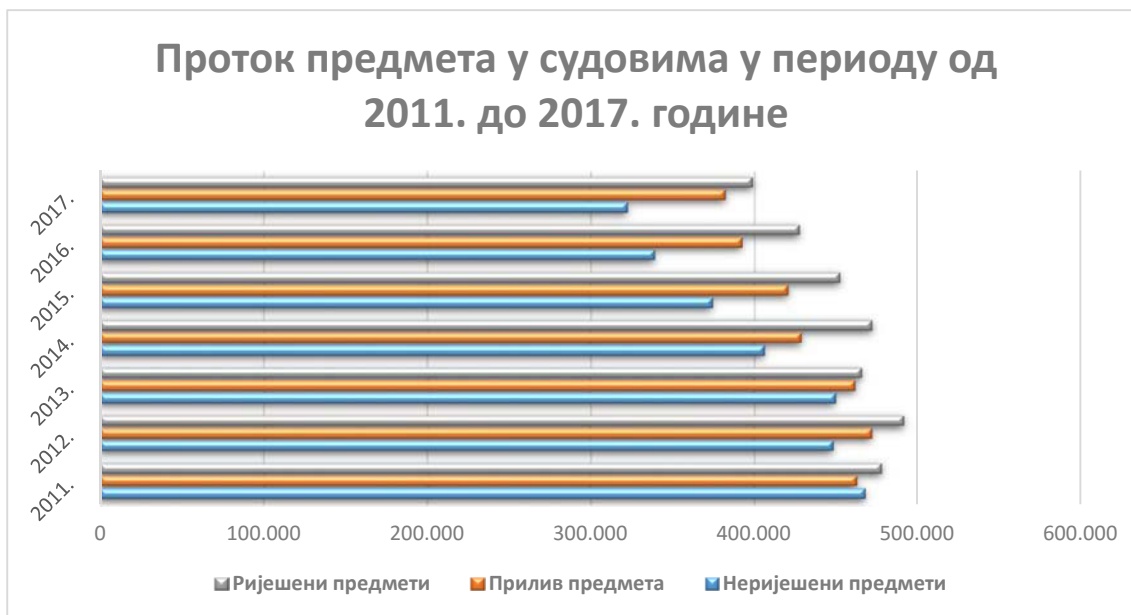
Стратешким планом ВСТС-а дефинисана су четири кључна принципа на којима се заснива функционално правосуђе: ефикасност, квалитет, одговорност и независност на чему ВСТС континуирано ради.

Ефикасност је један од битних принципа ВСТС-а, посебно имајући у виду настојање БиХ да се приближи европским интеграцијама. Ефикасност је битна из разлога обезбјеђења бржег рјешавања поступака у судовима и једнаког приступа правди свим грађанима.

Имајући у виду важност овог принципа ВСТС улаже велике напоре и спроводи многе активности како би се повећала ефикасност правосудног система у БиХ.

Резултати активности, спроведених током 2017. године, са аспекта ефикасности су приказани у наставку овог поглавља, а највише се огледају у тренду ријешених и неријешених предмета кроз године.

Графикон 3: Тренд ријешених, неријешених и примљених предмета у периоду од 2011. до 2017. године

4.1.1 План рјешавања предмета

Од 2011. године, ВСТС настоји путем имплементације планова рјешавања предмета смањити број, старосну структуру и трајање најстаријих неријешених предмета у судовима. Судови планове сачињавају на основу Упутства⁸ за израду планова рјешавања предмета у судовима (у даљњем тексту: Упутство). У складу са одредбама Упутства, сви судови су обавезни да сачине план рјешавања предмета⁹.

Захваљујући овој активности, судови сваке године ријеше преко 100.000 најстаријих предмета уз своје редовне активности. Тако је у 2017. години ријешено 149.154 (85%) од 175.358 предмета предвиђених планом.

Када су у питању нивои судова, највећи проценат реализације имају врховни судови који су у потпуности реализовали своје планове, другостепени су реализовали 98% својих планова, а првостепени судови 83%.

⁸ Усвојено 6. 12. 2010. године, посљедње измјене усвојене на сједници ВСТС-а одржаној 13. и 14. 12. 2016. године.

⁹ Првостепени судови на годишњем нивоу, вишестепени судови на кварталном нивоу.

Табела 9: Реализација плана према ентитетима

	Укупн о у Плану	Ријешен о из Плана	% ријешени х	Остало неријешен о из Плана	% неријешен их
За све судове у БиХ 2017. године	175.358	149.154	85%	26.204	15%
По ентитетима					
Судови РС 2017. године	53.069	46.115	87%	6.954	13%
Судови ФБиХ 2017. године	116.351	98.615	85%	17.736	15%
Судови Брчко Дистрикта 2017. године	3.747	2.780	74%	967	26%

Посматрано према ентитетском нивоу, судови у Федерацији БиХ, до 31. 12. 2017. године, путем планова су ријешили 98.615 предмета. Истовремено, судови у Републици Српској су ријешили 46.115 предмета. Судови Брчко Дистрикта БиХ су у 2017. години ријешили 2.780 предмета док је Суд БиХ ријешило 2.191 најстаријих предмета.

Табела 10: Реализација плана према нивоима

	Укупно у Плану	Ријешено из Плана	% ријешених	Остало неријешено из Плана	% неријешених
По нивоима					
I. ниво	144.591	119.400	83%	25.191	17%
Судови РС	44.265	37.539	85%	6.726	15%
Судови ФБиХ	97.288	79.755	82%	17.533	18%
Судови Брчко Дистрикта	3.038	2.106	69%	932	31%
II. ниво	26.005	25.540	98%	465	2%
Судови РС	7.870	7.642	97%	228	3%
Судови ФБиХ	17.426	17.224	99%	202	1%
Судови Брчко Дистрикта	709	674	95%	35	5%
III. ниво	2.571	2.570	100%	1	0%
Судови РС	934	934	100%	0	0%
Судови ФБиХ	1.637	1.636	100%	1	0%
СУД БиХ 2017. године	2.191	1.644	75%	547	25%

Судови су у периоду од 2011. до 2017. године знатно измијенили старосну структуру неријешених предмета. Тренд се кретао у позитивном смислу. Највећи утицај на смањење старосне структуре предмета имала је активност спровођења и рјешавања предмета у судовима на основу Планова рјешавања предмета. Утицај планова на старосну структуру неријешених предмета се могао уочити из података у наставку текста:

- у 2011. години предмета старих двије године и више је било 151.472, а у 2017. години их је било 71.517, што представља смањење за -53%
- у 2011. години предмета старих пет година и више је било 44.432, а у 2017. години их је било 8.202, што представља смањење за -82%
- у 2011. години предмета старих десет година и више је било 8.079, а у 2017. години их је било 674, што представља смањење за -92%.

Међутим, и даље је остао одређен број предмета у којима постоје одређене сметње за њихово рјешавање. Неки од разлога за рјешавање ових предмета су:

- у великом броју предмета судови имају проблем са доставом писмена странкама (нетачне и неажурне адресе),
- велики број одгађања рочишта и
- неодговарајући услови рада, посебно у извршном поступку (неадекватан број судских извршилаца, неадекватна опрема, обимна територијална покривеност једног суда наспрам броја извршних радника, велики број одлагања извршних поступака од стране странака).

Сви ови, а и други разлози знатно утичу на дужину поступка у судовима.

4.1.2 Процесуирање стечајних предмета

Привредни предмети су од изузетног значаја за економију једне државе. Имајући то у виду, ВСТС је предметима стечајног поступка у протеклом периоду посветио посебну пажњу с циљем повећања ефикасности рада судова у процесуирању стечајних предмета. Судови од 2014. године имају обавезу да сачине акциони план за рјешавање стечајних предмета. Планови се сачињавају на годишњем нивоу, а ажурирају сваких шест мјесеци.

На дужину трајања стечајног поступка утичу и предмети који су проистекли из стечаја, а без њиховог претходног рјешавања не може се ријешити ни стечајни предмет. То су најчешће сви парнични предмети.

ВСТС редовно прати трендове у погледу рјешавања и дужине трајања неријешених и ријешених стечајних предмета. Са аспекта анализе статистичких података, у наставку можете видјети тренд протока стечајних предмета у судовима.

Табела 11: Приказ протока предмета стечаја у судовима кроз године

	2014. година	2015. година	2016. година	2017. година
Неријешени предмети на крају периода	784	814	821	920
Повећање/смањење неријешених предмета у односу на протекли период		4%	1%	12%
Примљени предмети у току периода	596	704	638	713
Повећање/смањење примљених предмета у односу на протекли период		18%	-9%	12%
Ријешени предмети у току периода	659	663	642	615
Повећање/смањење ријешених предмета у односу на протекли период		1%	-3%	-4%

Графикон 4: Графички приказ протока предмета стечаја у судовима кроз године

Из табеле и графикона изнад може се видјети да је дошло до повећања броја неријешених предмета стечаја, али да је та појава праћена и повећањем прилива у претходном периоду.

Са аспекта трајања неријешених предмета, уочено је смањење трајања неријешених предмета стечаја кроз године што се може видјети из података представљених у табели испод.

Табела 12: Трајање неријешених предмета стечаја кроз године

СУД	2015. година	2016. година	2017. година
ОПШТИНСКИ СУД У ТУЗЛИ	1.906	2.116	1.639
ОКРУЖНИ ПРИВРЕДНИ СУД У БИЈЕЉИНИ	1.397	1.353	1.372
ОКРУЖНИ ПРИВРЕДНИ СУД У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ	1.594	1.350	1.242
ОКРУЖНИ ПРИВРЕДНИ СУД У ДОБОЈУ	1.115	1.074	1.237
ОПШТИНСКИ СУД У ЛИВНУ	879	993	1.207
ОПШТИНСКИ СУД У БИХАЋУ	962	961	1.043
ОКРУЖНИ ПРИВРЕДНИ СУД У ТРЕБИЊУ	1.102	947	931
ОКРУЖНИ ПРИВРЕДНИ СУД У БАЊОЈ ЛУЦИ	838	888	907
ОПШТИНСКИ СУД У ТРАВНИКУ	861	806	708
ОСНОВНИ СУД БРЧКО ДИСТРИКТА БИХ	510	736	662
ОПШТИНСКИ СУД У ЗЕНИЦИ	658	608	632
ОПШТИНСКИ СУД У САРАЈЕВУ	615	714	584
ОПШТИНСКИ СУД У ШИРОКОМ БРИЈЕГУ	589	423	502
ОПШТИНСКИ СУД У МОСТАРУ	336	330	415
ОПШТИНСКИ СУД У ОРАШЈУ	229	162	386
ОКРУЖНИ ПРИВРЕДНИ СУД У ПРИЈЕДОРУ	н/а	н/а	68
ОПШТИНСКИ СУД У ГОРАЖДУ	48	н/а	0
Укупно просјечно трајање стечајних предмета	936	939	865

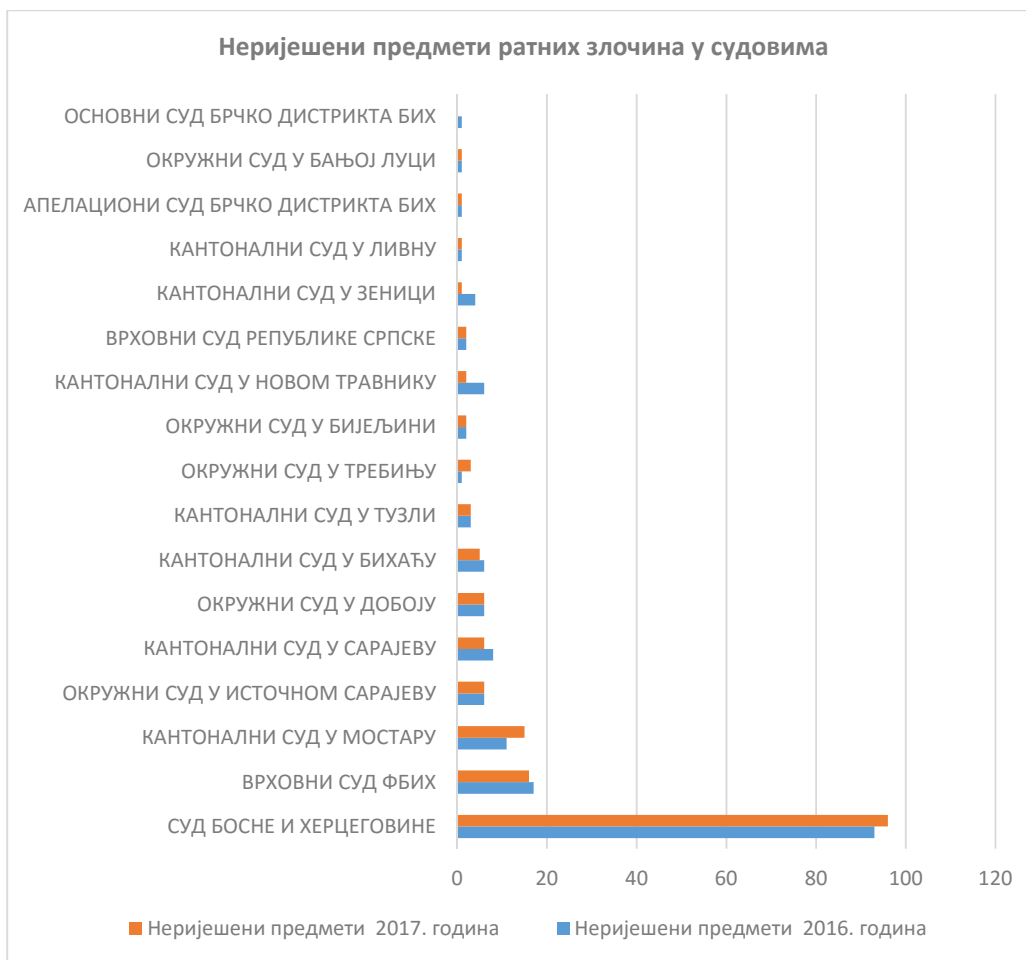
4.1.3 Процесуирање предмета ратних злочина

ВСТС је током 2017. године наставио и са посебним активностима с циљем убрзавања процесуирања предмета ратних злочина у судовима. ВСТС је путем Пројекта IPA 2013 финансираног средствима Европске уније, пратио тренд броја и дужине трајања предмета ратних злочина у свим надлежним судовима. Судови надлежни за процесуирање предмета ратних злочина од 2015. године¹⁰ имају обавезу сачињавати акциони прегледа предмета ратних злочина на кварталном нивоу. Судови имају обавезу да доносе акциони преглед за предмете који су у фази оптужења, фази сушења и поступка по жалби. Циљ оваквог вида праћења процесуирања предмета ратних злочина је смање броја неријешених предмета ратних злочина у судовима.

Анализе о броју ријешених, неријешених предмета и трајању предмета ратних злочина се спроводе на полугодишњем нивоу.

На основу задње спроведене анализе, уочен је тренд смањена броја неријешених предмета ратних злочина у судовима, што је видљиво из графикана б.

Графикон 5: Преглед броја неријешених предмета ратних злочина у судовима по ентитетима

У циљу разматрања тренутног стања и праксе у рјешавању предмета ратних злочина, ВСТС је у оквиру пројекта IPA 2013 организовао и једнодневну радионицу на тему „Рјешавање предмета ратних злочина“. Радионица је одржана 18. 5. 2017. године на Влашићу. Радионици су присуствовали судије и тужиоци који поступају у предметима

¹⁰Усвајањем Упутства за праћење рада на предметима ратних злочина на сједници ВСТС-а одржаној 22. 01. 2015. године.

ратних злочина. Тема разговора радионица била је дискусија о статусној конференцији те о заштићеним свједоцима. Информације, као и закључци са конференције су објављени на web страници ВСТС-а.

4.1.4 Акциони план за убрзавање судских поступака

Током 2017. године, ВСТС је посебну пажњу посветио предметима у којима су донесене одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд БиХ), којима је утврђено да је дошло до повреде члана 6. става 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у погледу кршења разумног рока и дужине трајања поступка.

Након анализе одлука Уставног суда БиХ које се односе на кршење разумног рока вођења судских поступака, ВСТС је на сједници одржаној 14. и 15. 06. 2017. године усвојио закључак о формирању Радне групе за извршење одлука Уставног суда БиХ. Радна група је добила задатак да Савјету предложи сет мјера које је потребно подузети у циљу извршења предметних одлука Уставног суда БиХ, те сет мјера које би у наредном периоду требале превентивно дјеловати у погледу повреде члана 6. Европске конвенције.

Резултат рада Радне групе је предлагање ВСТС-у акционог плана са краткорочним и дугорочним мјерама, са дефинисаном динамиком реализације појединих активности. Краткорочне мјере су мјере које ВСТС може спровести одмах по усвајању Акционог плана, а дугорочне су оне за чије спровођење је потребна сарадња ВСТС-а са другим институцијама. ВСТС је на сједници одржаној 25. и 26. 10. 2017. године усвојио Акциони план који је објављен на web страници ВСТС-а.

4.1.5 Унапређење ефикасности рада судова кроз анализу рада несудског особља

ВСТС је у склопу Пројекта унапређења ефикасности судова и одговорности судија и тужилаца у БиХ (Пројекат ICEA) остварио сарадњу са Судском администрацијом Шведске и кроз размјену искустава између судова у БиХ (Општински суд у Тузли и Основни суд у Бијељини) и тзв. сестринским судовима у Шведској (Окружни суд *Varberg*, Окружни суд *Malmö* и Окружни суд *Ystad*) ради на идентификацији кључних радњи и задатака несудског особља, могућности увођења већег степена самосталности у раду овог особља и делегирању одређених административних задатака које тренутно обављају судије на несудско особље. Примарни циљ ове сарадње је успостављање стандарда и добрих пракси за унапређење рада судова путем унапређења рада несудског особља унутар постојећег законодавног оквира и приједлози измјена законодавног оквира с циљем измјене даљњег унапређења рада судова.

4.1.6 Унапређење ефикасности рада судова кроз едукације

Током 2017. године, ВСТС је подузимао и активности с циљем стручног усавршавања предсједника судова, замјеника, шефова судских одјељења, судија и стручних сарадника. Те активности су се огледале кроз спровођење низа едукација у виду унапређења менаџерских вјештина предсједника судова, ефикаснијег управљања рочиштима и савремене комуникације судова са медијима.

Едукације су престављале наставак едукација из претходних година, а које су се организовале и у 2017. години из разлога што су учесници истакли наведене едукације као веома корисне у погледу усавршавања вјештина потребних у обављању њихових радних задатака. Имајући то у виду, путем Пројекта IPA 2013 који је ВСТС имплементирао уз подршку Европске уније, током 2017. године настављено је са едукацијама на тему јачања менаџерских капацитета у судовима за руководеће позиције и управљање судским поступком за судије и стручне сараднике. На тему јачања менаџерских капацитета и управљања судским поступком, одржане су по двије едукације у Центру за едукацију судија и тужилаца у Републици Српској и по једна у Центру за едукацију судија и тужилаца у ФБиХ.

Слика 1: Едукација „Проактивна улога председника суда у управљању судом“

Слика 2: Едукација „Управљање судским поступком“

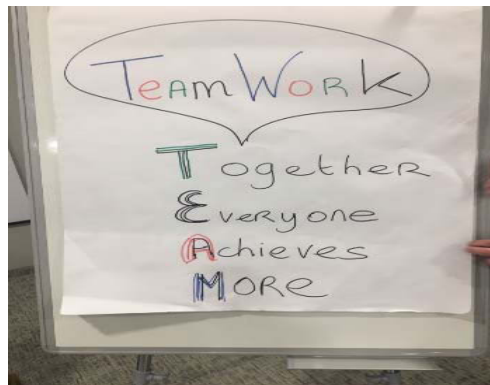

4.1.7 Ефикасније управљање судовима и судским поступком

У 2017. години је настављена имплементација активности Пројекта унапређења ефикасности правосуђа II (у даљњем тексту: ПУЕП II), у сарадњи са Судским савјетом Холандије и Судском администрацијом Норвешке. И у овој години имплементирани су двије групе активности: оне које се односе на унапређење управљања судовима и оне које се односе на унапређење ефикасности судског (парничног) поступка.

Након што је крајем 2016. године у Општинском суду у Сарајеву реализован пилот пројекат спровођења иновираних процедура избора и именовања председника судских одјељења, засноване на принципу транспарентности и интерног конкурса, у 2017. години спроведена је серија обука за запослене у суду. Специјалистичка обука на тему управљања, тимског рада и вјештина комуникације развијена је у сарадњи са Институтом за обуку судија Холандије, а исту су прошли председница суда, председници судских одјељења и судије које у будућности желе вршити ову функцију, те руководиоци административно-техничких одјељења у суду. Обука је допринијела промјени организационе културе, развијању тимског рада, те одговорности и осјећаја власништва за колективне радне циљеве и резултате. Ови циљеви постигнути су и путем континуиране *peer to peer* сарадње са холандским судијама.

Слике 3 и 4: Обука председника одјељења Општинског суда у Сарајеву

С циљем да пилот обука која је реализована у Општинском суду у Сарајеву учини доступном за све носиоце правосудних функција у БиХ, ПУЕП II је у сарадњи са Центрима за едукацију судија и тужилаца у ФБиХ и РС (у даљњем тексту: ЦЕСТ-ови) изабрао локалне едукаторе и спровео едукацију едукатора, а упоредно с тим креирао посебан курикулум обуке на тему „Тимски рад и комуникација“, који је од 2018. године ушао у годишње програме рада ЦЕСТ-ова. Прву обуку прошли су и управа и судије Парничног одјељења Основног суда у Бањој Луци, као другог циљног суда ПУЕП II.

Настављено је са развојем сарадње првостепених циљних судова са надлежним жалбеним судовима (сарадња Општинског и Кантоналног суда у Сарајеву те Основног и Окружног суда у Бањој Луци). Фокус сарадње је хармонизација судске праксе, унапређење квалитета судских одлука, рјешавање великих група предмета истог или сличног чињеничног и правног основа и свих других питања актуелних за рад судова. Сарадња се остварује путем организације стручних скупова (округлих столова), на којима учествују све судије парничних и грађанских одјељења судова, као циљних одјељења ПУЕП II, те периодичних састанака одјељења два суда за рјешавање актуелних проблема у раду. Ефекти сарадње су већ примјетни када је у питању број укинутих одлука на Парничном одјељењу Општинског суда у Сарајеву.

У циљу ефикаснијег процесуирања парничних предмета, судије Парничног одјељења Општинског суда у Сарајеву радили су на даљњем развоју алата за ефикасније управљање предметима. У марту 2017. године ступиле су на снагу Смјернице Општинског суда у Сарајеву за поступање у парничном поступку. Смјернице су упућујућег карактера за судије, а имају за циљ хармонизовати тумачење и примјену процесног закона, те јачати процесну дисциплину у парничним поступцима. Поред њих, а у циљу стандардизованог поступања и унапређења квалитета судских одлука, израђен је и Приручник за израду пресуде у парничном поступку, те унифицирани образац за пресуду.

Слика 5.: Смјернице Општинског суда у Сарајеву за поступање у парничном поступку

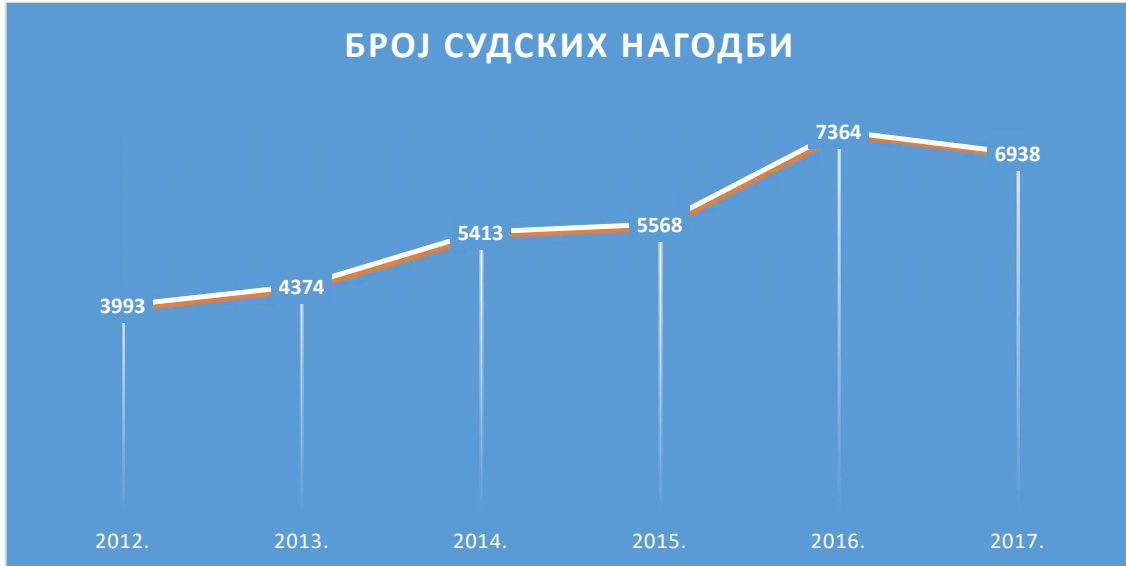
4.1.8 Унапређење ефикасности рада судова кроз промоцију судске нагодбе

Од 2012. године ВСТС спроводи активности на промоцији судске нагодбе и повећању броја предмета ријешених на овај начин. У оквиру ПУЕП II, два пута су спроведене „Седмице судске нагодбе“ (у априлу и новембру 2017. године), током којих су судови поступали по претходно идентификованим предметима, који су по врсти и предмету спора прикладни за мирно рјешење спора. Такође, за вријеме трајања активности, странке су позиване да приступе суду са приједлогом за закључење судске нагодбе, што свакако могу учинити и у сваком тренутку до правоснажности пресуде. За вријеме трајања активности, пред судовима у БиХ укупно су закључене 1.273 нагодбе.

Настављено је и са едукацијом судија и стручних сарадника. Путем ЦЕСТ-ова у ФБиХ и РС одржане у четири радионице на тему „Судска нагодба“. Током цијеле године ВСТС је реализовао промотивну и информативну кампању за грађане.

У 2017. години закључено је укупно 6.938 нагодби, што је нешто мање него у 2016. години (7.364), али више него у 2015. (5.568), 2014. (5.413), 2013. (4.374) и 2012. години (3.993).

Графикон 6: Број судских нагодби закључених пред судовима у БиХ од 2012. до 2017. године

4.1.9 Родна равноправност, рањиве групе грађана и сарадња са организацијама цивилног друштва и међународним организацијама

У 2017. години започела је имплементација активности Пројекта унапређења ефикасности судова и одговорности судија и тужилаца у БиХ (у даљњем тексту: Пројекат ИСЕА) финансираним од стране Владе Краљевине Шведске које се односе на унапређење родне равноправности у правосуђу те унапређење положаја рањивих група грађана у контексту приступа правди.

Спроведена је анализа родне равноправности у босанскохерцеговачком правосуђу, те је израђен оквирни план активности за наредни период. Основна препорука анализе била је да се уведе концепт тзв. *gender mainstreaming-a*¹¹, у правосудне институције, што ће успијети у предстојећем периоду имплементације Пројекта ИСЕА. Слиједом ове препоруке, подузете су активности на обезбјеђивању одговарајуће обуке за запосленике ВСТС-а и правосудних институција. У сарадњи са Атлантском иницијативом, за запосленике ВСТС-а одржана је обука на тему „Родна равноправност у примјени права и радним односима“, а идентичне едукације ће се организовати за запосленике циљних судова Пројекта ИСЕА у 2018. години. Такође, семинари на тему родне равноправности (Родна (не)равноправност – предрасуде и стереотипи) планирани су у Програмима почетне обуке и стручног усавршавања ЦЕСТ-а ФБиХ и ЦЕСТ-а РС за 2018. годину.

У намјери да успостави сарадњу са организацијама цивилног друштва (у даљњем тексту: ОЦД), Пројекат ИСЕА је идентификовао ОЦД које се бави заштитом права на приступ правди рањивих група грађана, те је у мају 2017. године, одржао иницијални састанак са представницима тих организација. На основу информација прикупљених на састанку те приједлога који су успијели, направљен је план дјеловања за будући период.

¹¹ Систематско укључивање специфичног положаја, приоритета и потреба жена и мушкараца у сваку политику с циљем унапређења равноправности међу женама и мушкарцима и модификација свих општих политика и мјера, посебно у циљу постизања равноправности.

Слике 6 и 7: Сарадња за организацијама цивилног друштва

По исказивању подршке Савјета партнерским организацијама, Центар женских права Зеница и Удружене жене Бања Лука, формирана је Експертна група за успостављање мултисекторске сарадње у области родно заснованог насиља за ФБиХ и РС. Експертна радна група за ФБиХ је усвојила и доставила ВСТС-у БиХ закључке и препоруке, који се тичу побољшања положаја оштећене/жртве кривичних дјела родно заснованог насиља у кривичном поступку.

4.1.10 Унапређење извршног поступка у БиХ

Кантон Сарајево и Општински суд у Сарајеву суочени су већ дужи низ година са великим бројем комуналних предмета. Наиме, од укупног броја комуналних предмета у БиХ, само у Општинском суду у Сарајеву евидентирано је скоро 50% предмета. У циљу рјешавања проблематике комуналних предмета у Кантону Сарајево, ВСТС је на сједници одржаној 5. и 6. 03. 2013. године, донио Одлуку о формирању Управног одбора за смањење броја комуналних предмета у Кантону Сарајево. Чланови Управног одбора су представници ВСТС, Општинског суда у Сарајеву, кантоналних јавних комуналних предузећа са подручја овог кантона и представници релевантних кантоналних министарстава. Основни задатак Управног одбора је имплементација усвојених мјера Акционог плана за смањење броја комуналних предмета у Кантону Сарајево. Током 2017. године, одржана су укупно три састанка Управног одбора на којима су разматране мјере Акционог плана и њихова реализација. Најзначајније мјере које су реализоване у току 2017. године односе се на имплементацију SOKOP Mal у Кантону Сарајево и ангажман додатног особља које ће пружити краткорочну помоћ суду приликом обраде предмета путем Система. Битно је нагласити да је и Влада Кантона Сарајево на основу наведеног плана усвојила властити Акциони план и већ започела имплементацију већине мјера које би требале резултирати смањењем броја комуналних предмета пред Општинским судом у Сарајеву, повећањем наплате потраживања од стране дужника и побољшање комуналних услуга у Кантону Сарајево.

ВСТС је током 2017. године путем Пројекта унапређења ефикасности судова и одговорности судија и тужилаца у БиХ – фаза II (ICEA пројекат) започео са значајним активностима које су усмјерене на унапређење извршног поступка у БиХ. С тим у вези, у току 2017. године подузете су активности које имају за циљ:

- да промовишу и потичу предлагање ефикаснијег средства извршења код покретања и вођења извршног поступка,
- у сарадњи са циљним судовима Пројекта да изврше реорганизацију пословних процеса у извршним одјељењима и подуму мјере усмјерене на јачање улоге судских извршилаца и
- да успоставе јавни дијалог о идентификацији оптималног модела системског рјешења извршног поступка у БиХ.

Поред наведених активности ВСТС које се односе на унапређење извршног поступка у БиХ и други стратешки документи БиХ у својим закључцима и препорукама истичу

потребу рјешавања овог проблема¹². У септембру 2017. године, на тему реформе извршног поступка у БиХ, а у контексту ове пројектне активности и препорука усвојених на првом састанку Пододбора за правду, слободу и безбједност (децембар 2016. године, Брисел), ВСТС је организовао регионалну ТАИЕХ конференцију, која је дала значајне закључке:

- ВСТС ће у сарадњи са надлежним министарством/има правде сачинити Акциони план за проналажење адекватног рјешења реформе извршног поступка са фокусом на измјештање комуналних предмета из судова. Акциони план ће садржавати конкретне мјере, утврђену динамику и рокове те носиоце активности, а у складу са праксом земаља ЕУ и Европског суда за људска права.
- ВСТС ће у сарадњи са министарствима правде започети активности усмјерене на хармонизацију прописа из области извршног поступка, а у складу са Стратегијом развоја сектора правде од 2014. до 2018. године. У оквиру наведених активности неопходно је уједначити правила за судске извршиоце у циљу унапређења њиховог рада.

У циљу спровођења усвојених закључака ТАИЕХ радионице, одржан је заједнички састанак између представника Делегације ЕУ, Министарства правде БиХ, ентитетских министарстава правде, Правосудне комисије Брчко Дистрикта БиХ и ВСТС (24. 11. 2017. године, Сарајево) те се приступило даљњим активностима. Постигнута је сагласност за формирање заједничке Радне групе коју ће чинити представници ВСТС-а, правосуђа и релевантних министарстава, а чији циљ је проналажење адекватних рјешења за свеобухватну реформу извршног поступка у БиХ. Један од задатака Радне групе је дефинисање мјера Акционог плана и одређивање временског оквира за његову реализацију, а на основу нацрта Акционог плана који је израђен и достављен од стране стручњака Свјетске банке. Нацрт Акционог плана садржи конкретне мјере, утврђену динамику, рокове и представља полазну основу приликом креирања плана за рад на процесу реформе извршног поступка. Ове активности су поздрављене од стране Европске комисије на другом састанку Пододбора за правду, слободу и безбједност.

4.1.11 Унапређење ефикасности рада судова кроз унапређење отворености и доступности информација о раду ВСТС-а и правосудних институција у БиХ стручној и широј јавности

Један од стратешких циљева ВСТС-а је посвећен унапређењу отворености и доступности информација о раду ВСТС-а и правосудних институција у БиХ стручној и широј јавности.

Свјестан да већа отвореност, комуникација правосудних институција с јавношћу и сарадња са медијима могу значајно утицати на побољшање слике и репутације правосуђа и повјерења јавности у рад правосуђа, ВСТС је у протеклој години континуирано радио и спроводио низ различитих активности.

Имајући у виду важност и утицај односа са јавношћу на креирање јавног мнијења о правосуђу, те информисања и упознавања грађана са начином рада судова и тужилаштва, ВСТС је у оквиру текућих пројеката реализовао многобројне активности.

У једном дијелу ширих активности које ВСТС спроводи у области унапређења транспарентности рада правосудних институција су и едукације носилаца правосудних функција којима се жели указати на важност и утицај односа с јавношћу на креирање мишљења јавног мнијења о правосуђу. Из тог разлога, у сарадњи са Центрима за едукацију судија и тужилаца ФБиХ и РС, организована су два семинара на тему „Савремено комуницирање с јавношћу“ којима су присуствовали бројни представници правосудних институција, вјерујући да је то један од начина да стекну вјештине, с циљем

¹² Извјештаји Европске комисије о Босни и Херцеговини за 2015. и 2016. годину; Препоруке Структуралног дијалога о правосуђу између ЕУ и БиХ; Стратешки план ВСТС БиХ од 2014. до 2018. године; Споразум о стабилизацији и придруживању између Европске уније и Босне и Херцеговине (1. и 2. састанак Пододбора за правду, слободу и безбједност, Брисел) и др.

да се грађанима приближи начин и резултати рада судова и, генерално, унаприједи репутација правосуђа у БиХ.

Слика 8: Едукација „Савремено комуницирање с јавношћу“

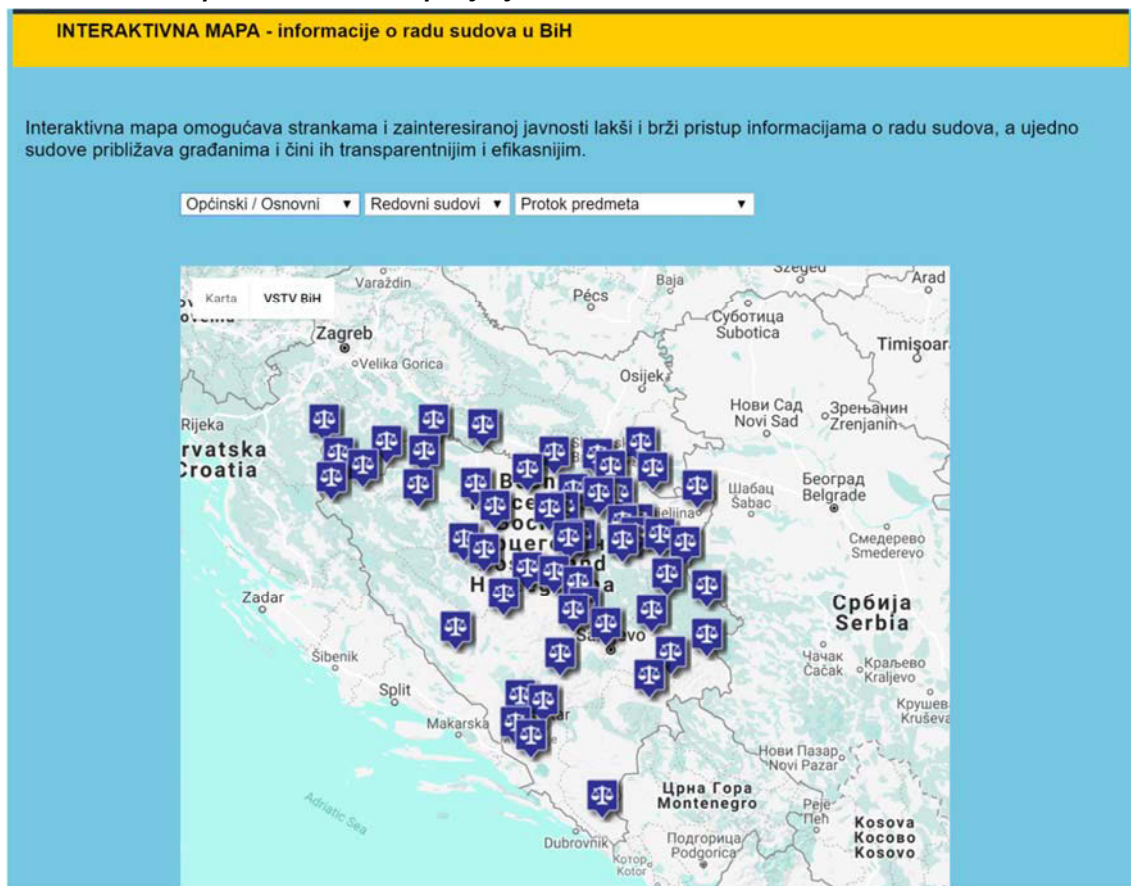
Слика 9: Едукација „Савремено комуницирање с јавношћу“

Разумијевање рада правосуђа и медија, односи правосудних институција с медијима, присуство новинара у судским поступцима, ограничења приступа информацијама у судским предметима, изложеност правосудних институција медијској критици те одговорност и стручност новинара биле су највећим дијелом теме четири округла стола на тему „Правосуђе и медији“ које је ВСТС организовао током године за носиоце правосудних функција и представнике медија. Само заједничким радом и сарадњом може се градити повјерење јавности у оба система. Реална, правовремена и конструктивна, а не деструктивна критика правосуђа је важна, с циљем информисања и повећања повјерења јавности и унапређења приступа правди.

ВСТС је увео једну веома важну технолошку новину у правосуђу која ће грађанима олакшати приступ судовима, а рад судова учинити транспарентнијим и ефикаснијим. Наиме, ради се о покретању и пуштању у рад интерактивне мапе о раду судова свих нивоа у БиХ као дио веб портала pravosudje.ba. Странке у поступку, као и заинтересована јавност, могу да изврше увид у извјештаје о протоку предмета, реализацији плана рјешавања предмета и трајању неријешених предмета у надлежности првостепених и другостепених судова, без претходног обраћања судовима или ВСТС-у БиХ.

Слика 10: Интерактивна мапа о раду судова

Протекла година је била значајна и по питању отворења дијалога ВСТС-а и цивилног друштва те се састанком са представницима 22 невладине организације створила полазна основа за сарадњу и идентификовала су се кључна питања у погледу заштите права рањивих група у контакту са судовима. Циљ ове сарадње је даљње унапређење рада судова у поступању према корисницима судова, а посебно маргинализованих група и у уважавању потреба појединих рањивих група у нашем друштву.

Имајући у виду да је судска нагодба један од мање кориштених начина рјешавања спорова у судској пракси БиХ, ВСТС је два пута годишње у октобру и априлу, заједничким напорима са судовима, вршио промоцију судске нагодбе покретањем кампања које су подразумевале бројна гостовања на државним и локалним телевизијама и радио-станицама, припремом саопштења за јавност, информација које су објављиване у свим штампаним и електронским медијима у БиХ. Овакав вид промоције је добио позитивне резултате који су показали да грађани све више прихватају овај начин рјешавања спорова који је бржи и ефикаснији, а саме странке су задовољније исходом спора и услугом суда.

Такође, ВСТС је задовољан што судови показују спремност да мијењају свој приступ у раду и унапређују ефикасност правосуђа и судских поступака, смањујући број неријешених предмета и пружајући бољу услугу грађанима.

Позитиван утицај организовања „Седмица судске нагодбе“ ВСТС види и у томе што су правне службе јавних комуналних предузећа у БиХ искористиле прилику и позивале своје кориснике против којих је покренут судски поступак, да свој спор ријеше брже, економичније и мирним путем.

Крајем године се ВСТС придружио међународној кампањи „16 дана активизма против насиља над женама“ у циљу јачања свијести о различитим врстама насиља над женама које се свакодневно дешава, како у нашој земљи тако и широм свијета. У контексту промоције активизма, запосленицима ВСТС-а одржана је цјелодневна едукација на тему

„Родне предрасуде у радним односима и примјена права“, с циљем препознавања и елиминисања родних предрасуда те различитих облика дискриминације на основу пола и сексуалног узнемиравања у радном окружењу.

ВСТС ће наставити подузимати активности с циљем унапређења односа са јавношћу, вјерујући да се једино кроз добру сарадњу са медијима, засновану на међусобном поштовању и разумијевању, грађани могу тачно и правовремено информисати о раду правосудних институција и њиховом значају за цјелокупно друштво.

4.1.12 Унапређење ефикасности рада правосуђа кроз реконструкције, адаптације и опремање правосудних институција

Изградња нове зграде Одјељења Општинског суда у Високом

Одјељење суда у Олову смјештено је у згради изграђеној 1932. године која је била у изузетно лошем стању. Објекат је био потпуно неуслован за рад одјељења суда, с обзиром на чињеницу да је дотрајао, те није задовољавао ни минимум стандарда за обављање правосудне функције. У згради Одјељења Општинског суда у Високом, смјештеног у Олову, била је угрожена безбједност, како запослених тако и странака.

Слике 11 и 12: Одјељење Општинског суда у Високом (Одјељење у Олову) прије изградње нове зграде

Влада Зеничко-добојског кантона је у 2013. години издвојила средства те је израђена пројектна документација за изградњу нове зграде у којој ће бити смјештено одјељење суда те је прибављена урбанистичка сагласност.

Слика 13: Земљиште на којем ће бити изграђена нова зграда Одјељења у Олову

Пројектним приједлогом Пројекта унапређења ефикасности правосуђа II планирано је уговарање стручног надзирања те набавка намјештаја за одређени број правосудних институција које ће бити реконструисане у склопу програма IPA 2012. Сходно резултатима процјене физичког стања објеката правосудних институција и у сарадњи са донатором, ВСТС је размотрио приједлог усмјеравања неутрошених средстава на изградњу зграде Одјељења Општинског суда у Високом које је смјештено у Олову.

Дана 25. 05. 2017. године, ВСТС БиХ је добио сагласност донатора да путем Пројекта унапређења ефикасности правосуђа II реализује све активности на изградњи зграде Одјељења Општинског суда у Високом са сједиштем у Олову.

Након што је израђена тендерска документација и пратећа техничка документација, ВСТС је у оквиру ПУЕП II пројекта спровео поступак јавне набавке за извођење радова и услуге стручног надзирања на радовима изградње нове зграде у Олову у којој ће бити смјештено одјељење суда.

Радови на изградњи зграде су започети 18. 10. 2017. године и планирани су да буду завршени у априлу 2018. године.

Вриједност уговора за извођење радова на изградњи нове зграде у којој ће бити смјештено одјељење Општинског суда у Високом са сједиштем у Олову износи 298.083,00 EUR.

Слике 14 и 15: Радови изградње нове зграде Одјељења у Олову

Намјештај за правосудне институције у БиХ

Пројектним приједлогом Пројекта унапређења ефикасности правосуђа планирана је набавка намјештаја за одређени број правосудних институција које ће бити изграђене и реконструисане у склопу програма IPA 2015.

ВСТС-у БиХ је путем Пројекта унапређења ефикасности правосуђа II за ову намјену издвојио средства у износу око 300.000 EUR.

Након припреме тендерске документације и техничке спецификације за намјештај, спроведен је поступак јавне набавке за набавку намјештаја и опремање слједећих правосудних институција:

- Нова зграда Основног суда у Бањој Луци
- Новоизграђени спрат на згради Окружног суда у Бањој Луци
- Нова зграда Кантоналног суда у Бихаћу

Нова зграда Општинског суда у Тузли Пројекат правосуђа у БиХ (USAID) је финансирао набавку намјештаја у износу од 185.152, 22 KM којим је дјелимично опремљено више тужилаштва у БиХ, те Врховни суд ФБиХ.

4.2 Ефикасност тужилаштва

ВСТС у оквиру својих надлежности, а на основу статистичких података, редовно прати стање по питању ефикасности рада свих тужилаштва у Босни и Херцеговини.

Према подацима из 2017. године, видљиво је да у свим тужилаштвима у БиХ постоји тренд смањивања броја неријешених КТ предмета (предмети против познатих починилаца). Тако је 31. 12. 2017. године забиљежено 13.708 неријешених КТ предмета, а што је за 4% мање у односу на број неријешених предмета 31. 12. 2016. године, када је износио 14.350.

Графикон 7

Током 2017. године, тужилаштва су подигла 12.510 оптужница, од чега 231 оптужницу за кривична дјела корупције, што је за 18% више у односу на број подигнутих оптужница за кривична дјела корупције у току 2016. године када је подигнуто 195 оптужница.

Током 2017. године, у тужилаштвима у БиХ ријешено је 3.510 старих предмета, тј. предмета старијих од двије године.

Тужилаштва су у 2017. години у просјеку остварила колективну норму од 109% што је, у односу на 2016. годину, смањење за 8%. Тужилаштва су у 2017. години у просјеку остварила квалитет оптужница у вриједности од 95%, што представља повећање од 1% у односу на 2016. годину, док је квалитет наређења о спровођењу и обустави истрага исти као у 2016. години и износи 99%.

Наведени показатељи су, поред залагања тужилаца, резултат и бројних активности и мјера које су подузете од стране Сталне комисије за ефикасност тужилаштва односно ВСТС-а БиХ.

Стална комисија за ефикасност тужилаштва је у 2017. години одржала дванаест састанака на којима су разматрана актуелна питања од значаја за рад тужилаштва као и питања из подручја рада која су утврђена одлуком о оснивању Сталне комисије за ефикасност тужилаштва.

У току 2017. године, фокус рада Сталне комисије за ефикасност тужилаштва било је разматрање препорука експерата Европске комисије које су дате у оквиру Мисије за спровођење стручне процјене *Peer Review* која је спроведена у ВСТС-у БиХ. Препоруке су се односиле на оцјењивање носилаца правосудних функција, на поступак и критеријуме за њихово именовање, на личне и финансијске извјештаје и њихово провјеравање у правосудју, на почетну обуку и стручно усавршавање, на дисциплинске поступке против судија и тужилаца, као и на Пословник о раду Високог судског и тужилачког савјета БиХ. Размотрене су све појединачне препоруке које су се односиле на тужиоце и дати приједлози за њихову имплементацију. Стална комисија за ефикасност тужилаштва се приоритетно бавила разматрањем препорука за

оцјењивање рада тужилаца и начином њихове имплементације, те је сачинила и ВСТС-у БиХ предложила на усвајање Акциони план за измјену правног оквира за оцјењивање рада главних тужилаца, замјеника главних тужилаца, шефова одјељења и тужилаца у складу са препорукама, који је усвојен од стране ВСТС-а БиХ.

Чланови Сталне комисије за ефикасност тужилаштва су наставили са већ установљеном праксом посјеђивања тужилаштва у БиХ којом приликом разговарају са тужиоцима о свим проблемима са којима се тужилаштва сусрећу у свакодневном раду и упознају тужиоце са активностима које подузима Стална комисија за ефикасност тужилаштва односно ВСТС БиХ, а који се односе на рад тужилаштва. У 2017. години, чланови Сталне комисије за ефикасност тужилаштва су посјетили Окружно јавно тужилаштво у Бијељини.

Настављена је пракса одржавања састанака Сталне комисије за ефикасност тужилаштва са главним тужиоцима у БиХ. На овим састанцима се, у складу са досадашњом праксом, главним тужиоцима презентују нацрти аката од значаја за рад тужилаштва и даје им се прилика да изнесу своје примједбе прије њиховог коначног усвајања од стране ВСТС-а БиХ.

Слиједом анализе утицаја постојеће територијалне организације тужилаштва на кориштење радног времена и повезане трошкове која је израђена током 2016. године, ВСТС БиХ закључио је да је потребно покренути дијалог са надлежним министарствима с циљем утврђивања даљњих праваца дјеловања. Истовремено, спроводе се додатна истраживања која ће узети у обзир све остале позитивне и негативне факторе који би проистекли из евентуалне реорганизације тужилачког система у БиХ и њихове импликације на организацију и ефикасност судова када је у питању поступање по кривичним предметима.

Конкретна анализа садржи пресјек чињеничног стања са дефинисањем предности и недостатака постојећег система. У складу са закључком ВСТС-а, Стална комисија за ефикасност тужилаштва ће у наредном периоду одржати низ састанака са представницима извршне власти како би се почео рјешавати проблем са којим се тужилаштва редовно сусрећу, а који утиче на свакодневну организацију посла.

Током 2017. године израђена је евалуација Обрасца за планирање истрага у сложеним предметима привредног, организованог криминала и корупције који је израђен и дистрибуисан свим тужилаштвима у БиХ. С обзиром на чињеницу да је кориштење Обрасца остављено на диспозицију тужиоцима, а с циљем да наведени образац буде помоћни алат у раду на сложеним предметима који би их усмјеравао које радње и којом хронологијом би било неопходно или пожељно подузимати током истраге, евалуација примјене показала је да Образац, иако тужиоци указују на његове значајне предности, није довољно примјенљив и да је потребно улагати додатне напоре како би се повећао степен његове употребе.

У складу са процесом спровођења стратешких реформи у правосудном систему Босне и Херцеговине, тужилачки систем је наставио са континуираном праксом средњорочног стратешког планирања.

С тим у вези, на редовним састанцима колегијума главних тужилаца усаглашен је и израђен Стратешки оквир за тужилачки систем Федерације БиХ и Републике Српске за период од 2018. до 2020. године, који представља основ за дефинисање заједничких праваца дјеловања тужилачког система, ефикасније спровођење заједничких циљева од стране свих запосленика, као и израду годишњих планова рада на нивоу појединачних тужилаштва за 2017. годину.

4.2.1 Анализа стања и мјере за рјешавање старих предмета у тужилаштвима

Сва тужилаштва у БиХ која у раду имају старе неријешене предмете су и на почетку 2017. године донијела планове за рјешавање старих предмета како је прописано важећим Упутством за израду планова за рјешавање старих предмета у тужилаштвима у БиХ.

Укупан степен реализације Планова у свим тужилаштвима у БиХ на крају 2017. године био је 81%.

Укупан број неријешених старих предмета у тужилаштвима у БиХ на дан 31. 12. 2017. године (4.477) је за 73% мањи од укупног броја неријешених старих предмета на дан 31. 12. 2014. године (16.611).

Графикон 8

Настављен је ангажман 40 стручних сарадника додатног особља у девет тужилаштава у БиХ кроз активности пројекта Јачање тужилачких капацитета у систему кривичног правосуђа који су искључиво ангажовани на рјешавању старих предмета у тужилаштвима. Број ангажованих стручних сарадника је од септембра 2017. године смањен на 28 с обзиром на постигнуте резултате и остварене циљеве у смањењу броја старих неријешених предмета.

С циљем досљедне примјене важећег Упутства за израду планова за рјешавање старих предмета у тужилаштвима, ради постизања још бољих резултата у смањењу броја старих неријешених предмета као и ради јачања обавезе главних тужилаца да воде рачуна о рјешавању предмета према старости иницијалног акта, Стална комисија за ефикасност тужилаштава је предложила, а ВСТС БиХ усвојио Упутство о измјенама Упутства за израду планова за рјешавање старих предмета у тужилаштвима у БиХ.

4.2.2 Унапређење заједничког рада тужилаца и полиције

Успјешна сарадња између тужилаштава и агенција за спровођење закона представља кључни фактор за успјешан рад тужилаштава у БиХ.

У оквиру активности Пројекта Јачање тужилачких капацитета, ВСТС дјелује на два нивоа у овој области – стратешком и оперативном.

Стратешки форум, састављен од руководиоца тужилаштава и полицијских органа на стратешком нивоу (главни тужилац Тужилаштва БиХ, главни федерални тужилац Федералног тужилаштва ФБиХ, главни републички тужилац Републичког јавног тужилаштва Републике Српске и главни тужилац Тужилаштва Брчко Дистрикта, те директор Државне агенције за истраге и заштиту, директор Федералне управе полиције, директор Полиције Републике Српске и шеф Полиције Брчко Дистрикта), одржао је четири планирана редовна састанка током 2017. године.

Неке од најважнијих тема о којима је током 2017. године расправљао Стратешки форум односе се на:

- Усвајање измјена Упутства о сарадњи између тужилаштава и овлашћених службених лица
- Подршку успостави сталних заједничких истражних тимова тужилаштава и полиције за поступање у кривичним дјелима организованог и привредног криминала и у предметима са коруптивним кривичним дјелима
- Подршку успостави одјељења за дјецу и малољетнике у полицијским органима и у тужилаштвима¹³
- Капацитете тужилаштава и полицијских органа за процесуирање предмета ратних злочина
- Сарадњу тужилаштава и полицијских органа са Агенцијом за превенцију корупције и координацију борбе против корупције
- Препреке у примјени Упутства о поступању у случајевима када дјело има обиљежја кривичног дјела и прекршаја са ризиком кршења правила *non bis in idem*.

Стратешки форум нарочито је подржао активности Пројекта Јачање тужилачких капацитета у систему кривичног правосуђа,а које се односе на иницијативу за успостављање и даљњу промоцију рада сталних заједничких истражних тимова тужилаштава и полиције. Слиједом добрих пракси успоставе и рада сталних заједничких истражних тимова у Бањој Луци, Пројекат је иницирао ову активност у Сарајеву и Зеници, гдје су мају 2017. године успостављени стални заједнички истражни тимови у дијелу привредног одјељења Кантоналног тужилаштва Кантона Сарајево и у јуну 2017. године у одсјеку за корупцију Кантоналног тужилаштва Зеничко – добојског кантона. ВСТС БиХ прати резултате које тужилаштва остварују оваквим измијењеним начином рада.

Кроз рад Стратешког форума руководиоца тужилаштава и полицијских органа предложене су одређене измјене кривичних закона у БиХ, а које се односе на примјену посебних истражних радњи према лицима у бјекству. Предложене измјене послане су свим надлежним министарствима правде те би усвајањем ових измјена били достигнути ЕУ стандарди у овој области.

Током 2017. године, настављено је одржавање заједничких радионица за тужиоце и овлашћена службена лица на тему унапређења квалитета извјештаја о почињеном кривичном дјелу. Пет додатних радионица на ову тему одржано је током 2017. године, на којим је присуствовало око 150 овлашћених службених лица. На овај начин, од почетка спровођења ове активности одржано је 13 радионица на тему „Унапређење квалитета извјештаја о почињеном кривичном дјелу“, на којима је активно учешће узело преко 400 полицајаца из свих дијелова БиХ.

У циљу стварања одрживости спроведених едукација те унапређења вјештина овлашћених службених лица и тужилаца и из других области, ВСТС БиХ је током 2017. године у оквиру активности Пројекта Јачање тужилачких капацитета у систему кривичног правосуђа израдио и дистрибуисао едукативне брошуре на теме „Прибављање законитих доказа у кривичном поступку“ те допуњено издање „Практичне брошуре за овлашћена службена лица и тужиоце – кривична дјела корупције и привредног криминала“ (обрађена кривична дјела према Листи коруптивних кривичних дјела усвојених од стране ВСТС БиХ). Оба едукативна материјала користиле се за будуће обуке тужилаца и полицијских службеника.

С циљем унапређења информисаности тужилаца о форензичким капацитетима у БиХ, ВСТС БиХ остварио је иницијалну сарадњу са институцијама које дјелују у области форензичких наука. Ова сарадња резултирала је припремом брошуре „Водич о форензичким капацитетима у БиХ“ који садржи основне информације, дефиниције, контакт податке и смјернице за тужиоце о врстама вјештачења и капацитетима свих надлежних институција у БиХ. Предвиђено је да израда овог Водича и његова

¹³ Ова подршка пружена је у оквиру Пројекта који имплементира UNICEF “Правда за свако дијете”

дистрибуција буду праћене одговарајућом едукацијом за тужиоце на тему примјене форензичких капацитета и кориштења резултата добијених стручним вјештачењима.

Поред наведеног, Пројекат Јачање тужилачких капацитета врши континуиран мониторинг примјене Упутства о сарадњи тужилаца и овлашћених службених лица у спровођењу радњи доказивања током истраге те су током 2017. године усвојене одређене измјене овог Упутства, а којима се детаљније регулише питање ефикаснијег поступања полицијских органа и тужилаштава по пријавама анонимних подносилаца, када исте не садрже нити минимум информација неопходних за даљње поступање.

И даље је примјетна широка примјена и видљиви су ефекти примјене Упутства у смислу олакшане сарадње између тужилаштава и полицијских органа у свакодневном раду.

4.2.3 Транспарентност рада тужилаштава, подршка невладиним организацијама и удружењима тужилаца

ВСТС је кроз пројекат Јачања тужилачких капацитета организовао низ активности у циљу побољшања квалитета услуга, повећања одговорности и укупног третмана лица која ступају у контакт са тужилачким системом. У извјештајном периоду усвојена је Стратегија за поступање са лицима која долазе у контакт са тужилаштвима, која подразумијева низ активности усмјерених на обезбјеђивање професионалног поступања према учесницима у кривичном поступку, упознавања заједнице са радом тужилаштава и успостављања и јачања интеракције са друштвеном заједницом ради сузбијања свих врста криминала. Савјет је ступио у партнерство са представницима НВО сектора које ће помоћи тужилаштвима у ефикаснијој имплементацији Стратегије. Ова подршка представника невладиних организација усмјерена је на сегменте повећања транспарентности тужилаштава, подршке жртвама и свједоцима и повећану интеракцију тужилаштава са локалном заједницом.

Имплементиран је План стручног усавршавања портпарола тужилаштава ради повећања компетенција тужилаштава у подручју односа с јавношћу, а настављене су едукације студената новинарства како би се допринијело формирању квалитетнијих и прецизнијих извјештача о правосуђу.

Осим представницима цивилног друштва, Пројекат је пружио подршку и удружењима тужилаца у ФБиХ и РС која су имплементирала програме за јачање њихових интерних и екстерних капацитета. Овај вид подршке усмјерен је на одрживост и транспарентност њиховог рада. ВСТС БиХ је овом питању приступио јачањем капацитета удружења у подручју менаџерских вјештина (писања приједлога пројеката, вјештине презентовања, односа с јавношћу, стратешког планирања, јавног заступања и сл.), а све у циљу што квалитетнијег заступања интереса тужилачке заједнице у процесу доношења одлука и у друштву.

Савјет је допринио препознатљивости тужилаштава у јавности на начин да је финансирао процес израде визуелног идентитета и набавке промотивних материјала тужилаштава са новим визуелним идентитетом, укључујући и новоосновано Окружно јавно тужилаштво у Приједору. Тужилаштва у својој свакодневној екстерној комуникацији користе нови визуелни идентитет што даје препознатљивију слику о њиховом раду у медијском простору.

У сарадњи са USAID пројектом правосуђа, израђен је и усвојен механизам за мјерење брзине и квалитета информација које се дијеле с јавношћу. Савјет ће на основу споменутог механизма вршити анализу односа с јавношћу у тужилаштвима за 2017. годину. Увођење ПР метрике у правосудни систем БиХ представља први подухват ове врсте у један правосудни систем у региону па и шире.

4.2.4 Унапређење ефикасности рада тужилаштава кроз реконструкције, адаптације и опремање

На основу свеобухватног упитника о физичком стању објеката тужилаштава и њиховој материјално-техничкој опремљености, ВСТС БиХ редовно прати и настоји унаприједити услове рада у свим тужилаштвима у БиХ. У 2017. години, из средстава пројекта Јачања

тужилачких капацитета у систему кривичног правосуђа, финансирана је набавка одређене количине опреме као и радови на реконструкцији једног броја тужилаштава. Дио набавки имао је за циљ олакшавање тужилаштвима примјене Стратегије за поступање са лицима која долазе у контакт са тужилаштвима.

У оквиру набавки спроведених у току 2017. године, тужилаштвима су у складу са њиховим потребама испоручене сљедеће врсте опреме и радова:

- АВ опрема за саслушање малољетника
- Скенери, факс машине, компјутери и опрема за КДЗ (метал детекторска врата)
- Електричне платформе за кретање лица са тешкоћама у кретању
- Изградња и/или адаптација соба за саслушање малољетника
- Надоградња Система видео-надзора
- Радови на реконструкцији који се односе на архивски простор, просторије за притворенике, просторије за чување доказа и сл.

Поглавље 5: КВАЛИТЕТ РАДА ПРАВОСУДНИХ ИНСТИТУЦИЈА

5.1 Показатељи о квалитету рада судова у 2017. години

У овој секцији годишњег извјештаја приказани су подаци о оствареном квалитету одлука судова који су за 2017. годину обрачунали судови према критеријумима ВСТС БиХ¹⁴. Поред наведених података, у овој секцији извјештаја посебно су приказани и статистички показатељи о исходу поступака који су у току 2017. године окончани по правном лијеку пред вишестепеним судовима (подаци о ожалбеним одлукама). Ови показатељи о ожалбеним одлукама нису довољни да се изврши обрачун квалитета рада судова, али они омогућавају читаоцу да добије више информација о проценту потврђених и осталих одлука, посматрано у односу на које су странке у поступку уложиле правни лијек.

5.1.1 Квалитет одлука и статистички показатељи о ожалбеним одлукама

Квалитет одлука у судовима према критеријумима ВСТС БиХ

Квалитет одлука носилаца правосудне функције у суду се обрачунава на основу процента укинутих одлука у односу на укупан број потврђених, преиначених и укинутих одлука од стране суда више инстанце те процента укинутих и преиначених одлука у односу на укупан број донесених одлука на које се може изјавити правни лијек. Појединачни резултати носилаца правосудних функција се користе за израчунавање колективног квалитета одлука суда.

Судови у Босни Херцеговини, у току 2017. године, остварили су сљедећи квалитет рада:

Табела 13: Квалитет рада судова

Суд ¹⁵	Квалитет рада у 2016. години	Квалитет рада у 2017. години
Суд Босне и Херцеговине	94%	92%
Виши привредни суд Бања Лука	96%	88%
Кантонални судови	90%	92%
Окружни судови	88%	90%
Окружни привредни судови	88%	76%
Општински судови	91%	91%
Основни судови	86%	85%
Основни суд Брчко Дистрикта БиХ	91%	90%

Статистички показатељи о ожалбеним одлукама

У овој секцији годишњег извјештаја приказани су статистички показатељи о ожалбеним одлукама (одлукама на које је изјављен правни лијек).

Суд Босне и Херцеговине

Потврђено је 743 или 78% ожалбених одлука, преиначено је 92 или 10%, укинуто 69 или 7%, а дјелимично укинуто је 53 или 5% ожалбених одлука. Статистички показатељи о ожалбеним одлукама, према унутрашњој организацији Суда Босне и Херцеговине, приказани су у сљедећој табели:

¹⁴ Члан 16. Критеријума за оцјењивање рада судија у Босни и Херцеговини.

¹⁵ За Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине, Врховни суд Републике Српске, те Апелациони суд Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине не утврђује се квалитет судских одлука.

Табела 14: Суд Босне и Херцеговине

Одјељење	Процент потврђених одлука		Процент преиначених одлука		Процент укинутих одлука		Процент дјелимично укинутих одлука	
	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Кривично	88%	85%	8%	7%	4%	6%	0%	2%
Одјељење I	84%	79%	11%	9%	5%	6%	0%	6%
Одјељење II	87%	86%	9%	7%	4%	6%	0%	1%
Одјељење III	90%	87%	6%	6%	4%	7%	0%	0%
Управно	74%	71%	11%	13%	7%	7%	8%	9%
Апелационо	92%	87%	7%	4%	1%	9%	0%	0%

Кантонални и окружни судови

Потврђено је 3.001 или 79% ожалбених одлука кантоналних судова, преиначено је 393 или 10%, укинуто 335 или 9%, а дјелимично укинуто је 57 или 2% ожалбених одлука.

Потврђено је 984 или 70% ожалбених одлука окружних судова, преиначено је 226 или 16%, укинуто 168 или 12%, а дјелимично укинуто је 24 или 2% ожалбених одлука.

Статистички показатељи о ожалбеним одлукама у кантоналним и окружним судовима, према врстама предмета, приказани су у наредним табелама:

Табела 15: Кантонални судови

Врста предмета	Процент потврђених одлука		Процент преиначених одлука		Процент укинутих одлука		Процент дјелимично укинутих одлука	
	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Грађански	81%	84%	13%	11%	5%	4%	1%	1%
Кривични	70%	66%	3%	4%	24%	27%	3%	3%
Управни	42%	70%	49%	23%	9%	7%	0%	0%

Табела 16: Окружни судови

Врста предмета	Процент потврђених одлука		Процент преиначених одлука		Процент укинутих одлука		Процент дјелимично укинутих одлука	
	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Грађански	63%	66%	16%	19%	18%	11%	3%	4%
Кривични	86%	86%	5%	4%	9%	10%	0%	0%
Управни	61%	66%	26%	20%	12%	14%	1%	0%

Привредни судови

Потврђено је 825 или 77% ожалбених одлука окружних привредних судова, преиначено је 111 или 10%, укинуто 138 или 13%. Статистички показатељи о ожалбеним одлукама, према судским рефератима, приказани су у сљедећој табели:

Табела 17: Окружни привредни судови

Реферат	Процент потврђених одлука		Процент преиначених одлука		Процент укинутих одлука		Процент дјелимично укинутих одлука	
	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Привредни реферат	80%	76%	10%	12%	10%	12%	0%	0%
Извршни реферат	78%	80%	2%	2%	19%	18%	1%	0%
Ванпарнични реферат	44%	67%	22%	11%	33%	22%	0%	0%
Регистрација пословних субјеката	64%	56%	7%	33%	29%	11%	0%	0%

Општински и основни судови

Потврђено је 17.581 или 75% ожалбених одлука општинских судова, преиначено је 2.962 или 13%, укинуто 2.510 или 11%, а дјелимично укинуто је 308 или 1% ожалбених одлука.

Потврђено је 6.948 или 71% ожалбених одлука основних судова, преиначено је 1.063 или 11%, укинуто 1.666 или 11%, а дјелимично укинуто је 110 или 1% ожалбених одлука.

Статистички показатељи о ожалбеним одлукама, према судским рефератима, приказани су у наредним табелама:

Табела 18: Општински судови

Реферат	Процент потврђених одлука		Процент преиначених одлука		Процент укинутих одлука		Процент дјелимично укинутих одлука	
	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Парнични реферат	73%	71%	17%	18%	9%	9%	1%	2%
Привредни реферат	77%	77%	10%	9%	12%	13%	1%	1%
Кривични реферат	72%	68%	12%	14%	15%	17%	1%	1%
Извршни реферат	78%	85%	5%	3%	16%	11%	1%	1%
Остало	81%	80%	12%	12%	7%	8%	0%	0%

Табела 19: Основни судови

Реферат	Процент потврђених одлука		Процент преиначених одлука		Процент укинутих одлука		Процент дјелимично укинутих одлука	
	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Парнични реферат	71%	71%	14%	13%	14%	14%	1%	2%
Кривични реферат	66%	63%	15%	18%	18%	18%	1%	1%
Извршни реферат	76%	76%	5%	4%	19%	19%	0%	1%
Остало	66%	70%	8%	7%	25%	22%	1%	1%

Основни суд Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине

Потврђено је 879 или 77% ожалбених одлука, преиначено је 105 или 9%, укинуто 155 или 14%, а дјелимично укинуто је пет или 0% ожалбених одлука. Статистички

показатељи о ожалбеним одлукама, према судским рефератима, приказани су у сљедећој табели:

Табела 20: Основни суд Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине

Реферат	Процент потврђених одлука		Процент преиначених одлука		Процент укинутих одлука		Процент дјелимично укинутих одлука	
	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.	2016.	2017.
Парнични реферат	73%	76%	15%	9%	12%	14%	0%	1%
Привредни реферат	72%	73%	13%	9%	15%	12%	0%	6%
Кривични реферат	75%	74%	18%	16%	7%	10%	0%	0%
Извршни реферат	84%	85%	4%	0%	12%	15%	0%	0%
Остало	74%	71%	16%	15%	10%	14%	0%	0%

5.2 Показатељи о квалитету рада тужилаштва у 2017. години

У овој секцији годишњег извјештаја приказани су подаци о оствареном квалитету одлука тужилаштва који су за 2017. годину обрачунала тужилаштва према критеријумима ВСТС БиХ¹⁶. Поред наведених података, у овој секцији извјештаја посебно су приказани и статистички показатељи о правоснажним судским одлукама које су судови донијели у току 2017. године по оптужницама које су им поднијела тужилаштва у Босни и Херцеговини. Ови показатељи нису довољни да се изврши обрачун квалитета рада тужилаштва, али они омогућавају читаоцу да добије више информација о врстама судских одлука по поднијетим оптужницама.

5.2.1 Квалитет одлука у тужилаштвима према критеријумима ВСТС БиХ

Критеријуми за обрачун квалитета рада тужилаштва

Квалитет одлука у тужилаштвима обрачунава се према критеријумима ВСТС БиХ. Квалитет оптужница тужиоца утврђује се на основу укупног броја подигнутих оптужница и укупног броја правоснажних пресуда у којима су одбијене оптужбе, оптужени ослобођен од оптужбе, те на основу броја правоснажних рјешења о одбијању оптужница, сразмјерно укупном броју подигнутих оптужница. Квалитет оптужница у предметима привредног криминала, организованог криминала и ратних злочина утврђује се на основу укупног броја подигнутих оптужница и укупног броја правоснажних пресуда у којима су одбијене оптужбе те оптужени ослобођен од оптужбе, сразмјерно укупном броју подигнутих оптужница. Квалитет одлука тужиоца који ради на малољетничком реферату утврђује се на основу укупног броја поднесених приједлога за изрицање одгојних мјера и малољетничког затвора и укупног броја прихваћених, односно неприхваћених приједлога и обустављених поступака од стране суда.

Квалитет наређења тужиоца о спровођењу истраге и наређења о обустави истраге утврђује се на основу укупног броја ових одлука које су донијете у извјештајном периоду и укупног броја рјешења о уважавању притужби оштећеног или подносиоца пријаве на ова наређења која главни тужилац донесе у извјештајном периоду.

У складу са Критеријумима, подаци о квалитету рада тужилаштва у извјештајном периоду посебно су приказани у односу на квалитет оптужница и квалитет наређења о спровођењу и обустављању истраге.

¹⁶ Чланови 19, 20 и 21. Критеријума за оцјењивање рада тужилаца у Босни и Херцеговини

Квалитет оптужница

Тужилаштва у Босни и Херцеговини су током 2017. године остварила сљедећи квалитет оптужница:

Табела 21: Квалитет оптужница у тужилаштвима

Тужилаштво	Квалитет оптужница 2016. година	Квалитет оптужница 2017. година
Тужилаштво БиХ	94%	94%
Кантонална тужилаштва	95%	96%
Окружна тужилаштва	94%	94%
Посебно одјељење РЈТ РС	¹⁷	100%
Тужилаштво Брчко Дистрикта БиХ	94%	94%

Квалитет наређења о неспровођењу и обустави истрага

Тужилаштва у Босни и Херцеговини су током 2017. године остварила сљедећи квалитет наређења о неспровођењу и обустави истраге:

Табела 22: Квалитет наређења о неспровођењу и обустави истраге

Тужилаштво	Квалитет наређења о неспровођењу и обустави истраге
Тужилаштво БиХ	98%
Кантонална тужилаштва	99%
Окружна тужилаштва	100%
Посебно одјељење РЈТ РС	100%
Тужилаштво Брчко Дистрикта БиХ	100%

5.2.2 Статистички показатељи о судским одлукама¹⁸

У наредним табелама приказани су статистички показатељи о правоснажним судским одлукама по оптужницама које су поднијела тужилаштва у извјештајном периоду.

Тужилаштво Босне и Херцеговине

Од укупног броја правоснажних судских одлука, током 2017. године, 133 одлуке или 89% биле су осуђујуће пресуде, док су у 18 предмета или 11% донијете одбијајуће и ослобађајуће пресуде, рјешења о одбијању оптужнице. Структура судских одлука, по врстама предмета у којима је поднијета оптужница, приказана је у сљедећој табели:

¹⁷ У складу са одредбама Закона о сузбијању корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала („Службени гласник РС“, број 39/16), Посебно одјељење за сузбијање корупције, организованог и најтежих облика привредног криминала у Републичком јавном тужилаштву Републике Српске са радом је почело у току 2016. године. Због тога податке о квалитету оптужница није могуће приказати на годишњем нивоу, односно за цијелу 2016. годину.

¹⁸ У предметима против малољетних починилаца кривичних дјела (КТМ) 98% поднесених приједлога за изрицање одгојних мјера и малољетничког затвора је прихваћено од стране судова.

Табела 23: Статистички показатељи о судским одлукама по оптужницама Тужилаштва БиХ

Врсте предмета	Укупан број пресуда	Број/процент осуђујућих пресуда		Број/процент одбијајућих пресуда		Број/процент ослобађајућих пресуда		Број/процент осталих одлука	
		Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент
КТ	26	19	73%	0	0%	3	12%	4	15%
КТК	10	9	90%	0	0%	0	0%	1	10%
КТО	23	19	83%	0	0%	4	17%	0	0%
КТРО	74	71	96%	2	3%	1	1%	0	0%
КТРЗ	18	15	83%	0	0%	3	17%	0	0%

Кантонална тужилаштва

Од укупног броја правоснажних судских одлука, током 2017. године, 7.023 одлука или 96% биле су осуђујуће пресуде. Судови су у 333 предмета или 4% донијели одбијајуће и ослобађајуће пресуде, рјешења о одбијању оптужнице, неприхваћени приједлози за изрицање одгојних мјера и малољетничког затвора и обустављени Ктм поступци. Структура судских одлука, по врстама предмета у којима је поднијета оптужница, приказана је у сљедећој табели:

Табела 24: Статистички показатељи о судским одлукама по оптужницама кантоналних тужилаштва

Врсте предмета	Укупан број пресуда	Број/процент осуђујућих пресуда		Број/процент одбијајућих пресуда		Број/процент ослобађајућих пресуда		Број/процент осталих одлука	
		Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент
КТ	7.073	6.770	96%	78	1%	214	3%	11	0%
КТК	84	75	89%	2	2%	7	8%	0	0%
КТО	6	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%
КТРО	184	164	89%	2	1%	18	10%	0	0%
КТРЗ	9	8	89%	0	0%	1	11%	0	0%

Окружна тужилаштва

Од укупног броја правоснажних судских одлука, током 2017. године, 3.676 одлука или 92% биле су осуђујуће пресуде. Судови су у 313 предмета или 8% донијели одбијајуће и ослобађајуће пресуде, рјешења о одбијању оптужнице, неприхваћени приједлози за изрицање одгојних мјера и малољетничког затвора и обустављени Ктм поступци. Структура судских одлука, по врстама предмета у којима је поднијета оптужница, приказана је у сљедећој табели:

Табела 25: Статистички показатељи о судским одлукама по оптужницама окружних тужилаштва

Врсте предмета	Укупан број пресуда	Број/процент осуђујућих пресуда		Број/процент одбијајућих пресуда		Број/процент ослобађајућих пресуда		Број/процент осталих одлука	
		Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент
КТ	3.838	3.534	92%	86	2%	210	5%	8	0%
КТК	42	41	98%	0	0%	1	2%	0	0%
КТРО	102	94	92%	4	4%	4	4%	0	0%
КТРЗ	7	7	100%	0	0%	0	0%	0	0%

Посебно одјељење Републичког тужилаштва Републике Српске

Од укупног броја правоснажних судских одлука, током 2017. године, 19 одлука или 100% биле су осуђујуће пресуде. Структура судских одлука, по врстама предмета у којима је поднијета оптужница, приказана је у сљедећој табели:

Табела 26: Статистички показатељи о судским одлукама по оптужницама окружних тужилаштва

Врсте предмета	Укупан број пресуда	Број/процент осуђујућих пресуда		Број/процент одбијајућих пресуда		Број/процент ослобађајућих пресуда		Број/процент осталих одлука	
		Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент
КТ	8	8	100%	0	0%	0	0%	0	0%
КТК	6	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%
КТО	4	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%
КТРО	1	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%

Тужилаштво Брчко Дистрикта БиХ

Од укупног броја правоснажних судских одлука, током 2017. године, 249 одлука или 94% биле су осуђујуће пресуде. Судови су у 18 предмета или 6% донијели одбијајуће и ослобађајуће пресуде, рјешења о одбијању оптужнице, неприхваћени приједлози за изрицање одгојних мјера и малољетничког затвора и обустављени Ктм поступци. Структура судских одлука, по врстама предмета у којима је поднијета оптужница, приказана је у сљедећој табели:

Табела 27: Статистички показатељи о судским одлукама по оптужницама Тужилаштва Брчко Дистрикта БиХ

Врсте предмета	Укупан број пресуда	Број/процент осуђујућих пресуда		Број/процент одбијајућих пресуда		Број/процент ослобађајућих пресуда		Број/процент осталих одлука	
		Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент	Број	Процент
КТ	245	234	96%	1	0%	9	4%	1	0%
КТК	12	8	67%	0	0%	4	33%	0	0%
КТРО	10	7	70%	0	0%	3	30%	0	0%

5.3 Обука правосуђа у Босни и Херцеговини

У 2017. години ВСТС је предузео бројне активности из своје надлежности на пољу едукације правосуђа. Тако је, на сједници одржаној 12. 01. 2017. године, одобрио избор Горјане Попадић, судије Врховног суда Републике Српске, за члана Управног одбора ЦЕСТ РС-а, а на приједлог Врховног суда Републике Српске. Именована је изабрана као замјена за судију Сенада Тицу, чије је чланство у Управном одбору ЦЕСТ РС-а престало 6. 12. 2016. године због подношења оставке. Такође, ВСТС је на сједници одржаној 14. 06. 2017. године, одобрио избор декана Правног факултета Универзитета у Зеници, Проф. др Енеса Бикића за члана Управног одбора ЦЕСТ-а ФБиХ, а на основу именовања од стране министра правде Федерације Босне и Херцеговине. Именовани је изабран као замјена за Проф. др Сузану Бубић, чије је чланство у Управном одбору ЦЕСТ-а ФБиХ престало због одласка у старосну пензију.

Поред наведеног, на сједници одржаној 8. и 9. 02. 2017. године, ВСТС одобрио је Средњорочну стратегију за почетну обуку и стручно усавршавање судија и тужилаца у Босни и Херцеговини за период од 2017. до 2020. године. Стратегија се односи на унапређење цјелокупног система, почевши од обезбјеђења адекватне литературе, преко побољшања процеса избора едукатора и њихових вјештина преноса знања, унапређења процеса процјене потреба за обукама и методологије едукације, па до потребе за сарадњом са свим релевантним домаћим и међународним организацијама.

На истој сједници спроведене су и консултације за избор директора ЦЕСТ РС-а, на основу презентација најуспјешнијих кандидата. Савјет се сагласио са ранг-листом Управног одбора ЦЕСТ РС-а, који је у складу са својом надлежношћу изабрао Томислава Чавића за директора ове јавне установе.

На приједлог Сталне комисије за едукацију и Центар за судску документацију, ВСТС је на сједници одржаној у јуну 2017. године одобрио годишње извјештаје ЦЕСТ РС-а, ЦЕСТ ФБиХ и Правосудне комисије Брчко Дистрикта БиХ у дијелу који се односи на едукацију судија и тужилаца у 2016. години. Том приликом од ЦЕСТ-ова су затражени подаци о судијама и тужиоцима који нису испунили годишњи минимум стручног усавршавања. Анализа одговора је указала, између осталог, да судије и тужиоци спорадично похађају и едукације које нису ушле у програме едукације, те је потребно у наредном периоду анализирати такве појаве.

У оквиру реализације програма едукације ЦЕСТ-а ФБиХ за текућу годину, достављен је захтјев за одобравање додатних семинара које је овај Центар реализовао у сарадњи са Амбасадом САД у БиХ и Пројекта Министарства вањских послова САД за Западни Балкан. Семинар на тему Европска конвенција о људским правима (чланци 2, 3. и 4.) реализован је 30. и 31. 01. 2017. године, а семинар Европска конвенција о људским правима (чланци 5, 6. и 7.), реализован је 1. и 2. 02. 2017. године. На сједници одржаној 14. 06. 2017. године, ВСТС је донио одлуку да се наведени семинари признају у дане обавезне обуке.

У периоду од 29. до 31. 05. 2017. године спроведена је ТАИЕХ-ова стручна анализа (*Peer Review*) почетне обуке и стручног усавршавања судија и тужилаца у Босни и Херцеговини, с циљем да се Европској унији омогући анализа система едукације правосуђа (како почетне тако и едукације у току службе), доступних планова и програма и начина на који систем стручног усавршавања/едукације доприноси изградњи и даљњем јачању професионализма и независности правосуђа у БиХ. Експерти су овим извјештајем обухватили најзначајније налазе у погледу постојећег система едукације правосудних кадрова на основу међународних и европских стандарда који се примјењују у области едукације правосудних кадрова, а узимајући у обзир комплексност уређења државе Босне и Херцеговине. Извјештај са препорукама достављен је у ВСТС 15. 09. 2017. године, док је већ 3. 10. 2017. године исти прослијеђен ЦЕСТ-овима и управним одборима ради састанка и договора око реализације препорука. Рад на овим препорукама представља приоритет за све институције које су укључене у процес едукације.

У складу са препорукама, фокус рада Сталне комисије за едукацију и ЦСД је био на унапређењу почетне обуке за новоименоване судије и тужиоце. Тако је у сарадњи са ЦЕСТ-овима спроведена анкета међу новоименованим судијама о потребама ове категорије за едукацијом, док је пројекат ВСТС-а „Јачање тужилачких капацитета у систему кривичног правосуђа БиХ“ претходно урадио сличну анкету међу новоименованим и главним тужиоцима. Анализом одговора, те сходно претходним искуствима у реализацији обука за ову категорију НПФ, утврђена су два сета тема на основу којих ће се спроводити обука новоименованих судија и тужилаца у 2018. години. Програм почетне обуке за новоименоване НПФ саставни је дио програма рада ЦЕСТ-ова и ПКБД за 2018. годину, које је ВСТС одобрио на сједници одржаној 20. и 21. 12. 2017. године.

Поред наведеног, уведена је подршка консултативног тужиоца новоименованим колегама у првој години након ступања на дужност према Правилнику о поступку одређивања и начину рада консултативног тужиоца за новоименоване и друге тужиоце, усвојеном на сједници ВСТС у новембру 2017. године. Увођење овакве подршке представља формализовање преноса знања унутар правосудне институције која је била предвиђена Програмом почетне обуке за новоименоване НПФ, из децембра 2013. године. Цијелој активности претходиле су консултације и састанци Сталне комисије за едукацију и ЦСД са представницима ЦЕСТ-ова и ПКБД, консултације Сталне комисије за ефикасност тужилаца ВСТС са главним тужиоцима у БиХ, као и искуства србијанског модела менторства у правосудним институцијама, представљеним од стране Ненада Вујића, директора Правосудне академије Републике Србије.

Стална комисија за едукацију и ЦСД започела је разговоре о најбољем начину увођења менторства у судове у Босни и Херцеговини, што је уједно једна од најважнијих препорука Европске комисије, донесених на основу горе споменуте стручне анализе система едукације судија и тужилаца у Босни и Херцеговини.

Кроз активности Пројекта Јачања тужилачких капацитета у систему кривичног правосуђа одржано је неколико семинара за тужиоце и овлашћена службена лица с циљем унапређења њиховог знања у процесуирању кривичних дјела корупције, привредног криминала као и на тему одузимања имовинске користи у кривичном поступку.

У сарадњи Пројекта Јачања тужилачких капацитета и USAID-овог Пројекта правосуђа у 2017. години успјешно су окончане специјалистичке едукације за тужиоце из области организованог и привредног криминала, корупције и вискотехнолошког криминала које су почеле у 2016. години. Учесницима су уручени сертификати о успјешно окончаној специјалистичкој обуци.

Уведен је нови концепт одржавања састанака између тужилаца путем видео-линка на којем размјењују међусобна знања и искуства у процесуирању одређених кривичних дјела. Ово представља ефикасан модел додатне едукације без губљења времена на путовања и одсуства са посла. У 2017. години су одржане три видео-конференције на којима је учествовало укупно око 90 тужилаца из цијеле БиХ.

Потписан је Споразум о сарадњи између институција које врше едукацију тужилаца и овлашћених службених лица у БиХ који има за циљ унапређење њихове заједничке сарадње кроз организацију заједничке едукације и размјену ресурса између потписника споразума. Потписници Споразума су: Центар за едукацију судија и тужилаца ФБиХ, Центар за едукацију судија и јавних тужилаца РС, Полицијска академија Федералног министарства унутрашњих послова, Управа за полицијско образовање МУП-а Републике Српске, Агенција за школовање и стручно усавршавање кадрова Мостар, Центар за обуку Граничне полиције БиХ, Полиција Брчко Дистрикта БиХ и Дирекција за координацију полицијских органа БиХ.

USAID-ов Пројекат правосуђа у 2017. години је организовао обуку за чланове дисциплинских комисија ВСТС-а и Канцеларију дисциплинског тужиоца на тему примјене Смјерница за одређивање дисциплинских мјера, која је уврштена у редован програм ЦЕСТ-ова за 2018. годину.

5.4 Информациони систем Центра за судску документацију

У бази судских одлука ЦСД ВСТС-а закључно са 31. 12. 2017. године је доступно 11.826 одлука, што је чини највећим извором информација о судској пракси у БиХ. Базу на годишњем нивоу користи 30,5% правосудне заједнице, те бројни корисници/институције ван правосуђа уз годишњу претплату (адвокати, правни факултети, међународне организације, банке, осигуравајућа друштва итд.).

Подсјећања ради, судови највише инстанце достављају своје одлуке за које сматрају да су релевантне за судску праксу, због доброг образложења неког правног института, заузетог правног става, интересантног питања које је покренуто у предмету и слично. Уз одлуку, судови достављају и сентенцу, тј. правни став који је заузет у одлуци, примијењени правни пропис, те називи разматраних правних института, којима се база допуњује како би се крајњем кориснику олакшала претрага и проналазак релевантне праксе.

У бази се затим ове одлуке повезују са везаним пресудама нижестепених судова, као и нека процесна рјешења, најчешће у вези са одређивањем или продужењем притвора, како би се кориснику омогућио увид у ток читавог поступка, односно бољи увид у чињеничну и правну анализу, те аргументацију за донесену одлуку. Изузетак од овог правила су одлуке у одређеним предметима који се због своје важности по аутоматизму достављају на објаву нпр. одлуке из предмета ратних злочина, предмети дискриминације и сл.

Одређени судови су покренули иницијативу за већом заступљеношћу њихових одлука у бази јер досадашњи начин избора пресуда има за посљедицу да одређени предмети

нижестепених судова, који су веома интересантни за судску праксу, нису садржани у бази, пошто о њима није одлучивао суд највише инстанце. Ово је нарочито важно ако се има на уму да одређени предмети због законских ограничења никада ни не могу бити разматрани од стране највиших редовних судова у земљи, нпр. прекршајни, управни, извршни, ванпарнични судови итд. Принцип укључивања одлука нижестепених судова у базу представља изазов на којем ће се радити у наредном периоду.

До краја 2017. године објављено је 190 нових информација на интернет страници Центра за судску документацију ВСТС¹⁹. Највећа динамика објаве повезана је са објавом закона усвојених током 2017. године на државном и ентитетском нивоу, те у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине, као и за објаве које су повезане са праксом Европског суда за људска права.

Тако су објављена 84 закона, и то:

- на нивоу Босне и Херцеговине пет (5) закона,
- на нивоу Федерације Босне и Херцеговине објављено је двадесет (20) закона,
- на нивоу Републике Српске четрдесет три (43) закона и
- на нивоу Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине седамнаест (17) закона.

У вези са судском праксом Европског суда за људска права, објављено је 14 информација о предметима против Босне и Херцеговине, 38 информација о изабраним предметима у односу на земље у окружењу или шире, те прегледи праксе Европског суда за људска права за 2014, 2015. и 2016. годину. Редовно је праћен и рад Уставног суда БиХ.

На страници је објављен и одређени број публикација и часописа, укључујући билтене Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине и Суда Босне и Херцеговине за 2016. годину, едукативни приручници (нпр. Приручник за управљање судским поступком, Проактивна улога суда за управљање поступком и сл.), часопис Нова правна ревија, резултати истраживања на тему „Одговор БиХ правосуђа на корупцију“, публикација „Накнада нематеријалне штете у кривичним и парничним поступцима у БиХ“, преводи и мишљења консултативног савјета европских судија, као и друге интересантне вијести и актуелности из правосуђа²⁰. На страници је доступан и часопис Правна хроника, чији је ВСТС саиздавач заједно са AIRE центром.

Представник Центра за судску документацију ВСТС учествовао је на 38. годишњем састанку Европског координационог комитета за документацију људских права (ECCHRD), који је одржан 20. и 21. 04. 2017. године у Венецији, у Италији. На састанку су, између осталог, презентоване дигиталне базе правних података (HURIDOC) и судских одлука (HUDOC), а такође је промовисано правилно кориштење интернета у циљу израде истраживачких радова и размјене знања. Стечена знања су од значаја за рад Центра за судску документацију ВСТС-а, чија је мисија обезбјеђење размјене актуелних судских одлука и других релевантних информација унутар правосудне заједнице Босне и Херцеговине.

Представници ВСТС БиХ учествовали су у раду IV. регионалног форума о владавини права за Југоисточну Европу који је одржан 17. и 18. 03. 2017. године у Тирани, у Албанији, у организацији AIRE центра и Civil Rights Defenders. Организацију форума су подржали Министарство вањских послова Велике Британије, Влада Шведске, Савјет за регионалну сарадњу и GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit). Циљ форума је био промовисање имплементације Европске конвенције о људским правима у региону, затим пружање подршке регионалној сарадњи у даљњем развоју владавине права и људских права као и пружање помоћи у процесу интеграције региона у ЕУ. Тема форума била је слобода изражавања и њена повезаност са правом на приватност и правом на правично суђење. Излагања су се прије свега фокусирали на слободу

¹⁹ www.pravosudje.ba/csd

²⁰ Забиљежено је 19.563 посјета бази. Страницу је посјетило укупно 18.994 људи, а током 52.735 посјета прегледано је 179.943 страница различитог садржаја.

изражавања и правосуђе, медијско извјештавање о судским стварима, као и говору мржње на интернету, у политици и у медијима.

ВСТС се такође укључио у организацију стручне конференције на тему „Право на образложену одлуку - обавезан стандард у поступку пред судом“, која је одржана 6. и 7. 11. 2017. године у Сарајеву у сарадњи са Уставним судом БиХ и AIRE центром. Представници ВСТС су поред уводне ријечи и модерирања другог дана конференције, на дневном реду имали реферат који је припремила и изложила Моника Мијић, члан ВСТС. Конференција се фокусира на европске стандарде у вези са правом на образложену судску одлуку, док су се дискусанти изјашњавали о пракси судова у БиХ у погледу ових стандарда. Конференција је резултирала бројим порукама усмјереним на подизање квалитета судских одлука и потребом да надлежне институције израде смјернице за образложену судску одлуку²¹, с циљем подизања правне безбједности и заштите права грађана у Босни и Херцеговини.

5.5 Координација рада панела за уједначавање судске праксе у Босни и Херцеговини

У 2017. години одржана су два састанка панела за уједначавање судске праксе из грађанске области. На састанцима су разматрана питања валутне клаузуле код уговора о кредиту и питање да ли мјеница која није протестирана, иако садржи клаузулу „без протеста“, представља вјеродостојну исправу. По наведеним питањима није дошло до усаглашених ставова.

У вези уговора о кредиту са валутном клаузулом ставови ентитетских врховних судова о овом питању изражени су кроз одлуку Врховног суда Федерације БиХ о спорном правном питању број 58 0 Р 135023 16 Spr од 25. 05. 2016. године²², те кроз правно схватање Врховног суда Републике Српске од 17. 03. 2017. године²³. Разговори ће се наставити када Судови донесу одлуке у конкретним предметима.

И даље постоје опречни ставови судова у вези другог расправљеног питања. Наиме, према мишљењу Врховног суда Федерације БиХ, израженог и кроз одлуку о спорном правном питању број: 22 0 I 031405 16 Spr од 5. 12. 2016. године²⁴, мјеница која није протестирана, иако садржи клаузулу „без протеста“, не представља вјеродостојну исправу, док супротан став, изражен кроз богату судску праксу, има Врховни суд Републике Српске. Питање је потребно поново актуелизирати на једном од наредних састанака Панела.

Панел је разматрао и иницијативу за измјену члана 263. став (3) ЗПП-а РС, односно релевантних одредаба осталих закона о парничном поступку²⁵, те потребу за преиспитивањем свог правног схватања у вези трошкова адвоката чије је сједиште ван сједишта суда. Иницијатива за измјену члана 263. став (3) није усаглашена, док је Панел констатовао да је став Уставног суда БиХ, изражен у одлуци AP-1398/14 у складу са правним схватањем панела од 22. 07. 2014. године, те стога није потребно да се исто преиспитује. Чланови панела су још једном нагласили да је повјерење и право на избор адвоката једно, а право на надокнаду неопходних трошкова друго. Наиме, странка има пуно право да изабере адвоката у којег она има пуно повјерење, без обзира да ли он има канцеларију ван сједишта суда или не, односно оваквим схватањем се не брани странкама да узму адвоката по властитом избору, па чак и више адвоката, и адвоката из друге државе, али да ли је такав трошак неопходан за вођење парнице је оно што одређује суд када, цијенећи околности конкретног предмета, доноси одлуку о надокнади трошкова. Како и Уставни суд БиХ наводи у цитираној одлуци „дискреционо право судова је да овај захтјев одбију ако утврде да у конкретном спору наведени

²¹ Остале поруке са конференције доступне су на web страници:
<http://www.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=71707>

²² За више информација: <http://vsudfbih.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=61819>

²³ Одјељење је заузело став да уговори са валутном клаузулом нису ништавни.

²⁴ <http://vsud-fbih.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jspid=64992>

²⁵ Ради се о одредбама које прописују да против рјешења другостепеног суда, којим се прихвата приједлог за понављање поступка, жалба није допуштена.

трошкови нису били неопходни, односно да недосуђивање ових трошкова, само по себи, не представља повреду права на приступ суду“.

У 2017. години упућена је још једна иницијатива кривичног панела надлежним министарствима правде, а тиче се уједначавања законских рјешења која се односе на инкриминацију кривичног дјела Откривање (одавање) идентитета заштићеног свједока/Одавање једнакости заштићеног свједока у кривичним законима који се примјењују у Босни и Херцеговини. Иницијатива је усаглашена на састанку Панела од 31. 03. 2016. године те верификована од стране Апелационог одјељења Суда Босне и Херцеговине, као и кривичних одјељења ентитетских врховних судова и Апелационог суда Брчко Дистрикта БиХ у периоду од марта до новембра 2017. године. Иницијатива се односи на појмовно усклађивање кривичних закона са Законом о заштити свједока под пријетњом и угрожених свједока, односно да се ријечи „заштићени свједок“ у називу кривичног дјела и у тексту замијене ријечима „свједок под заштитом“²⁶.

Рад панела представљен је на годишњој конференцији на тему „Уједначавање судске праксе у Босни и Херцеговини – прелиминарни резултати рада панела за уједначавање судске праксе“ која је одржана 9. јуна 2017. године у Сарајеву²⁷. У својим излагањима учесници су, између осталог, изразили пуну подршку и посвећеност наставку стручног дијалога судова највише инстанце, који функционише у сложеној правосудној структури Босне и Херцеговине, те нагласили значај процеса као добар примјер за земље у региону и шире. Такође су нагласили важност принципа правне безбједности као елемента права на правично суђење и стандарда који је по овом питању утврдио Европски суд за људска права одлучујући у својим предметима (Иордан Иорданов против Бугарске, Спасески против Македоније, Вусић против Хрватске и др.).

Поред потребе за нормирањем рада у панелима, наглашена је важност приближавања рада панела нижестепеним судовима путем округлих столова, као и неопходност успостављања и јачања одјељења за судску праксу. С тим у вези, резултати рада панела из управне, грађанске и кривичне области су током 2017. године представљени на округлим столовима које је организовао Савјет Европе у сарадњи са ентитетским центрима за едукацију. Дискусије су указале да постоји неуједначена примјена правних норми у сличним чињеничним околностима, чак и у оквиру једног суда, због чега је битно да се расправе овог типа наставе и у будућности, с циљем приближавања и хармонизације ставова.

О босанскохерцеговачком моделу уједначавања судске праксе, као и искуствима других земаља у овој области, разговарано је током Регионалног округлог стола, одржаног 26. јуна 2017. године у Београду у организацији Врховног касационог суда и Правосудне академије Републике Србије и Савјета Европе на тему „Одјељења судске праксе и други алати за уједначавање судске праксе“. Након исцрпне дискусије о ефективним моделима уједначавања судске праксе и њихове примјењивости у различитим правним системима, констатована је потреба за формирањем специјализованих одјељења судске праксе у оквиру свих судова, која би имала ажурне информације о сопственој судској пракси, те пракси судова у земљи и шире.

²⁶ Ова законодавна иницијатива је већ реализована у Републици Српској.

²⁷ О процесу уједначавања судске праксе говорили су Мирсад Ћеман, председник Уставног суда БиХ и Елена Брезоска – Јовановска испред Савјета Европе, док су своје виђење рада панела изнијели Ранко Дебеvec, председник Суда БиХ, Дамјан Кауриновић, председник Апелационог суда Брчко Дистрикта БиХ, судија Обрен Бужанин, председник Кривичног одјељења Врховног суда Републике Српске и судија Зденко Етеровић, председник Управног одјељења Врховног суда Федерације БиХ. Резултате и изазове панела из грађанске области представио је судија Сенад Тица из Врховног суда Републике Српске, док су рад панела из кривичне и управне области представили судије Хилмо Вучинић и Звјездана Антоновић из Суда БиХ. Стечена искуства и препоруке за даљњи рад панела представиле су судије Маида Ковачевић из Апелационог суда Брчко Дистрикта БиХ, те Фатима Имамовић из Врховног суда Федерације БиХ.

Слика 16: Учесници Регионалног округлог стола у Београду

Да би оваква одјељења правилно функционисала, наглашен је значај база домаће судске праксе са функционалним претраживачем и различитим параметрима за претраживање. Том приликом је Љиљана Филиповић, судија Врховног суда Федерације БиХ, појаснила значај и улогу Центра за судску документацију ВСТС-а, као мјеста гдје се води и ажурира национална база изабраних судских одлука у Босни и Херцеговини. Округли сто представља наставак Међународног форума „Дијалог судова – инструмент за усклађивање судске праксе“, одржаног у Сарајеву 21. и 22. 06. 2016. године.

Надаље, у Атини је 29. 09. 2017. године одржана и конференција високог нивоа о усклађивању судске праксе у организацији Савјета Европе и у сарадњи са Државним савјетом Грчке. Конференцији су присуствовали представници правосудних институција из 20 држава чланица Савјета Европе, те институција одговорних за преглед и објављивање судске праксе. Ово је први мултилатерални скуп организован с циљем да се утврди на који се начин може обезбиједити боља подршка процесу хармонизације судске праксе у државама чланицама Савјета Европе. Учесници су имали прилику да анализирају и размјењују позитивна искуства у вези конзистентности судске праксе као предуслову за правну безбједност, те хармонизацији судске праксе кроз призму људских права. У оквиру сесије која је била посвећена представљању добрих пракси у земљама чланицама Савјета Европе, поред искуства Србије и Русије, представљени су механизми за уједначавање судске праксе који су на снази у Босни и Херцеговини.

Поглавље 6: ИНТЕГРИТЕТ И ОДГОВОРНОСТ

6.1 Интегритет

Неопходност јачања одговорности и интегритета у правосуђу исказана је кроз Стратегију за реформу сектора правде у БиХ за период од 2014. до 2018. године као и Стратешким планом ВСТС-а БиХ за период од 2014. до 2018. године. Средњорочним планом рада Савјета за период од 2017. до 2019. године, у оквиру програма унапређења одговорности носилаца правосудних функција, планиране су активности на изградњи капацитета за превенцију и откривање корупције и сукоба интереса у правосуђу БиХ, као и имплементацији система за електронско подношење, регистровање, обраду и праћење финансијских извјештаја.

Имајући у виду преузете обавезе из Реформске агенде ЕУ, Структурираног дијалога између ЕУ и БиХ као и друге циљеве од важности за даљњи процес интеграције БиХ у ЕУ, експертска мисија (*Peer Review - PR*) извршила је 2016. године, процјену, између осталог, финансијских извјештаја судија и тужилаца као мјере за очување интегритета и алата за борбу против корупције и анализу правила дисциплинског поступка и дисциплинских мјера у правосуђу у БиХ (у даљњем тексту: *PR* извјештај).

ВСТС БиХ наставља активности на унапређењу поштовања стандарда професионалне етике, интегритета и одговорности па је 2017. године формирана Радна група за унапређење интегритета и одговорности носилаца правосудних функција (у даљњем тексту: Радна група) са конкретним задацима у области унапређења етичких кодекса, праћења спровођења Смјерница за спречавање сукоба интереса у правосуђу БиХ, успостављању функционалног Система за подношење, обраду и провјеру финансијских извјештаја носилаца правосудних функција као и унапређењу дисциплинског поступка. Значајну стручну подршку у раду ове Радне групе пружа USAID-ов Пројекат правосуђа.

Радна група је, као приоритетну активност одредила успостављање Система за подношење, обраду и провјеру финансијских извјештаја носилаца правосудних функција у складу са законском надлежношћу Савјета, свјесна чињенице да извјештаји о финансијском стању и интересима представљају важно средство за сузбијање и откривање сукоба интереса и незаконитог богаћења носилаца јавних функција.

Препоруке *PR* извјештаја наглашавају важност овог питања истичући потребу за већом транспарентношћу Савјета, на начин да формулар за подношење финансијских извјештаја као и интерни акт којим се одређује поступање Савјета у односу на евиденцију и праћење финансијских извјештаја требају бити доступни јавности.

Савјет је на сједници одржаној 04. 10. 2017. године усвојио нови образац извјештаја о приходима, имовини и интересима носилаца правосудне функције који је ради информисања јавности одлуком Савјета од 27. 11. 2017. године, објављен на web страници ВСТС-а. Усвојени образац у односу на претходни представља потпунију евиденцију прихода и активности носилаца правосудних функција као и брачних/ванбрачних партнера и дјете са којима живе у истом домаћинству. Издвојене су плаћене од неплаћених додатних активности, евидентишу се подаци о полисама животног осигурања као и о поклонима и донацијама. Када је у питању вриједност имовине која се пријављује, доња граница је помјерена у односу на претходне извјештаје са 20.000 КМ на 5.000 КМ. Приликом израде обрасца Савјет је имао у виду и Смјернице о спречавању сукоба интереса које је усвојио у јулу 2016. године.

Радна група је у 2017. години припремила Нацрт Правилника који обухвата сва важна питања у поступку подношења, обраде и контроле достављених извјештаја од стране носилаца правосудне функције што је уједно једна од *PR* препорука. Очекује се усвајање Правилника у првој половини 2018. године након чега би се требало започети са успостављањем система за електронско подношење, регистровање, обраду и праћење финансијских извјештаја судија и тужилаца уз кориштење новог обрасца и новог начина попуњавања и достављања података од стране носилаца правосудне функције електронским путем.

Иако је ВСТС БиХ још 28. 11. 2005. године усвојио Кодекс судијске етике и Кодекс тужилачке етике као и Смјернице за спречавање сукоба интереса у правосуђу 2016. године, питању етике се треба посветити додатна пажња како би се у пракси разјасниле дилеме у погледу примјене усвојених аката и евентуалног санкционисања у случају њиховог непоштовања. Радна група је у 2017. години почела активности на изради Приручника за примјену етичких кодекса и унапређењу етичких кодекса са усвојеним Смјерницама као и изналагању могућности за њихово праћење и примјену у пракси.

ВСТС БиХ је у јулу 2016. године усвојио Смјернице за израду и спровођење плана интегритета у правосудним институцијама Босне и Херцеговине као пратеће документе: Методолошко упутство за израду плана интегритета у правосудним институцијама БиХ и Модел плана интегритета, који су достављени свим правосудним институцијама у БиХ.

У марту 2017. године ВСТС БиХ је у складу са Смјерницама за израду и спровођење плана интегритета у правосудним институцијама у БиХ усвојио **Листу основних ризика за нарушавање интегритета у правосудним институцијама (судовима и тужилаштвима)** у БиХ и могућих мјера за унапређење интегритета, *(У процесу идентификације ризика идентификовано је укупно 52 ризична процеса, од тога 30 за судове и 22 за тужилаштва), затим за те ризике идентификовано је укупно 170 фактора ризика (од тога 96 за судове и 74 за тужилаштва), те је предложено преко 300 мјера. Такође, на истој сједници ВСТС-а БиХ усвојен је Упитник за самопроцјену интегритета. Сви усвојени документи су достављени правосудним институцијама у Босни и Херцеговини.* Значајну подршку у изради ових докумената ВСТС-у БиХ пружио је USAID-ов Пројекат правосуђа.

У првој седмици априла 2017. године, у сарадњи са АПИК-ом, а уз подршку Регионалне антикорупцијске иницијативе (РАИ), као и USAID-овог Пројекта правосуђа, Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине БиХ организује **четири регионалне обуке (у БиХ: Тузла, Бања Лука, Мостар и Сарајево) за координаторе планова интегритета и по једног члана радне групе за израду плана интегритета унутар сваке правосудне институције у Босни и Херцеговини.**

Закључно са 1. 12. 2017. године, од 102 правосудне институције, 98 их је доставило своје нацрте планова интегритета на мишљење Високом судском и тужилачком савјету БиХ. Процес давања мишљења од стране Сталне комисије за судску и тужилачку етику, независност и неспојивост, траје дуже од очекиваног из разлога што су правосудне институције ушле у овај процес први пут због чега им је требало давати детаљније упуте и током саме израде и помоћи у разумијевању појединих сегмената планова интегритета и њихове израде. Такође, други разлог је тај што су планови по својој природи врло обимни документи. Самом прегледу планова се приступило изузетно детаљно као и суштинском давању сугестија и мишљења, како би планови интегритета били што квалитетнији и како би се постигла што већа уједначеност. Дакле, није се приступило само формалном давању мишљења. Процес давања мишљења на планове интегритета ће бити окончан крајем фебруара 2018. године. Правосудне институције већ почетком 2018. године започињу имплементацију планова интегритета (четверогодишњи документ).

У односу на дисциплински поступак и досадашњу праксу, посебно у дијелу изречених дисциплинских мјера односно казненој политици, Савјет је започео активности на анализи казнене политике и унапређењу рада дисциплинских комисија. Радна група за унапређење интегритета и одговорности носилаца правосудних функција, у сарадњи са USAID-овим Пројектом правосуђа, припремила је Нацрт приручника о дисциплинској одговорности који обухвата важна питања дисциплинског поступка, укључујући питања забране вршења неспојивих дужности, етичке кодексе као и међународне стандарде и праксу из ове области. У оквиру ових активности Радна група прати PR препоруке из области дисциплинског поступка. Већина PR препорука захтијева измјене и допуне Закона о ВСТС БиХ тако да су активности, за сада, усмјерене на припреми подзаконских аката с циљем унапређења дисциплинског поступка.

6.2 Дисциплински поступци

6.2.1 Притужбе на повреду дужности носилаца правосудних функција

Канцеларија дисциплинског тужиоца (КДТ) је, током 2017. године, укупно примила/регистравала по службеној дужности 1.077 притужби, односно 17,2% више притужби него у 2016. години.

Током 2017. године КДТ је ријешило 933 притужбе, односно више него у 2016. години (922). Имајући у виду да је КДТ у 2017. години имао на располагању још ограниченије кадровске ресурсе него у години која јој је претходила, можемо рећи да су постигнути резултати остварени првенствено захваљујући додатним уложеним напорима особља КДТ-а.

Илустрације ради, поред других истражних радњи, КДТ је извршио увид у 1.144 предмета путем Система за аутоматско управљање предметима у судовима и тужилаштвима (CMS/TCMS).

Најчешћи разлози за подношење притужби су незадовољство донесеним судијским/тужилачким одлукама, односно дужина трајања судских и тужилачких поступака.

Највећи удио притужби (37%) односи се на дужину трајања поступка. Потребно је нагласити да је у протеклој години Уставни суд БиХ видно поштрио своје дотадашње стандарде у погледу дужине трајања поступка, те је тежиште пребацио на разматрање укупне објективне дужине трајања поступка, доносећи јединствене одлуке о повреди права на суђење у разумном року у десетинама па и стотинама судских предмета, при чему свакако нису могли у потпуности бити размотрени индивидуални разлози дужине трајања поступка у сваком појединачном предмету. КДТ, с друге стране, мора да докаже и субјективне пропусте у раду судија или тужилаца, који су проузроковали одуговлачење поступка. Имајући у виду показатеље о раду судија и тужилаца, који се, између осталих, односе и на број предмета у раду, остварену оријентациону норму, План рјешавања предмета, хронолошко поступање итд., КДТ је у многим предметима утврдио да, упркос објективној дужини трајања поступка, не постоји довољно доказа о дисциплинској одговорности поступајућих судија/тужилаца.

Незадовољство донесеном одлуком представља разлог за подношење 22% притужби.

Чланом 87. Закона о ВСТС-у прописано је да судија, односно тужилац не одговара у грађанском поступку за одлуку коју донесе у оквиру вршења својих службених дужности. Ипак, овај имунитет не односи се на дисциплинску одговорност судија (и стручних сарадника са судијским овлашћењима) за извршени дисциплински прекршај који је прописан чланом 56, тачка 9. Закона о ВСТС-у: „доношење одлука којим се очигледно крши закон или упорно и неоправдано кршење правила поступка“.

Потребно је напоменути и да је 18% притужби поднесено због дисциплинског прекршаја судија, прописаног чланом 56, тачка 9. Закона о ВСТС-у: „доношење одлука којим се очигледно крши закон или упорно и неоправдано кршење правила поступка“, а наводи, притужбе се у одређеној мјери односе и на одлуку којом је окончан судски поступак, па и дио ових притужби треба посматрати у ширем контексту незадовољства донесеним одлукама.

Сматрамо да је неопходно издвојити и податак да се готово свака десета притужба (9%) односи на испољено понашање или поступање судија, односно тужилаца према учесницима у поступку.

Просјечно вријеме рјешавања притужбе у 2017. години је износило нешто више од једне године, односно 376 дана, што је знатно мање од законског рока према којем је КДТ дужан да притужбе ријешу двије године од дана запримања.

6.2.2 Покренути дисциплински поступци

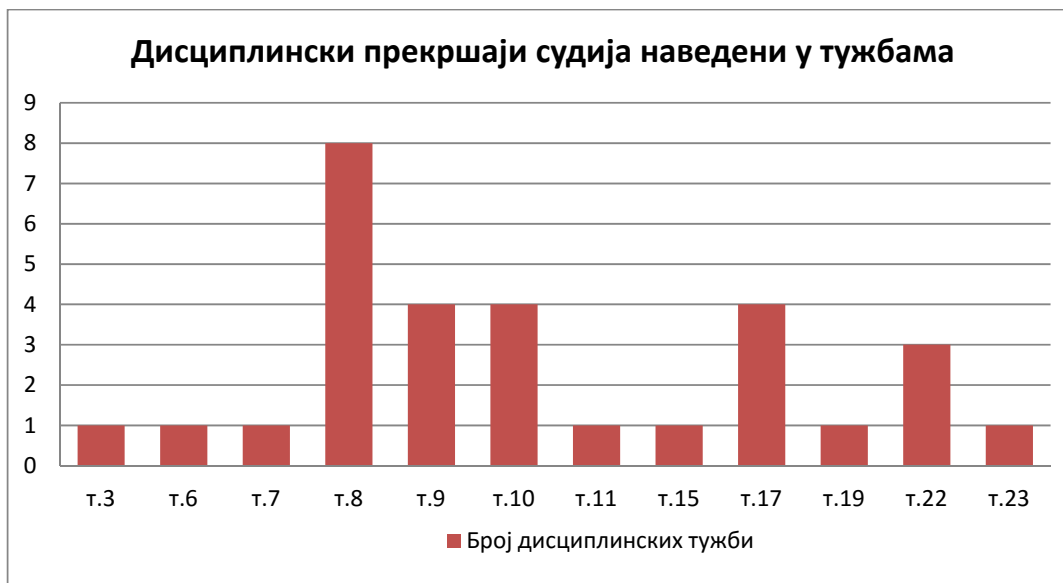
КДТ је, у току 2017. године, покренуо 25 дисциплинских поступака.

Графикон 9

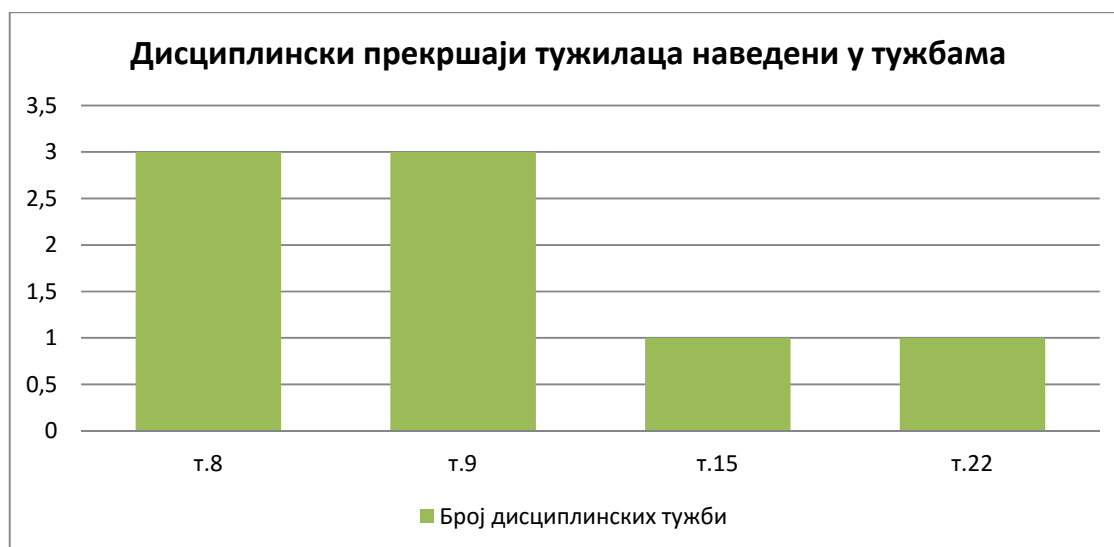
Највише дисциплинских поступака против судија покренуто је због дисциплинског прекршаја прописаног чланом 56, тачка 8. Закона о ВСТС-у: „немар или непажња у вршењу службених дужности“ (32% укупног броја тужби).

Графикон 10

Када су у питању дисциплински поступци покренути против тужилаца, три четвртине дисциплинских тужби односиле су се на подједнако заступљене дисциплинске прекршаје из члана 57, тачке 8. и 9. Закона о ВСТС-у: „немар или непажња у вршењу службених дужности“, односно „неоправдано кашњење у спровођењу радњи у вези са вршењем дужности тужиоца или било какво друго поновљено непоштовање дужности тужиоца“.

Графикон 11

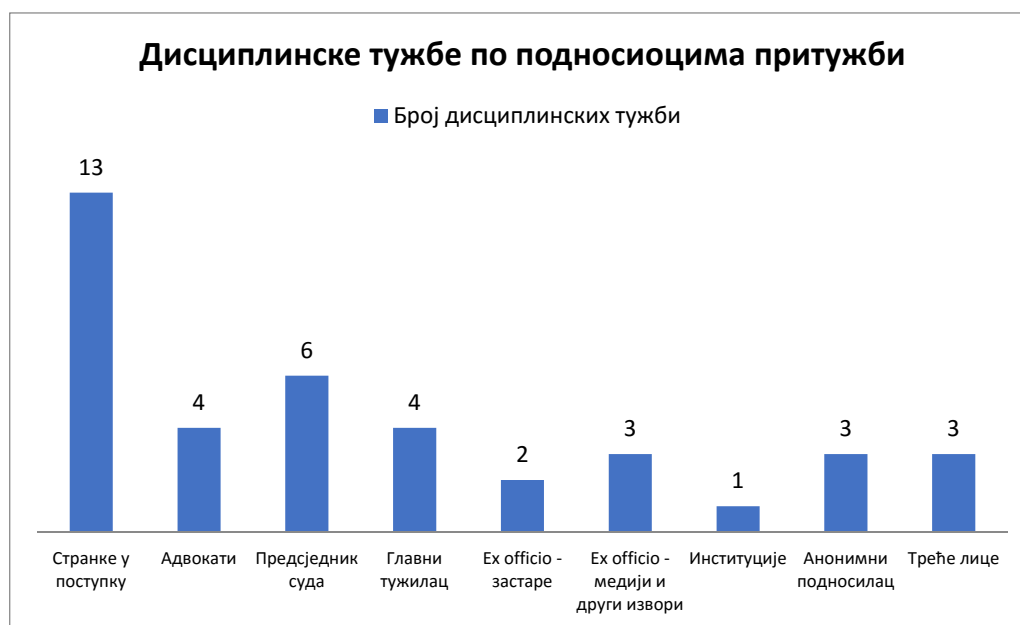

Највећи број дисциплинских поступака покренут је на основу притужби странака у поступку или адвоката (68%).

На основу притужби руководиоца правосудних институција, покренуто је 40% поступака.

Потребно је навести и удио тужби покренутих на основу притужби по службеној дужности (20%), односно анонимних притужби (12%).

Графикон 12

6.2.3 Привремено удаљење од вршења дужности

У току 2017. године, КДТ је поднио девет захтјева за удаљење: за четири судије и четири тужиоца због вођења кривичне истраге или кривичног поступка против њих те за једног тужиоца по основу покренутог дисциплинског поступка разрешења.

КДТ је изјавио жалбе на двије првостепене одлуке којима се одбија захтјев за привремено удаљење, које су усвојене, те су побијане одлуке преиначене и носиоци правосудне функције удаљени од вршења дужности.

Одлукама дисциплинских комисија правоснажно су одбијена три захтјева, а шест захтјева је прихваћено, те је привремено удаљено двоје судија и четири тужиоца.

Имајући у виду да су и даље трајала удаљења носилаца правосудне функције из претходних година – једно из 2015. и три из 2016. године – на крају 2017. године било је привремено удаљено десет носилаца правосудне функције: један предсједник суда, три судије и шест тужилаца.

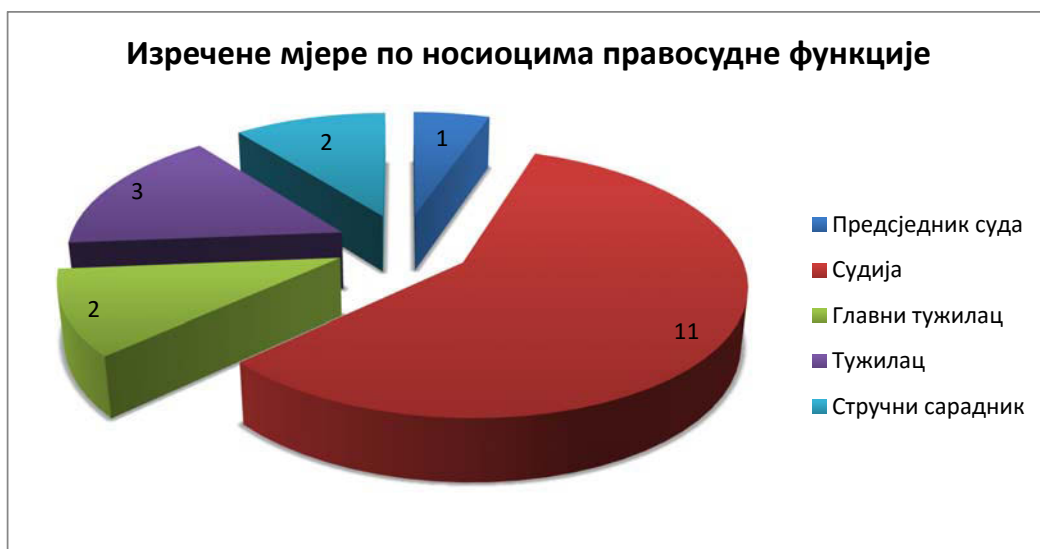
6.2.4 Окончани дисциплински поступци

Током 2017. године окончана су 24 поступка која су започета у 2016. и 2017. години.

У 19 поступака је утврђена дисциплинска одговорност, док је у пет поступака одбијена дисциплинска тужба.

Дисциплинска одговорност утврђена је за три лица која су вршила руководну дужност у вријеме извршења дисциплинског прекршаја: два главна тужиоца и једног предсједника суда.

Графикон 13

Дисциплинска одговорност судија најчешће је утврђена за сљедеће дисциплинске прекршаје:

- неоправдано кашњење у изради одлука или у другим радњама у вези са вршењем дужности судије или било какво друго поновљено непоштовање дужности судија (26%),
- немар или непажња у вршењу службених дужности (21%),
- доношење одлука којим се очигледно крши закон или упорно и неоправдано кршење правила поступка (16%) и
- пропуштање, из неоправданих разлога, да поступи у складу са одлукама, наређењима или захтјевима Савјета (16%).

Дисциплинска одговорност тужилаца најчешће је утврђена за сљедеће дисциплинске прекршаје:

- немар или непажња у вршењу службених дужности (21%) и
- неоправдано кашњење у спровођењу радњи у вези са вршењем дужности тужиоца или било какво друго поновљено непоштовање дужности тужиоца (16%).

У 19 дисциплинских поступака су правоснажним одлукама изречене сљедеће дисциплинске мјере:

- смањење плате (10),

- јавна опомена (4),
- писмена опомена која се јавно не објављује (3),
- премјештање са мјеста главног тужиоца на мјесто тужиоца (1) и
- разрешење (1).

Дисциплинска мјера разрешења од дужности је изречена судији општинског суда због дисциплинског прекршаја из члана 56, тачка 14. Закона о ВСТС-у: „осуда на казну затвора због извршеног кривичног дјела, или ако је проглашен кривим за кривично дјело које га чини неподобним за вршење дужности судије“.

У свих пет поступака у којима је одбијена дисциплинска тужба, Канцеларија је изјавила жалбе, које су одбијене одлукама другостепених дисциплинских комисија.

КДТ је изјавио пет жалби на изречене санкције у првостепеном поступку и двије жалбе на санкције изречене у другостепеном поступку. Жалбе нису изјављене само у три првостепена предмета, од којих је у једном изречена првостепена мјера разрешења од дужности.

Жалбе КДТ-а су уважене у два предмета, у којима су изречене строже дисциплинске мјере.

Поглавље 7: ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЈА ПРАВОСУЂА БиХ

7.1 Друга генерација система за управљање предметима у судовима и тужилаштвима (СМС/ТСМС) као основа за пружање квалитетнијих услуга грађанима

У оквиру нове генерације Система за аутоматско управљање предметима у судовима (у даљњем тексту: СМС), а у складу са Правилником о унутрашњем судском пословању Федерације Босне и Херцеговине и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број: 66/12, 40/14, 54/17 и 60/17), Правилником о унутрашњем судском пословању Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 9/14 и 71/17), и Правилником о систему за аутоматско управљање предметима у судовима (СМС) („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број: 04/16, 37/16, 84/16 и 40/17), развијен је СМС Модул за издавање увјерења о невођењу кривичног поступка (у даљњем тексту: Модул).

Овај Модул обезбјеђује провјеру података о вођењу кривичног поступка у свим судовима у Босни и Херцеговини, а на основу података који су регистровани у кривичним предметима у оквиру СМС система.

Увјерење издаје општински/основни суд на захтјев подносиоца без обзира на пребивалиште физичког лица, сједиште правног лица или боравиште страног лица подносиоца захтјева. Правилницима о унутрашњем судском пословању предвиђена је форма и обим података који се достављају у захтјеву који странка подноси суду за издавање увјерења. Увјерења се издају на обрасцима чији је садржај такође прописан Правилницима о унутрашњем судском пословању.

Примјена Модула почела је у априлу 2017. године. **Уз значајно убрзање поступка издавања увјерења, те могућност подношења захтјева и издавања увјерења у свим судовима у Босни и Херцеговини, без обзира на пребивалиште подносиоца, нова увјерења се издају на основу података о вођењу кривичних поступака пред свим судовима у Босни и Херцеговини, чиме је значајно унапријеђена свеобухватност издатих увјерења и правна безбједност у земљи. Оваквим рјешењем, подносиоци захтјева више немају потребу путовати у сједиште другостепеног суда или чекати да првостепени суд службеним путем пошаље захтјев на провјеру другостепеном суду како би добили увјерење, већ могу поднијети захтјев и добити увјерење о вођењу/невођењу кривичног поступка у било ком првостепеном суду у Босни и Херцеговини. На овај начин, грађани и други тражиоци увјерења о невођењу кривичног поступка остварују како временску тако и материјалну уштеду у односу на ранију ситуацију, која је неријетко захтијевала да тражиоци увјерења путују у други град у коме се налази суд надлежан за издавање увјерења о невођењу кривичног поступка.**

Примјери споменутог начина рада судова, прије почетка примјене Модула, су Основни суд у Фочи и Окружни суд у Требињу. Подносилац захтјева је подносио захтјев у Основни суд у Фочи. Након што Основни суд у Фочи попуни поднесени захтјев, за дио који се тиче овог суда, подносилац захтјева је најкасније у року од 24 часа овај захтјев морао физички предати у просторије Окружног суда у Требињу. Подносиоци захтјева су, поред овога, могли тражити од Основног суда у Фочи да поднесени захтјев службеним путем предају Окружном суду у Требињу. У овом случају подносилац захтјева би долазио по увјерење у просторије основног суда, али у року од 15 дана од дана подношења захтјева. На овај начин подносилац захтјева и судови су губили вријеме те при томе имали значајне материјалне трошкове.

Примјеном новог модула, поступак провјере вођења кривичног поступка је убрзан и поједностављен, и у највећем броју судова провјера и издавање увјерења се врши одмах по предаји захтјева за издавање увјерења, уз уплату одговарајућег износа судске таксе.

Поред овога, грађани Босне и Херцеговине, лица која имају пријављено боравиште у земљи као и правна лица, сада могу добити увјерење о невођењу кривичног поступка у најближем општинском/основном суду, или одјељењу суда, без потребе тражења овјере у кантоналном/окружном суду, уз значајну уштеду времена, материјалних трошкова и ресурса судова у Босни и Херцеговини.

Примјеном Модула, судови у Босни и Херцеговини су закључно са крајем 2017. године издали укупно 63.317 увјерења.

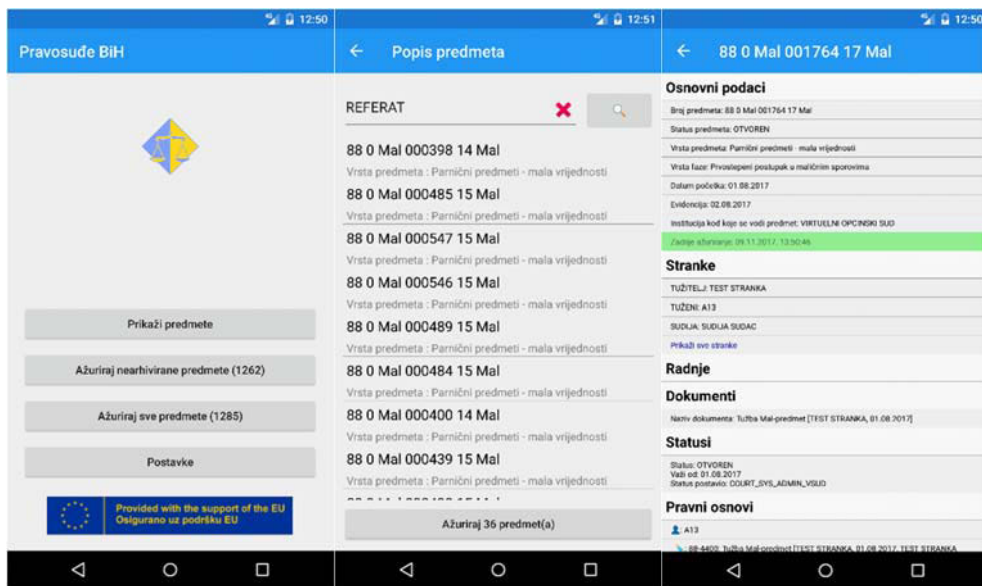
Модул за издавање увјерења о вођењу/невођењу кривичног поступка развијен је у оквиру нове генерације Система за управљање предметима у судовима – CMS уз помоћ Европске уније кроз Пројекат „Консолидација и даљњи развој правосудног информационо-комуникационог система“ – IPA 2013.

7.2 Савремени начин приступа правди - мобилне апликације за приступ судским предметима

У намјери да слиједи трендове развоја и примјене примарних дигиталних технологија (прије свега мобилних технологија), те уважавајући чињеницу да је пенетрација мобилног интернета у сталном порасту²⁸, Одјељење за ИКТ, у склопу активности IPA 2013 пројекта „Консолидација и даљњи развој правосудног комуникационог и информационог система“, је развило мобилну апликацију за приступ предметима. Мобилна апликација ће омогућити грађанима и адвокатима да путем паметних телефона прикључених на интернет изврше увид у предмет или више предмета (у свим врстама, изузев кривичних предмета), у којима се појављују као странке или законски заступници странака. Приступ ће се остваривати по узору на сервис „Web приступ предметима“ који је већ више од осам година доступан грађанима и адвокатима у Босни и Херцеговини.

У току 2017. године је развијена и интензивно тестирана верзија мобилне апликације за Apple iOS оперативни систем, док је верзија за Android такође развијена и планира се пустити у рад у јануару 2018. године. Тестирање је спроведено у сарадњи са адвокатским коморама у Федерацији БиХ и Републици Српској. Преко 50 адвоката је било укључено у процес тестирања, а њихове квалитетне сугестије су омогућиле унапређење функционалности апликације како би иста била усклађена са потребама корисника.

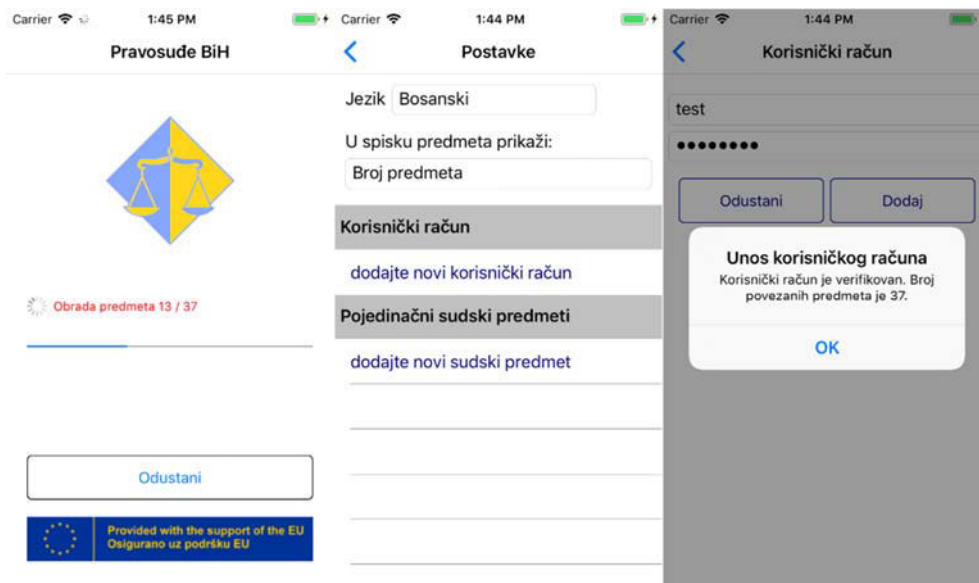
Слика 17: Екрани Android мобилне апликације за приступ предметима

²⁸ INTERNET SOCIETY GLOBAL INTERNET REPORT за 2015. годину предвиђа 98% пенетрације мобилног интернета у Централној и Источној Европи у 2019. години.

Апликација је доступна на сва три језика и два писма у Босни и Херцеговини. Омогућаваће претрагу информација унутар предмета по више критеријума, информисање корисника апликације о промјенама у судском предмету те преглед електронских докумената похрањених унутар предмета. Мобилне апликације ће бити доступне путем *Apple Store* и *Google Play* интернет продавница.

Слика 18: Екрани iOS мобилне апликације за приступ предметима

7.3 Имплементација Система за извјештавање и пословно одлучивање

Систем за извјештавање и пословно одлучивање представља спој теорије, процеса, архитектура и технологија које трансформишу сирове податке које правосуђе свакодневно производи у практичне информације кључне за доношење одлука заснованих на чињеницама и ефективно управљање судовима и тужилаштвима. Систем базиран на модерним Data Warehouse и Business Intelligence технологијама је развијен 2016. године под окриљем IPA 2013 пројекта „Консолидација и даљњи развој правосудног комуникационог и информационог система“. Подсјећања ради, систем је интензивно кориштен у току 2016. и 2017. године у циљу припреме одговора на питања из упитника Европске комисије. Путем система се могу на једноставан начин израдити статистички извјештаји који комбинују податке из различитих информационих система (база података) који се користе у правосуђу БиХ (CMS/TCMS, HRMIS, SOKOP Mal).

Путем визуелно прегледних контролних плоча и извјештаја који су у току 2017. године прилагођени специфичним управљачким потребама предсједника судова и главних тужилаца, руководиоци ће имати јасну слику учинка стратешких мјера и оперативних одлука којима усмјеравају рад правосудних институција. Поред стратешких извјештаја и управљачких плоча које обезбјеђују преглед стања у судовима и тужилаштвима, овај систем омогућава детекцију и упућује на отклањање грешака насталих приликом уноса података у систем за управљање предметима у судовима и тужилаштвима CMS/TCMS. На овај начин, руководиоци институција ће имати бољу слику о квалитету података који се уносе у систем, на основу чега ће моћи дати јасне инструкције запосленима за њихово исправљање, чиме ће се избјећи потреба за накнадним исправкама грешака.

Руководиоци правосудних институција ће овим алатом добити свеобухватан поглед стања рада суда или тужилаштва. Умјесто реактивног приступа – овим системом се отвара пут правосуђа према проактивном дјеловању.

Слика 19: Преглед основне управљачке плоче доступне главним тужиоцима

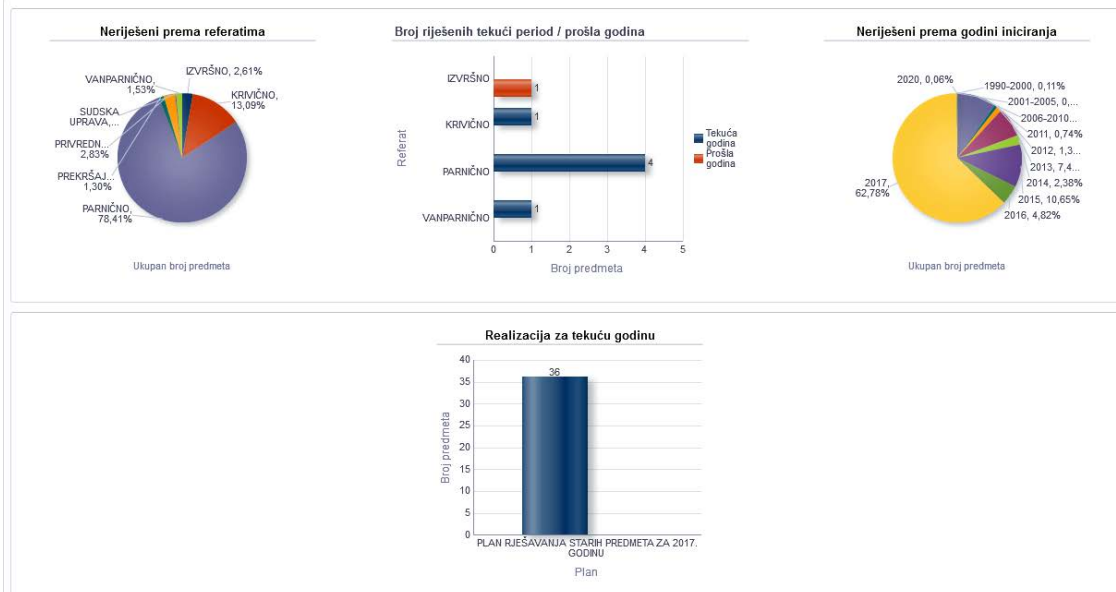
Слика 20: Различити типови извјештаја доступних главним тужиоцима (статистички, аналитички, извјештаји о квалитету података и ad hoc извјештаји)

Путем СИПО система су овлашћеним корисницима доступни слједећи типови извјештаја:

- **Статистички извјештаји** који се користе за општи управљачки преглед ситуације у суду/тужилаштву (нпр. проток предмета, тренд неријешених предмета, поштовање плана рјешавања неријешених предмета, старосна структура предмета итд.);
- **Аналитички извјештаји** који омогућавају руководиоцима детаљнији и дубљи увид у специфичне проблеме који узрокују или су у вези са неефикасношћу (нпр. извјештаји о застарима, нерјешивим предметима, структури кривичних предмета у тужилаштвима, предметима без заказаног рочишта, *Time Management Checklist* извјештајима);
- **Извјештаји о квалитету података похрањених у CMS/TCMS систему** помоћу којих се могу уочити нелогичности приликом евидентирања података као што су нпр. вишеструки идентификациони параметри за појединачне странке у поступцима (нарочито адвокате и нотаре), предмети исказани као завршени иако у истима има заказано и отворено рочиште;
- **ad hoc извјештаји** који помажу предсједницима судова и главним тужиоцима да идентификују питања која се повремено јављају – као нпр. кривични предмети у којима није постављена одбрана по службеној дужности. Извјештаји из ове категорије се креирају на основу захтјева које достављају корисници у судовима и тужилаштвима.

Слика 21: Преглед основне управљачке плоче доступне предсједницима судова

Слика 22: Различити типови извјештаја доступних предсједницима судова (статистички, аналитички, извјештаји о квалитету података и ad hoc извјештаји)

7.4 Подршка управљању људским потенцијалима у правосуђу и процесу именованња носилаца правосудне функције - Информациони системи за управљање људским потенцијалима у правосуђу БиХ (HRMIS)

Систем за управљање људским ресурсима у правосуђу БиХ (HRMIS) омогућава стандардизовано прикупљање и анализу релевантних података о носиоцима правосудних функција и запосленицима у правосудним институцијама како би се унаприједила објективност, ефикасност и економичност процеса избора, именованња и напредовања носилаца правосудних функција. Примјеном HRMIS модула за тестирање кандидата за отворене позиције носилаца правосудних функција у 2017. години, спроведено је квалификационо тестирање 308 кандидата. Могућност истовременог спровођења тестирања за већи број кандидата доприноси ефикасности поступка именованња, а аутоматско генерисање резултата теста по његовом окончању кандидатима даје могућност увида у свој резултат, што у знатној мјери доприноси транспарентности поступка.

У 2017. години је набављена потребна информатичка и аудио-визуелна опрема која треба да омогући спровођење квалификационих тестирања из регионалних тестних центара у Бањој Луци, Мостару и Тузли, те интервјуисање кандидата путем видео-линк уређаја.

Табела 28: Статистички показатељи квалификационих тестирања спроведених у 2017. години

Укупан број тестираних кандидата	308
За тужилачке функције	76
За судијске функције	232
Укупан број кандидата који су положили	197
Судије	150
Тужиоци	47
Постотак	63,96%
Просјечно вријеме рјешавања теста	83,44
Највећи постигнути број бодова	93
Најмањи постигнути број бодова	41
Број именованих носилаца правосудних функција на основу тестирања спроведених у 2016. години	71

Табела 29: Број квалификационих тестирања по конкурс

Конкурс	Датум објаве конкурса	Број тестирања
684	21. 02. 2017	14
724	04. 05. 2017	22
753	12. 07. 2017	13
Укупно		49

У 2017. години је успјешно спроведена имплементација Модула за евиденцију личних података - кадровске евиденције (МЕЛП) у Окружном привредном суду у Источном Сарајеву, Општинском суду у Бугојну и Травнику, док је иста започета у Општинском суду у Високом. На овај начин је споменутим институцијама омогућено ефикасније вођење послова управљања људским ресурсима укључујући и скраћење времена неопходног за припрему и добијање извјештаја у овој области.

7.5 Имплементација SOKOP Mal система

Извршни поступак тренутно представља једну од главних препрека у погледу успостављања ефикасности босанскохерцеговачког правосуђа, из разлога што извршни, односно комунални предмети чине највећи број неријешених предмета у правосуђу у БиХ.

С циљем унапређења процесуирања комуналних предмета и предмета мале вриједности, у оквиру активности Пројекта унапређења ефикасности правосуђа II, у 2017. години су настављене активности на ширењу мреже корисника и унапређењу Система за електронско подношење и обраду предмета мале вриједности, тзв. „комуналних“ предмета у првостепеним судовима у Босни и Херцеговини (**SOKOP Mal систем**). Ради повећања ефикасности судова и у циљу успостављања јединственог система обраде комуналних предмета, на сједници одржаној у марту 2017. године, ВСТС БиХ је усвојио одлуку о обавезној примјени SOKOP Mal система у свим првостепеним судовима у Босни и Херцеговини (Одлука ВСТС-а БиХ од 23. 03. 2017. године, број: 12-02-2-1306-1/2017. године). Одлуком је прописано да ће судови почети са примјеном SOKOP Mal система након што се испуне претпоставке које су повезане са престанком и оспособљавањем за рад тражилаца извршења/тужилаца са подручја њихове надлежности.

У SOKOP Mal систему тренутно је регистровано око 1.250.000 предмета, док укупан број комуналних предмета у БиХ износи око 1.780 000. Дакле, 70 % предмета се рјешава кориштењем SOKOP Mal система. Основне предности система које доприносе ефикасности рада огледају се у:

- електронској обради предмета са унапријед креираним обрасцима како за суд тако и за вањске кориснике (у складу са законима о извршном поступку),
- могућности спровођења извршног и парничног (за спорове мале вриједности) поступка,
- аутоматском рачунању рокова,
- смањењу потребних радњи у руковању предметом,
- смањењу простора потребног за складиштење предмета,
- омогућавању водитељима поступка да савладају већи број предмета истовремено, уз максимално ефикасно кориштење времена, како би се могли што више концентрисати на судијску функцију и
- рационализовање рада на терену и омогућавање заједничког поступања за све предмете са истим извршеником.

Закључно са 31. 12. 2017. године, SOKOP Mal систем примјењује се или је дало сагласност за приступ 26 судова и 16 тражилаца извршења/подносилаца тужби. У складу са приступањем појединих судова и вањских корисника, вршене су обуке за рад у систему, функционалности система се континуирано усавршавају сходно оправданим захтјевима корисника, те је пружана континуирана подршка у раду свим судовима корисницима SOKOP Mal система. Током 2017. године одржано је укупно 30 обука, од чега је 20 обука пружено судовима, а 10 покретачима поступка. У правилу, обуке за поступање у систему организоване су у сједишту суда односно вањског корисника са трајањем од једног до два дана. Укупан број судског особља као и особља задуженог за поступање у систему код вањских корисника којима је пружена обука у извјештајном периоду је око 70 особа.

7.5.1 Имплементација SOKOP Mal система у Кантону Сарајево

Проблем великог броја неријешених комуналних предмета посебно је изражен у Кантону Сарајево, с обзиром на то да се у Општинском суду у Сарајеву тренутно налази око 800. 000 комуналних предмета, што чини приближно 50% од укупног броја неријешених комуналних предмета пред судовима у БиХ, а вриједност потраживања путем ових предмета је око 140. 600. 000 КМ.

Општински суд у Сарајеву је предмете ове врсте до увођења SOKOP Mal система обрађивао путем система KODIFEL²⁹, чију је имплементацију дијелом финансирао ВСТС БиХ. KODIFEL представља прву фазу увођења електронске обраде комуналних предмета, а његова надградња је настављена путем система SOKOP Mal. У циљу искориштавања нових функционалности SOKOP Mal система и изједначавања начина обраде комуналних предмета у правосуђу у БиХ, у току 2016. године почела је имплементација SOKOP Mal система у Кантону Сарајево.

Имплементација новог (SOKOP Mal) система у овом суду захтијевала је спровођење значајних активности:

- пренос предмета и пратећих докумената из KODIFEL система у SOKOP Mal;
- набавку посебних сервера који ће омогућити „пријем“ великог броја предмета;
- набавку и инсталацију дигиталних сертификата за пет комуналних предузећа;
- развој посебног подсистема за комунална предузећа, који ће омогућити њихову комуникацију са SOKOP Mal-ом. За развој наведеног подсистема био је ангажован вањски извођач;

²⁹ Конверзија у дигитални формат и електронска обрада комуналних предмета.

- додатни развој функционалности система сходно потребама за наставак рада на пренесеним предметима из KODIFEL-a;
- ангажман додатног особља (сарадници судија и достављачи) које ће пружити неопходну подршку суду у почетним фазама рада у систему и
- одржавање обука за особље суда и комуналних предузећа.

Од септембра 2017. године SOKOP Mal је у пуној примјени у Општинском суду у Сарајеву и кантоналним јавним комуналним предузећима: КЈКП РАД д. о. о Сарајево, КЈКП Топлане д. о. о Сарајево, КЈКП Водовод и канализација д. о. о Сарајево, ЈКП Комуналац Хацићи и ЈКП Водостан Илијаш. Увођењем SOKOP Mal система у Кантон Сарајево већ у првим мјесецима рада значајно се смањио број комуналних предмета пред Општинским судом у Сарајеву на што је утицало више фактора:

- једнообразно ажурирање база свих комуналних предузећа што је довело до уноса само отворених предмета у систем,
- формирање електронске базе архивираних предмета,
- масовна повлачења предмета за која су били претходно испуњени услови и
- бржа и ефикаснија обрада већег броја предмета путем новог система.

7.6 Обезбјеђивање дугорочне одрживости и безбједности правосудног информационог система

Током 2017. године, подузете су слједеће активности усмјерене ка обезбјеђивању дугорочне одрживости и безбједности правосудног информационог система:

– Извршено је опремање новог центра за обраду и похрану података потребним инфраструктурним уређајима, те је спроведена набавка, инсталација и пуштање у рад мрежне опреме, сервера, система за масовну похрану и тзв. *backup* података. Инсталацијом ове опреме је настављена оптимизација и консолидација ИКТ система како би се постигла максимална искориштеност инсталисаних хардверских ресурса у дата центру уз што је могуће мању потрошњу електричне енергије и мање трошкове одржавања инсталисане ИТ опреме. Дата центар и хардверски системи су при томе пројектовани и изведени на начин да омогуће максималну доступност, те оптималне перформансе апликација и сервиса правосудног информационог система.

– Започет је процес пребацивања (миграције) апликација и сервиса правосудног информационог система са опреме у старом дата центру на новонабављену опрему у новом дата центру.

Примарни центар за обраду и похрану података правосудног информационог система (у даљњем тексту: дата центар) представља језгро правосудне ИТ инфраструктуре у коме су смјештени сви основни сервиси система (CMS/TCMS, HRMIS, SOKOP Mal, Web портал, интранет портал, систем електронске поште и др.). Прва фаза изградње дата центра која је обухватила грађевинске и инсталатерске радове на објекту новог дата центра је завршена крајем октобра 2016. године. Друга фаза радова која је обухватила опремање дата центра агрегатом, системом преднапонске заштите (УПС), климатизацијским системом, противпожарним системом, системом видео-надзора и серверским ормарима је завршила у првој половини 2017. године. Изградња и опремање дата центра потребним уређајима и ИТ опремом је омогућена средствима пројекта „Јачање ефикасности правосуђа“ који је финансирала Влада Краљевине Шведске и пројекта „Консолидација и даљњи развој правосудног информационо-комуникационог система“ –IPA 2013 који финансира Европска унија.

Нови дата центар испуњава међународне стандарде и ЕУ директиве из области инфраструктуре и заштите дата центара, укључујући и норме стандарда информационе безбједности ISO 27001.

Слике 23. и 24: Просторије новог центра за похрану и обраду података правосудног информационог система БиХ

У току 2017.године су такође набављени додатни компјутери, скенери и штампачи, канцеларијска опрема за потребе судова и тужилаштва, те сетови аудио-визуелне опреме за саслушање малољетника за потребе тужилаштва у Босни И Херцеговини.

Унапређење ИКТ инфраструктуре у правосуђу Босне и Херцеговине су омогућила улагања из следећих извора:

- Буџет институција Босне и Херцеговине,
- пројекат „Консолидација и даљњи развој правосудног информационо-комуникационог система“ који финансира Европска унија из инструмената предприступне помоћи – IPA 2013,
- „Пројекат за управљање људским ресурсима у правосуђу II“ и „Пројекат за унапређење ефикасности правосуђа II“ које финансира Краљевина Норвешка,
- „Пројекат унапређења ефикасности судова и одговорности судија и тужилаца у БиХ „друга фаза“ који финансира Краљевина Шведска,
- пројекат „Подршка правосуђу Босне и Херцеговине - Јачање улоге тужилаца у систему кривичног правосуђа фаза 2“ који финансира Швајцарска Конфедерација и Краљевина Норвешка и
- пројекат „Унапређење рада на предметима ратних злочина“ који финансира Европска унија.

Табела 30:

Врста улагања	Извор средстава	2017. год. (у КМ)
Компјутерска опрема	Буџет институција БиХ	623.738
	Европска унија	922.361
	Норвешка	41.855
	Швајцарска	52.529
Укупно компјутерска опрема		1.640.483
Софтвери	Буџет институција БиХ	39.488
	Европска унија	47.778
	Шведска	5.000
	Норвешка	3.020
Укупно софтвери		95.286
Одржавање правосудног информационог система	Буџет институција БиХ	367.555
Укупно одржавање правосудног ИС		367.555
УКУПНА УЛАГАЊА		2.103.324

Поред наведених улагања, ВСТС је у оквиру својих надлежности пружио техничку експертизу USAID-овом „Пројекту правосуђа“ у процесу набавке ИКТ опреме за тужилаштва, КДТ и Врховни суд ФБиХ.

Током 2017. године је настављен рад на припреми и доношењу пратећих докумената неопходних за примјену Политике безбједности правосудног информационог система БиХ која је усвојена на сједници Савјета одржаној 9. и 10. новембра 2016. године. Политика безбједности правосудног информационог система је свеобухватан документ који поставља регулаторне основе за изградњу безбједног правосудног информационог система.

ПРИЛОГ 1: ПРЕПОРУКЕ

Независност правосуђа

- Потребно је смањити постојећу фрагментарност финансирања (финансирања из 14 различитих извора) правосуђа увођењем јединственог финансирања судова и тужилаштва барем у Федерацији БиХ.
- Потребно је унаприједити овлашћења правосудних институција у буџетском процесу на начин да ВСТС буде формални предлагач правосудних буџета за судове и тужилаштва и преговарач са извршним и законодавним властима о буџетима судова, тужилаштва и буџета ВСТС-а на начин како је то регулисано у Брчко Дистрикту.

Именовања и оцјењивање

- У складу са препорукама из Стручне анализе о поступку именовања судија и тужилаца, ВСТС ће у 2018. години припремити приједлог одредаба за измјену Закона о ВСТС-у. Такође, у сегменту који не захтијева законске измјене, ВСТС ће измијенити Пословник ВСТС-а и Правилник о квалификационом и писменом тестирању кандидата за позиције носилаца правосудне функције у правосуђу Босне и Херцеговине.
- ВСТС ће у 2018. години припремити приједлог одредаба о оцјењивању рада носилаца правосудних функција у новом Закону о ВСТС и критеријума за оцјењивање рада носилаца правосудних функција, у складу са препорукама из Стручне анализе о оцјењивању рада судија и тужилаца у Босни и Херцеговини.

Ефикасност правосуђа

- Потребно је да се ради на јачању сарадње и комуникације правосуђа са извршном и законодавном власти с циљем унапређења ефикасности правосуђа.
- Потребно је да извршна и законодавна власт обезбиједи финансијска средства за попуњавање непопуњених систематизованих позиција у правосуђу.
- Иницирати измјене Закона о парничном поступку с циљем измјена одредаба које утичу на ефикасност трајања судског поступка.
- Иницирати измјену законодавног оквира повезано са положајем, врстом и радним задацима несудског особља с циљем повећања ефикасности рада судова.
- Потребно је да се пронађе адекватно законско рјешење проблема неједнаке оптерећености судова.
- Потребно је да се мијења организациона култура у правосудним институцијама, у правцу развоја тимског рада, одговорности и осјећаја власништва над колективним постављеним циљевима и радним резултатима. Улога квалификованог и добро едукованог руководног кадра (предсједника судова и предсједника одјељења) је у томе од кључног значаја.
- Концепт независности судије у одлучивању треба разумијевати у односу са императивом правне државе која подразумева једнакост грађана пред законом. То се остварује путем хармонизације судске праксе, на којој је потребно континуирано радити, као и на квалитету судских одлука, путем отвореног, стручног дијалога носилаца правосудних функција свих судских инстанци.
- Судови требају да раде на јачању процесне дисциплине у циљу што ефикаснијег и економичнијег судског поступка, те његовог краћег трајања. То прије свега подразумева уједначену и стриктну примјену процесних одредби које се односе на одгађање и одлагање рочишта, доказе и све друге радње у поступку које утичу на испуњење споменутог циља.
- Судови требају континуирано да раде на промоцији рјешавања спорова алтернативним/мирним путем, а посебно да предлажу странкама закључење судске

нагодбе, гдје је год то могуће. На овај начин се обезбјеђује ефикаснији, краћи и јефтинији поступак, те обострано задовољство странака исходом спора.

- Потребно је да се ради на обуци и развијању осјећајности запосленика у правосудним институцијама за рад са странкама који припадају рањивим групама грађана. У том погледу правосуђе треба да развија сарадњу са цивилним сектором, из којег је могуће црпити препоруке за унапређење.
- У циљу постизања родне равноправности у правосуђу, пожељно је да се почне са имплементацијом политика *gender mainstreaming-a*.
- Потребно је да се настави ширење мреже корисника SOKOP Mal Система у складу са Одлуком ВСТС-а од 23. 03. 2017. године.
- Наставити спроводити активности усмјерене на реформу извршног поступка у БиХ, у складу са закључком другог састанка Пододбора за правду, слободу и безбједност, те закључцима TAIEХ радионице и стратешким документима ВСТС и државе БиХ.
- Потребно је да се и даље настави са активностима на обезбјеђивању средстава за реконструкцију правосудних институција првенствено са циљем обезбјеђења безбједности запосленика и странака, а тиме и повећања ефикасности рада правосудних институција.
- Потребно је да се настави радити на унапређењу комуникације између правосудне заједнице и јавности са циљем повећања транспарентности рада правосуђа и креирања позитивног мишљења јавности о раду правосудних институција.
- Након што је у претходном периоду фокус био на унапређењу ефикасности рада тужилаштва, потребно је да се у будућности стави фокус на квалитет рада тужилаштва, а све у складу са *Peer Review* препорукама.
- Потребно је да, кроз заједничке састанке и сарадњу, ВСТС БиХ и извршна власт покрену дијалог који ће довести до рјешења проблема великог броја путовања тужилаца ради заступања оптужница пред судовима што значајно утиче на ефикасан и квалитетан рад тужилаца.
- Потребно је да се активно ради на унапређењу материјалног положаја кантоналних и окружних тужилаца у БиХ.
- Потребно је да се настави са активним кориштењем успостављених форми за сарадњу тужилаца и полиције на стратешком и оперативном нивоу.
- Наставити са имплементацијом Стратегије за поступање са лицима која долазе у контакт са тужилаштвима нарочито у дијелу који се односи на мотивисање грађана за учешће у кривичним поступцима.
- Потребно је да се настави са праксом идентификовања и прикупљања добрих пракси поступања и рада тужилаштва и омогући дијелење таквих пракси између тужилаштва, међу којима је и добра пракса креирања сталних истражних тимова састављених од тужилаца и истражитеља.
- Размотрити могућност да се у оквиру надлежности главних ентитетских тужилаца врши прерасподјела предмета или тужилаца са циљем рјешавања проблема великог броја предмета у једним и недовољног броја у другим тужилаштвима.
- Наставити са процесом стратешког планирања у тужилаштвима.
- Потребно је да се инсистира на проширењу и побољшању систематизације у тужилаштвима на начин да се предвиде нове категорије запослених које би пружале стручну помоћ тужиоцима попут позиције савјетника економске струке која има за циљ ефикасније рјешавање предмета привредног криминала.

Квалитет рада правосудних институција

- Наставити са имплементацијом PeerReview препорука из области едукације и оцјењивања рада носилаца правосудних функција у циљу унапређења квалитета рада носилаца правосудних функција

Интегритет и одговорност

- Досљедно примијенити све још неимплементирани препоруке Стручне анализе дисциплинских поступака у правосуђу Босне и Херцеговине (Peer Review), нарочито у погледу повећања броја запослених у УДТ-у.
- Усвојити Правилник којим ће се дефинисати поступак пријављивања, праћења и провјере финансијских извјештаја носилаца правосудне функције и нови образац финансијског извјештаја, те обезбиједити ефикасан систем њиховог праћења и провјере.
- Досљедно спровести примјену свих препорука Експертске мисије Европске комисије које се односе на дисциплински поступак и усвојити Приручник за његово спровођење.
- Унаприједити етичке кодексе носилаца правосудне функције и ускладити их са Смјерницама за спречавање сукоба интереса у правосуђу БиХ, те усвојити Приручник за њихово спровођење.
- Завршити израду планова интегритета правосудних институција у БиХ и спровођење надзирања над њиховом примјеном.

ПРИЛОГ 2: СТАТИСТИЧКИ ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ СУДОВА**Анализа рада судова**

У овој секцији извјештаја представљен је рад редовних судова у 2017. години кроз анализу збирних статистичких података о раду редовних судова у односу на: проток предмета, квалитет и квантитет рада судова, наступање застарјелости у кривичним и прекршајним предметима, као и у предметима извршења кривичних санкција. Подаци за 2017. годину су упоређени са подацима у 2016. години. Подаци о раду појединачних судова су доступни на интернет порталу vsts.pravosudje.ba.

Напомињемо да се приказани статистички подаци не односе на рад судова по тзв. „комуналним“ предметима - предметима наплате потраживања за пружене комуналне услуге и предметима наплате таксе у којима су повјереници јавни радио-телевизијски сервис³⁰.

Проток предмета – по нивоима

Укупан број неријешених предмета у 2017. години је смањен за 17.532 предмета или 5,2% што показује да је настављен тренд пада броја неријешених предмета у судовима и у 2017. години. Смањење броја неријешених предмета је забиљежено на свим нивоима судова, осим у Суду Босне и Херцеговине гдје је забиљежено апсолутно повећање броја неријешених предмета за 103 предмета или 4,3%. Највеће апсолутно смањење броја неријешених предмета је забиљежено у општинским судовима (9.636 предмета или 5,2%).

Табела 31: Неријешени предмети у судовима

СУДОВИ	Број неријешених предмета		Промијена броја неријешених предмета III = II - I	Процентуална промијена броја неријешених предмета IV = II / I
	1.1.2017	31.12.2017		
	I	II		
Суд Босне и Херцеговине	2.399	2.502	103	4,3%
Врховни суд Федерације БиХ	9.155	7.769	-1.386	-15,1%
Врховни суд Републике Српске	2.457	2.270	-187	-7,6%
Апелациони суд Брчко Дистрикта БиХ	299	205	-94	-31,4%
Виши привредни суд Бања Лука	297	215	-82	-27,6%
Кантонални судови	49.830	49.138	-692	-1,4%
Окружни судови	5.525	5.249	-276	-5,0%
Окружни привредни судови	9.302	7.913	-1.389	-14,9%
Општински судови	186.452	176.816	-9.636	-5,2%
Основни судови	68.847	65.057	-3.790	-5,5%
Основни суд Брчко Дистрикта БиХ	4.822	4.719	-103	-2,1%
УКУПНО	339.385	321.853	-17.532	-5,2%

³⁰ Такође, подаци у овој секцији извјештаја не укључују податке о предметима: судске управе, регистрације пословних субјеката, фазе припреме у предметима управних спорова, извршења прекршајних санкција, брисања санкција и заштитних мјера у разним кривичним предметима, лишења и извршења лишења слободе у прекршајним предметима.

У односу на 2016. годину, прилив предмета у 2017. години је смањен за 11.846 предмета или 3,0%. Компарацијом промјене броја неријешених предмета (Табела 1) и промјене прилива предмета (Табела 2) може се утврдити да ли је промјена броја неријешених предмета узрокована промјеном прилива или активностима унутар судова³¹. Та компарација наводи на сљедеће закључке:

- Изузетно позитиван тренд (смањење броја неријешених предмета, упркос повећању прилива) је забиљежен у окружним привредним судовима и Основном суду Брчко Дистрикта.
- Позитиван тренд (смањење броја неријешених предмета знатно веће од смањења прилива) је забиљежен у ентитетским врховним судовима, Вишем привредном суду, окружним судовима и основним судовима.
- Негативан тренд (смањење броја неријешених предмета знатно мање од смањења прилива) је забиљежено у кантоналним судовима.
- Изузетно негативан тренд (повећање броја неријешених предмета, унаточ смањењу прилива) је забиљежен у Суду Босне и Херцеговине.
- Промјена броја неријешених предмета сразмјерна промјени прилива (смањење броја неријешених предмета сразмјерно смањењу прилива) забиљежена је у Апелационом суду Брчко Дистрикта и општинским судовима.

Табела 32: Прилив предмета у судовима

СУДОВИ	Број примљених предмета		Промјена броја примљених предмета	Процентуална промјена броја примљених предмета
	2016. година	2017. година		
	I	II	III= II - I	IV = II / I
Суд Босне и Херцеговине	6.570	5.877	-693	-10,5%
Врховни суд Федерације БиХ	5.221	4.762	-459	-8,8%
Врховни суд Републике Српске	2.446	2.344	-102	-4,2%
Апелациони суд Брчко Дистрикта БиХ	1.707	1.247	-460	-26,9%
Виши привредни суд Бања Лука	1.130	1.097	-33	-2,9%
Кантонални судови	40.287	36.592	-3.695	-9,2%
Окружни судови	16.071	15.925	-146	-0,9%
Окружни привредни судови	7.776	8.797	1.021	13,1%
Општински судови	205.198	197.908	-7.290	-3,6%
Основни судови	99.770	99.623	-147	-0,1%

³¹ Промјена броја неријешених предмета може бити узрокована промјеном прилива или промјеном броја ријешених предмета у судовима или комбинацијом та два фактора. Тако на примјер, повећање прилива предмета за 10% може проузроковати повећање броја неријешених предмета за 10% из чега би се могло закључити да је повећање броја неријешених предмета узроковано повећањем прилива.

Уколико улагањем додатног напора судови успију ријешити дио повећаног прилива предмета тада ће повећање броја неријешених предмета бити мање од повећања прилива. На примјер, прилив предмета може бити повећан за 10%, а број неријешених предмета за 5%, што би се могло дефинисати као позитиван резултат.

Супротно горе наведеном, повећање броја неријешених предмета може бити веће од повећања прилива. На примјер, прилив предмета може бити повећан за 10%, а број неријешених предмета за 15%, што би се могло дефинисати као негативан резултат.

Основни суд Брчко Дистрикта БиХ	6.437	6.595	158	2,5%
УКУПНО	392.613	380.767	-11.846	-3,0%

У односу на 2016. годину, судови су укупно ријешили мање 29.338 или 6,9% предмета. Смањење броја ријешених предмета је евидентирано у свим судовима, осим у Врховном суду ФБиХ и окружним привредним судовима у којима је забиљежен већи број ријешених предмета, као и у Вишем привредном суду у коме је забиљежено незнатно повећање броја ријешених предмета у односу на 2016. годину. Највеће смањење броја ријешених предмета је забиљежено у општинским судовима (17.913 или 7,9%), основним судовима (9.318 или 8,3%), као и кантоналним судовима (1.464 или 3,8%).

Табела 33: Број ријешених предмета у судовима

СУДОВИ	Број ријешених предмета		Промена броја ријешених предмета	Процентуална промена броја ријешених предмета
	2016. година	2017. година		
	I	II	III = II - I	IV = II / I
Суд Босне и Херцеговине	6.310	5.774	-536	-8,5%
Врховни суд Федерације БиХ	5.304	6.148	844	15,9%
Врховни суд Републике Српске	2.610	2.531	-79	-3,0%
Апелациони суд Брчко Дистрикта БиХ	1.820	1.341	-479	-26,3%
Виши привредни суд Бања Лука	1.169	1.179	10	0,9%
Кантонални судови	38.748	37.284	-1.464	-3,8%
Окружни судови	16.576	16.201	-375	-2,3%
Окружни привредни судови	8.886	10.186	1.300	14,6%
Општински судови	225.457	207.544	-17.913	-7,9%
Основни судови	112.731	103.413	-9.318	-8,3%
Основни суд Брчко Дистрикта БиХ	8.026	6.698	-1.328	-16,5%
УКУПНО	427.637	398.299	-29.338	-6,9%

Проток предмета – по врстама предмета

Број неријешених предмета на свим рефератима је смањен, изузев прекршајног и ванпарничног реферата гдје је забиљежено повећање броја неријешених предмета за 18,7% на прекршајном, односно 11,7% на ванпарничном реферату. Највеће смањење је забиљежено на грађанском и извршном реферату (по 11,3%), док је на осталим рефератима смањење броја неријешених предмета од 4% до 7%.

Табела 34: Неријешени предмети у судовима - по врстама предмета

ВРСТА ПРЕДМЕТА	Број неријешених предмета		Промена броја неријешених предмета	Процентуална промена броја неријешених предмета
	1.1.2017.	31.12.2017.		
	I	II	III = II - I	IV = II / I
Грађански предмети	125.151	111.026	-14.125	-11,3%
Извршни предмети	84.580	74.990	-9.590	-11,3%

Кривични предмети	21.843	20.918	-925	-4,2%
Прекршајни предмети	21.929	26.030	4.101	18,7%
Привредни предмети	22.270	20.688	-1.582	-7,1%
Управни предмети	15.529	14.508	-1.021	-6,6%
Ванпарнични предмети	48.083	53.692	5.609	11,7%
УКУПНО	339.385	321.852	-17.533	-5,2%

У односу на 2016. годину, евидентно је смањење прилива свих врста предмета осим на прекршајном и привредном реферату, гдје је забиљежен повећан прилив прекршајних предмета за 6.001 предмет или 11,8%, односно привредних предмета за 655 или 3,7%. Највеће смањење прилива, и апсолутно и процентуално, је забиљежено код грађанских предмета (11.304 предмета или 11,4%).

Табела 35: Прилив предмета у судовима - по врстама предмета

ВРСТА ПРЕДМЕТА	Број примљених предмета		Промена броја примљених предмета	Процентуална промена броја примљених предмета
	2016. година	2017. година		
	I	II		
Грађански предмети	98.901	87.597	-11.304	-11,4%
Извршни предмети	74.493	70.858	-3.635	-4,9%
Кривични предмети	68.759	67.838	-921	-1,3%
Прекршајни предмети	50.880	56.881	6.001	11,8%
Привредни предмети	17.517	18.172	655	3,7%
Управни предмети	11.858	10.524	-1.334	-11,2%
Ванпарнични предмети	70.205	68.896	-1.309	-1,9%
УКУПНО	392.613	380.766	-11.847	-3,0%

У односу на 2017. годину, судови су мање ријешили већину свих врста предмета. Највеће смањење броја ријешених предмета је забиљежено код извршних предмета (10.271 предмет или 11,3%).

Табела 36: Број ријешених предмета у судовима - по врстама предмета

ВРСТА ПРЕДМЕТА	Број ријешених предмета		Промена броја ријешених предмета	Процентуална промена броја ријешених предмета
	2016. година	2017. година		
	I	II		
Грађански предмети	108.608	101.722	-6.886	-6,3%
Извршни предмети	90.719	80.448	-10.271	-11,3%
Кривични предмети	69.283	68.763	-520	-0,8%
Прекршајни предмети	56.605	52.780	-3.825	-6,8%
Привредни предмети	19.900	19.754	-146	-0,7%
Управни предмети	12.792	11.545	-1.247	-9,7%

Ванпарнични предмети	69.730	63.287	-6.443	-9,2%
УКУПНО	427.637	398.299	-29.338	-6,9%

Квалитет и квантитет рада

Квантитет рада судова изражава се кроз колективну норму остварену током једне календарске године, с тим да ВСТС утврђује критеријуме за њено рачунање. Остварена колективна норма суда рачуна се тако што се збир процентуално остварених норми сваког судије, предсједника суда, те стручних сарадника на општинским судовима, подијели са бројем судија и стручних сарадника који су именовани у одређени суд. У табели 37. је приказана остварена колективна норма за све нивое судова за које је ВСТС предвидио критеријуме на основу којих судови обрачунавају овај показатељ о резултатима свог рада. У ову табелу су укључени и подаци нових судова и тужилаштава који су почели са радом у 2017. години.

Просјечан квалитет судских одлука у свим редовним судовима у БиХ током 2017. године износио је 88%, док је у 2016. години износио 89%. Просјечно остварена норма у 2017. години је износила 113% док је у 2016. години износила 123%.

Табела 37: Квалитет и квантитет рада судова

Судови	Квалитет рада	Квантитет рада - просјечна остварена колективна норма
Суд Босне и Херцеговине	92%	134%
Врховни суд Федерације БиХ	-	139%
Врховни суд Републике Српске	-	109%
Апелациони суд Брчко Дистрикта БиХ	-	198%
Виши привредни суд Бања Лука	88%	94%
Кантонални судови	92%	106%
Окружни судови	90%	94%
Окружни привредни судови	76%	131%
Општински судови	91%	113%
Основни судови	85%	107%
Основни суд Брчко Дистрикта БиХ	90%	157%

Наступање застарјелости

Судови су током 2017. године евидентирали у СМС-у да је у 250 предмета дошло до застарјелости кривичног гоњења и у 93 предмета је наступила застарјелост у поступку извршења кривичних санкција. На тај начин, у 2017. години је повећан укупан број предмета у којима је дошло до застарјелости кривичног гоњења (након подизања оптужнице) и поступка извршења кривичних санкција, за 175 предмета или 204%, с обзиром на чињеницу да су судови током 2017. године исказали завршеним због застарјелости укупно 343 предмета док је тако поступљено у 168 предмета током 2016. године.

Повећан број предмета у којима је дошло до застарјелости кривичног гоњења у 2017. у односу на 2016. годину, евидентиран је у судовима у Републици Српској. Овакво повећање броја предмета у којима је дошло до застарјелости кривичног гоњења узроковано је у највећој мјери законодавним измјенама до којих је дошло у току 2017. године. Наиме, новим Кривичним закоником Републике Српске (Службени гласник РС,

број 64/17 од 10. 07. 2017. године) прописани су краћи рокови за наступање застарјелости кривичног гоњења.

Као и у претходном периоду, судови су најчешће евидентирали да су предмете исказали завршеним због застарјелости кривичног гоњења услијед недоступности оптуженог (206 предмета или 61%), а у одређеном броју предмета евидентирано је да су овакве одлуке донијете јер је утврђено да су предмети запримљени у судовима након што су протекли законски рокови за наступање застарјелости (13 предмета или 6%).

Судови су током 2017. године евидентирали у СМС-у да су предмете исказали завршеним због протока законом предвиђених рокова за застарјелост покретања или вођења поступка у прекршајним предметима у 119 предмета, што је за 38 предмета или 47% више него у 2016. години. Релативна застарјелост је утврђена у 13 прекршајних предмета, од којих је у 11 предмета евидентирано да је предмет запримљен у суд након наступања застаре покретања и вођења прекршајног поступка. Апсолутна застарјелост је утврђена у 106 прекршајних предмета, а од тога је у 29 или 27% предмета евидентирано да је предмет запримљен након наступања застаре покретања и вођења прекршајног поступка.

Судске одлуке којима се окончава поступак због истека законских рокова за застарјелост кривичног гоњења и прекршајног поступка, достављају се Канцеларији дисциплинског тужиоца ради утврђивања евентуалне одговорности судија за такав начин завршетка ових предмета.

Табела 38: Наступање застарјелости

Реферат	Врста предмета	Релативна застара	Апсолутна застара	Укупно
Кривични	Iks	2	91	93
	K	3	116	119
	Kps	3	62	65
	Kv	1	42	43
	Kž	0	18	18
	Kžk	0	4	4
	Kžž	0	1	1
Укупно кривични		9	334	343
Прекршајни	Pr	8	34	42
	Prm	0	3	3
	Pv	1	52	53
	Pžp	4	16	20
	Pžpr	0	1	1
Укупно прекршајни		13	106	119
УКУПНО		22	440	462

ПРИЛОГ 3: СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ О РАДУ ТУЖИЛАШТАВА

Анализа рада тужилаштва

Ово поглавље представља рад тужилаштва у 2017. години кроз збирне извјештаје о раду тужилаштва о: подигнутим оптужницама, пресудама, неријешеним Кт предметима³² (пријаве и истраге), Кт предметима у којима је наступила застарјелост кривичног гоњења као и оствареним резултатима у погледу квалитета и квантитета рада у складу са важећим општим актима ВСТС.

Подаци о раду појединачних тужилаштва су доступни на интернет порталу vsts.pravosudje.ba.

Подигнуте оптужнице

Током 2017. године тужилаштва су подигла 12.510 оптужница против 15.406 лица. У односу на 2016. годину, укупан број подигнутих оптужница је смањен за 1.113 или 8%, односно током 2017. године је оптужено мање 1.316 или 8% лица. Смањење броја подигнутих оптужница је забиљежено на свим нивоима тужилачког система у БиХ, осим у Тужилаштву Брчко Дистрикта.

Табела 39: Подигнуте оптужнице

Тужилаштва	Подигнуте оптужнице у 2016. години		Подигнуте оптужнице у 2017. години		Промјена броја подигнутих оптужница			
	Предмети	Лица	Предмети	Лица	Предмети	Лица	Промена	Промена
БиХ	175	380	168	369	-7	-4%	-11	-3%
ФБиХ	8.731	10.871	8.122	10.084	-609	-7%	-787	-7%
РС	4.482	5.194	3.957	4.646	-525	-12%	-548	-11%
Брчко Дистрикт БиХ	235	277	263	307	28	12%	30	11%
УКУПНО	13.623	16.722	12.510	15.406	-1.113	-8%	-1.316	-8%

Донесене пресуде³³

Током 2017. године донесено је укупно 13.230 пресуда што је за 1.031 или 7% пресуда мање у односу на 2016. годину. Број донесених осуђујућих пресуда у 2017. години је у односу на 2016. годину мањи за 1.053 или 8% пресуда, док је у 2017. години донесено више ослобађајућих пресуда за 16 или 2%, као и одбијајућих пресуда за 6 или 3%.

Поступајући по подигнутим оптужницама судови су током 2017. године донијели 12.197 или 92% осуђујућих пресуда којима су осудили 14.749 лица. У 6% или 810 предмета су донесене ослобађајуће пресуде у односу на 1.142 лица. Одбијајуће пресуде су донесене у 223 или 2% предмета од укупно донесених пресуда.

³² КТ предмети су предмети у тужилаштвима који се иницирају против познатих лица кад постоје основи сумње да су починили кривично дјело. КТ ознака за потребе овог извјештаја обухвата податке за све врсте предмета против познатих починилаца: КТ, КТРС, КТК, КТРО, КТО, КТТ итд.

³³ Подаци о пресудама укључују све пресуде без обзира на то да ли су постале правоснажне у извјештајном периоду.

Табела 40: Донесене пресуде

Тужилаштва	Осуђујуће пресуде		Ослобађајуће пресуде		Одбијајуће пресуде		УКУПНО	
	Предмети	Лица	Предмети	Лица	Предмети	Лица	Предмети	Лица
БиХ	117	212	14	81	2	11	133	304
ФБиХ	7.990	9.820	529	725	113	184	8.632	10.729
РС	3.844	4.433	258	325	106	138	4.208	4.896
Брчко Дистрикт	246	284	9	11	2	2	257	297
УКУПНО	12.197	14.749	810	1.142	223	335	13.230	16.226

У односу на 2016. годину број осуђујућих пресуда је мањи за 1.053 или 8%. Смањење броја осуђујућих пресуда је забиљежено на свим нивоима тужилачког система, осим у Тужилаштву Брчко Дистрикта, гдје је забиљежено повећање броја осуђујућих пресуда за 11 пресуда или 5%.

Табела 41: Осуђујуће пресуде

Тужилаштва	Осуђујуће пресуде у 2016. години		Осуђујуће пресуде у 2017. години		Промјена броја осуђујућих пресуда			
	Предмети	Лица	Предмети	Лица	Предмети	Лица	Промена	Промена
БиХ	147	295	117	212	-30	-20%	-83	-28%
ФБиХ	8.589	10.788	7.990	9.820	-599	-7%	-968	-9%
РС	4.279	5.085	3.844	4.433	-435	-10%	-652	-13%
Брчко Дистрикт БиХ	235	292	246	284	11	5%	-8	-3%
УКУПНО	13.250	16.460	12.197	14.749	-1.053	-8%	-1.711	-10%

У 2017. години у 66% осуђујућих пресуда изречена је условна осуда, у 21% осуђујућих пресуда изречена је казна затвора и у 13% осуђујућих пресуда изречена је новчана казна. На овај начин за 1% је смањен проценат осуђујућих пресуда са изреченом условном осудом у 2017. години у односу на 2016. годину. У 2017. години исти је проценат осуђујућих пресуда са изреченом казном затвора, док је за 1% смањен број осуђујућих пресуда са изреченом новчаном казном у односу на претходну годину.

Табела 42: Структура кривично-правних санкција изречених осуђујућим пресудама

Тужилаштва	Казна затвора		Новчана казна		Условна пресуда	
	Предмет и	Лица	Предмет и	Лица	Предмет и	Лица
БиХ	50	103	2	11	65	98
ФБиХ	1.778	2.314	457	542	5.699	6.894
РС	642	783	1.040	1.185	2.115	2.412
Брчко Дистрикт БиХ	87	102	32	34	127	148
УКУПНО	2.557	3.302	1.531	1.772	8.006	9.552

Неријешени предмети³⁴

Укупан број неријешених Кт предмета (неријешених пријава и истрага) против познатих лица која су осумњичена за извршење кривичних дјела је током 2017. године смањен за 733 предмета или 5%, при чему је број осумњичених лица у неријешеним предметима смањен за 2.712 или 9%. Смањење броја неријешених предмета је забиљежено у кантоналним тужилаштвима и у Тужилаштву Брчко Дистрикта, док је у окружним тужилаштвима забиљежен раст броја неријешених предмета за 15% и у Тужилаштву БиХ раст броја неријешених предмета за 7%.

Табела 43: Неријешени предмети

Тужилаштва	Број неријешених предмета на дан 31.12.2017.		Промјена броја неријешених предмета у односу на дан 31.12.2016.			
	Предмети	Лица	Предмети	Лица	Предмети	Лица
БиХ	1.294	7.484	80	7%	-151	-2%
ФБиХ	8.058	13.840	-1.379	-15%	-2.594	-16%
РС	4.289	6.329	572	15%	46	1%
Брчко Дистрикт	95	124	-6	-6%	-13	-9%
УКУПНО	13.736	27.777	-733	-5%	-2.712	-9%

Застарјелост кривичног гоњења

Тужилаштва су у TCMS-у током 2017. године евидентирала да су донијела одлуке о обустави поступка због наступања застарјелости кривичног гоњења до подизања оптужнице у 152 предмета против 253 лица. Током 2016. године тужилаштва су евидентирала ове одлуке у укупно 189 предмета, из чега произилази да је у 2017. години смањен број тужилачких одлука о завршетку предмета због наступања застарјелости за 37 предмета или 20%. Као и у претходном периоду, тужилачке одлуке о наступању застарјелости су се доносиле у фази рјешавања пријаве (одлуке о неспровођењу истраге у 82 предмета или 54%) и у фази вођења истраге (70 предмета или 46%).

Тужилачке одлуке о обустави поступка због истека законских рокова за застарјелост кривичног гоњења достављају се Канцеларији дисциплинског тужиоца ради утврђивања евентуалне одговорности тужилаца за такав начин завршетка ових предмета.

Табела 44: Застарјелост кривичног гоњења до подизања оптужнице

Тужилаштва	Релативна застарјелост		Апсолутна застарјелост		УКУПНО	
	Предмети	Лица	Предмети	Лица	Предмети	Лица
БиХ	1	1	0	0	1	1
ФБиХ	36	64	32	54	68	118
РС	44	68	39	66	83	134
Брчко Дистрикт БиХ	0	0	0	0	0	0
УКУПНО	81	133	71	120	152	253

³⁴ Поред неријешених Кт предмета против познатих починилаца који су приказани у Табели 5, у тужилаштвима је на дан 31. 12. 2017. године било неријешено 299 Ктм предмета против 479 малољетних лица.

Структура криминала

У наредној табели су представљени подаци о броју подигнутих оптужница за поглавља кривичних закона у БиХ, јер је за кривична дјела из ових поглавља подигнуто највише оптужница у 2017. години. Као и у 2016. години, кривична дјела наведена у табели обухватају преко 70% од укупног броја подигнутих оптужница током 2017. године.

Комплетни подаци о структури криминала, односно подаци по свим поглављима и члановима кривичних закона су доступни на интернет порталу vsts.pravosudje.ba

Табела 45: Структура криминала

Закон	Поглавље	Опис	Подигнуте оптужнице у 2016. години		Подигнуте оптужнице у 2017. години	
			Предмети	Лица	Предмети	Лица
Кривични закон БиХ	КЗ БиХ ПОГЛАВЉЕ XVIII	Кривична дјела против привреде и јединства тржишта те кривична дјела из области царина	66	137	82	103
	КЗ БиХ ПОГЛАВЉЕ XVII	Кривична дјела против човјечности и вриједности заштићених међународним правом	96	170	59	96
Кривични закон ФБиХ	КЗ ФБИХ ПОГЛАВЉЕ XXV	Кривична дјела против имовине	2.577	3.368	2.311	2.944
	КЗ ФБИХ ПОГЛАВЉЕ XXI	Кривична дјела против здравља људи	939	1.066	1.177	1.302
	КЗ ФБИХ ПОГЛАВЉЕ XXX	Кривична дјела против јавног реда и правног промета	1.105	1.377	949	1.291
	КЗ ФБИХ ПОГЛАВЉЕ XVI	Кривична дјела против живота и тијела	670	822	711	902
	КЗ ФБИХ ПОГЛАВЉЕ XXVIII	Кривична дјела против безбједности јавног промета	787	796	663	672
	КЗ ФБИХ ПОГЛАВЉЕ XX	Кривична дјела против брака, породице и младежи	558	577	608	625
Кривични закон РС	КЗ РС ПОГЛАВЉЕ XXIII	Кривична дјела против имовине	1.477	1.765	1.286	1.581
	КЗ РС ПОГЛАВЉЕ XVI	Кривична дјела против живота и тијела	41	47	466	607
	КЗ РС ПОГЛАВЉЕ XXXII	Кривична дјела против безбједности јавног саобраћаја	457	465	428	431
	КЗ РС ПОГЛАВЉЕ XXX	Кривична дјела против јавног реда и мира	575	654	411	496

Кривични закон БД БиХ	КЗ БД ПОГЛАВЉЕ XXV	Кривична дјела против имовине	84	103	85	104
	КЗ БД ПОГЛАВЉЕ XVI	Кривична дјела против живота и тијела	458	603	44	53
	КЗ БД ПОГЛАВЉЕ XXX	Кривична дјела против јавног реда и правног саобраћаја	19	19	22	25
	КЗ БД ПОГЛАВЉЕ XX	Кривична дјела против брака, породице и омладине	11	12	20	21
УКУПНО ЗА НАВЕДЕНА ПОГЛАВЉА КРИВИЧНИХ ЗАКОНА			9.920	11.981	9.322	11.253
УКУПНО ЗА СВА ПОГЛАВЉА КРИВИЧНИХ ЗАКОНА			13.623	16.722	12.510	15.406

Квалитет и квантитет рада

Тужилаштва су у 2017. години у просјеку остварила колективну норму од 109% што је, у односу на 2016. годину, смањење за 8%. У складу са критеријумима за оцјењивање рада тужилаца и главних тужилаца³⁵ квалитет тужилачких одлука се изражава кроз два параметра: квалитет оптужница и квалитет наређења о неспровођењу и обустави истрага. Тужилаштва су у 2017. години у просјеку остварила квалитет оптужница у вриједности од 95%, што представља повећање од 1% у односу на 2016. годину. Просјечни резултат тужилаштва према параметру *квалитет наређења о неспровођењу и обустави истрага* исти је као у 2016. години и износи 99%.

Табела 46: Квалитет и квантитет рада тужилаштва

Тужилаштва	Квалитет рада		Квантитет рада - просјечна остварена колективна норма
	Квалитет оптужница	Квалитет наређења о неспровођењу и обустави истрага	
Тужилаштво БиХ	94%	98%	136%
Кантонална тужилаштва	96%	99%	102%
Окружна тужилаштва	94%	100%	121%
Посебно одјељење РЈТ РС	100%	100%	109%
Тужилаштво Брчко Дистрикта БиХ ³⁶	94%	100%	80%

³⁵ ВСТС је усвојио, на сједници одржаној 07. 07. 2016. године, Критеријуме за оцјењивање рада тужилаца у БиХ. Такође, ВСТС је усвојио, на сједници одржаној 29. 11. 2016. године, Критеријуме за оцјењивање рада главних тужилаца, замјеника главних тужилаца и шефова одјељења у тужилаштвима у БиХ, који су усклађени са Критеријумима за оцјењивање рада тужилаца у БиХ. У 2017. години, ВСТС је на сједници одржаној 25. и 26. 10. 2017. године усвојио измјене и допуне споменутих критеријума.

³⁶ Тужиоци Тужилаштва Брчко Дистрикта БиХ нису у могућности да остваре појединачну норму у висини од 100% због недовољног броја предмета у раду. Недовољан број предмета у раду је последица недовољног прилива предмета.